

แผนพัฒนา จังหวัด แม่ฮ่องสอน

พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน
เลขานุการ ก.บ.จ. แม่ฮ่องสอน
โทร. ๐ ๕๓๖๑ ๒๘๘๘

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. บทสรุปผู้บริหาร (สรุปสาระสำคัญของแผน)	๑
๒. ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ และสรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาจังหวัด	๒
๓. สาระสำคัญของแผนพัฒนาจังหวัด	๑๐
๓.๑ ข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด	๑๐
๓.๑.๑ ข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ	๑๐
๓.๑.๒ ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ	๓๒
๑) ด้านเศรษฐกิจ	๓๒
๒) ด้านสังคมและความมั่นคง	๖๘
๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑๐๘
๓.๑.๓ ประเด็นปัญหาและความต้องการเชิงพื้นที่	๑๒๕
๓.๑.๔ ผลการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดในช่วงที่ผ่านมา	๑๓๐
๓.๒ ประเด็นการพัฒนา	๑๓๔
๓.๒.๑ บทวิเคราะห์	๑๓๔
๓.๒.๒ เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด	๑๖๑
๓.๒.๓ ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด	๑๖๑
๓.๒.๔ ประเด็นการพัฒนาของจังหวัด	๑๖๒
๑) ประเด็นการพัฒนา	
๒) วัตถุประสงค์	
๓) เป้าหมายและตัวชี้วัด	
๔) แนวทางการพัฒนา	
๕) แผนงานและโครงการสำคัญ	๑๘๖
(แบบฟอร์มสรุปแผนงาน/โครงการสำคัญของจังหวัด (แบบ จ.๑) และแบบฟอร์มโครงการแบบย่อ (Project Brief) (แบบ จ.๑-๑))	

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายงานตรวจสอบการดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑

ภาคผนวก ข สรุปผลการทบทวนแผนพัฒนาจังหวัด

แผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๑. บทสรุปผู้บริหาร

ตามมติคณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔ โดยมีนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) เป็นประธาน เห็นชอบนโยบายหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ นั้น

จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ให้เป็นไปตามนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ จำนวน ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการแก้ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน ๒) ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๓) ด้านการยกระดับคุณภาพชีวิต ๔) ด้านการพัฒนาอาชีพและรายได้ ๕) ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ๖) ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง ซึ่งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ทั้ง ๖ ด้าน ได้ร่วมระดมความคิดเห็นในการวิเคราะห์ และจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ และได้นำร่างแผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนรับฟังความคิดเห็นในการประชุมหารือร่วมกันทุกภาคส่วนในจังหวัดตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๔ และคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ประชุมให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๔ โดยสาระสำคัญแผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ประกอบด้วย เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด : “แม่ฮ่องสอนเมืองแห่งความสุข ยกระดับคุณภาพชีวิต ด้วยเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์” เป้าประสงค์รวม : ๑. สร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วิถีชีวิตวัฒนธรรม สุขภาพ เกษตรปลอดภัย การสร้างสรรค์เศรษฐกิจใหม่ และการค้าชายแดน ๒. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยการสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก และเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจน โครงสร้างพื้นฐาน การเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข การพัฒนาคน สังคม และการบริหารจัดการภาครัฐ ๓. เพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และประเพณี วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน **ตัวชี้วัดตามเป้าหมายการพัฒนา :** ๑. เส้นทางสายหลักได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐานและมีความปลอดภัยเพิ่มขึ้น (๑๐๐ กม.) ๒. ร้อยละของการจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ชุมชน (คทช.) ให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนเพิ่มขึ้น (ร้อยละ ๑๐๐) ๓. จำนวนจุดความร้อน (Hotspot) ลดลง (๘,๐๓๑) ๔. ร้อยละของครัวเรือนที่ได้รับการยกระดับอาชีพและรายได้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ๕๐,๐๐๐ บาท/คน/ปี (ร้อยละ ๒๕) ๕. ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานตามตัวชี้วัดเป้าประสงค์ในประเด็นการพัฒนาการยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม (ผ่านเกณฑ์ ๑๒ ตัวชี้วัด) ๖. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP และวิสาหกิจชุมชน (ร้อยละ ๑๕) ๗. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยว (ร้อยละ ๑๕) ๘. ร้อยละที่ลดลงของการเกิดคดีประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน เทียบกับค่าย้อนหลัง ๓ ปี (ร้อยละ ๒๕) **ประเด็นการพัฒนา :** ๑. แก้ไขปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน ๒. ยกระดับการบริหารจัดการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เติบโตอย่างยั่งยืน ๓. การยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ๔. การพัฒนาอาชีพและรายได้ ๕. ส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและยั่งยืน ๖. การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงภายในและความมั่นคงตามแนวชายแดน

ซึ่งภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ (๕ ปี) มีงบประมาณภายใต้แผนงาน/โครงการตามประเด็นการพัฒนา ทั้ง ๖ ประเด็น งบประมาณรวม ๑๔,๙๓๔,๓๑๖,๕๑๖ บาท แยกเป็นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๔,๐๒๖,๕๓๙,๐๔๙ บาท ปี ๒๕๖๗ จำนวน ๒,๙๔๔,๘๗๕,๙๓๘ บาท ปี ๒๕๖๘ จำนวน ๒,๘๒๕,๑๗๔,๐๗๓ บาท ปี ๒๕๖๙ จำนวน ๒,๔๙๑,๕๖๑,๙๓๓ บาท ปี ๒๕๗๐ จำนวน ๒,๖๔๖,๑๖๕,๕๒๓ บาท

๒. ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ และสรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

<p>ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง</p> <ul style="list-style-type: none"> เป้าหมาย : <ul style="list-style-type: none"> - บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ ประเด็น : <ul style="list-style-type: none"> - การรักษาความสงบภายในประเทศ - การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง - ประเด็นย่อย <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมตระหนักรู้ในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคง - การพัฒนาและเสริมสร้างความรู้รักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ - การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน 	<p>ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน</p> <ul style="list-style-type: none"> เป้าหมาย : <ul style="list-style-type: none"> - ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ประเด็น : <ul style="list-style-type: none"> - การเกษตรสร้างมูลค่า - สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว - โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก - พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ - ประเด็นย่อย <ul style="list-style-type: none"> - เกษตรอัจฉริยะทันสมัย - เกษตรปลอดภัย - เกษตรแปรรูป - ห่วงโซ่อุปทานเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม - เชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมไร้รอยต่อ 	<p>ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์</p> <ul style="list-style-type: none"> เป้าหมาย : <ul style="list-style-type: none"> - คนไทยเป็นบัณฑิต คนเก่ง มีคุณภาพ - สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ประเด็น : <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต - การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี - การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ - การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ - ประเด็นย่อย <ul style="list-style-type: none"> - ช่วงวัยเด็ก/ปฐมวัย - ช่วงวัยแรงงาน - ช่วงวัยผู้สูงอายุ - การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการยกระดับคุณภาพชีวิต - การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาพที่ดี - การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาพที่ดีในทุกพื้นที่ - การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต - การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ 	<p>ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> เป้าหมาย : <ul style="list-style-type: none"> - สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ - เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ ประเด็น : <ul style="list-style-type: none"> - การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมทุกมิติ - การเสริมสร้างพลังทางสังคม - การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง - ประเด็นย่อย <ul style="list-style-type: none"> - ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก - สร้างการเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข โดยเฉพาะ สำนักรับผู้รับได้อ้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส - การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ - เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเอง และการพึ่งพากันเอง 	<p>ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> เป้าหมาย : <ul style="list-style-type: none"> - อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล - ฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเพื่อลดผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศ - ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุล ภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ ประเด็น : <ul style="list-style-type: none"> - สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว - สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ - พัฒนาศูนย์เมือง ชุมชน เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง - พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม - ประเด็นย่อย <ul style="list-style-type: none"> - รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม - การปรับตัวเพื่อลดความเสี่ยงและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสาธารณสุขภาคเกษตรและค่านาตามธรรมชาติ - พัฒนาระบบการจัดการน้ำทิ้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ
---	--	---	--	---

แผนระดับ ๑

<p>แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> • เป้าหมายยกระดับของแผนแม่บท - ประสิทธิภาพความมั่นคงในทุกมิติ และทุกระดับ • แผนย่อยของแผนแม่บท - แผนย่อยการรักษาความสงบภายในประเทศ - แผนขยายแผนย่อย - ประสิทธิภาพความมั่นคง พลอภังค์ในวิถีชีวิต และทรัพย์สินเพิ่มขึ้น - คนไทยมีความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ พร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ สถาบันศาสนาเป็นที่ยอมรับ ยึดมั่นวิถีชีวิตของชนไทยสูงส่ง - แนวทางการพัฒนา - เสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและความมั่นคงของมนุษย์ - เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองระบบประชาธิปไตย - อำนวยความสะดวกให้ประชาชนเป็นประมุข - สร้างความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ <p>แผนระดับ ๒ (ให้ทำออกเฉพาะแผนที่สอดคล้อง แต่อาจโยงกับแผนแม่บท และนำข้อมูลมาบรรจุถึงและสังเคราะห์ชาติ)</p>	<p>แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> • เป้าหมายยกระดับของแผนแม่บท - ผลักดันการพัฒนาของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น • แผนย่อยของแผนแม่บท - แผนย่อยเกษตรอัตรากำลังเพิ่มขึ้น - แผนย่อยเกษตรปลอดภัย - แผนย่อยเกษตรแปรรูป - เป้าหมายขยาย - สินค้าเกษตรอัตรากำลังเพิ่มขึ้น - สินค้าเกษตรปลอดภัยเพิ่มขึ้น - สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มูลค่าเพิ่มขึ้น - แนวทางการพัฒนา - ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรอัตรากำลังเพิ่มขึ้น - ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับความสามารถของเกษตรกรและชุมชนในการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตรากำลังเพิ่มขึ้น - พัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยและระบบการตรวจรับรองคุณภาพจากสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือในระดับต่างๆ - ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ชุมชนท้องถิ่น รวมถึงผู้ประกอบการ ให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐาน - ส่งเสริมการแปรรูปโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพในการแปรรูป สร้างความแตกต่างและเพิ่มมูลค่าในผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตร 	<p>แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> • เป้าหมายยกระดับของแผนแม่บท - การส่งเสริมความก้าวหน้าของเศรษฐกิจ • แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ - การสร้างเขตเศรษฐกิจ - การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว • แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย - การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน • แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านสาธารณสุข • เป้าหมายยกระดับของแผนแม่บท - การปฏิรูปการจัดการการฉุกเฉินด้านสาธารณสุข - การปฏิรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันและดูแลสุขภาพไม่ติดต่อสำหรับประชาชนและผู้ป่วย • แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านสังคม • เป้าหมายยกระดับของแผนแม่บท - การสร้างมูลค่าให้กับพื้นที่รัฐจัดให้กับประชาชน • แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา • เป้าหมายยกระดับของแผนแม่บท - การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาดังระดับปฐมวัย • แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านวัฒนธรรม • เป้าหมายยกระดับของแผนแม่บท - การพัฒนาการเรียนรู้และเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรมแบบบูรณาการ - การส่งเสริมประชาชนเป็นศูนย์กลางในการสร้างวิถีชีวิตทางการทำและการออกกำลังกายอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และการสร้างโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาวิถีอาชีพ 	<p>แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง</p> <ul style="list-style-type: none"> • เป้าหมายยกระดับของแผนแม่บท - การส่งเสริมความก้าวหน้าของเศรษฐกิจ • แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ - การสร้างเขตเศรษฐกิจ - การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว • แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย - การบริหารจัดการน้ำเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่นอกเขตชลประทาน • แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านสาธารณสุข • เป้าหมายยกระดับของแผนแม่บท - การปฏิรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของการสร้างเสริมสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันและดูแลสุขภาพไม่ติดต่อสำหรับประชาชนและผู้ป่วย • แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านสังคม • เป้าหมายยกระดับของแผนแม่บท - การสร้างมูลค่าให้กับพื้นที่รัฐจัดให้กับประชาชน • แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา • เป้าหมายยกระดับของแผนแม่บท - การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาดังระดับปฐมวัย • แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านวัฒนธรรม • เป้าหมายยกระดับของแผนแม่บท - การพัฒนาการเรียนรู้และเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรมแบบบูรณาการ - การส่งเสริมประชาชนเป็นศูนย์กลางในการสร้างวิถีชีวิตทางการทำและการออกกำลังกายอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม และการสร้างโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาวิถีอาชีพ 	<p>แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</p> <p>หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง</p> <ul style="list-style-type: none"> - กลยุทธ์ : การส่งเสริมการผลิตและการขยายตัวของตลาด ของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง - กลยุทธ์ย่อย : ส่งเสริมให้มีการพัฒนาและทำธุรกิจผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปมูลค่าเพิ่มสูงที่มีศักยภาพทางการตลาดในอนาคต <p>หมวดหมู่ที่ ๒ การท่องเที่ยวไทยเป็นภาคการท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและบริการ ที่มีศักยภาพอื่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - วัตถุประสงค์ : การพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพรองรับนักท่องเที่ยวที่ขยายตัวไป - วัตถุประสงค์ย่อย : ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งและบริการการท่องเที่ยวคุณภาพในพื้นที่เมืองรองที่มีศักยภาพและกระจายเส้นทางท่องเที่ยวให้หลากหลายอย่างทั่วถึง <p>หมวดหมู่ที่ ๗ ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้</p> <ul style="list-style-type: none"> - วัตถุประสงค์ : การส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล - วัตถุประสงค์ย่อย : เสริมสร้างความรู้พื้นฐานทางธุรกิจ <p>หมวดหมู่ที่ ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ปลอดภัย เด็ดได้ได้อย่างยั่งยืน</p> <ul style="list-style-type: none"> - วัตถุประสงค์ : การสร้างความเป็นเลิศทางเศรษฐกิจ - การสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน - การสร้างมูลค่าให้กับพื้นที่เศรษฐกิจหลักและเมืองดิจิทัล - วัตถุประสงค์ย่อย : <ul style="list-style-type: none"> - สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน - พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และระบบดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับมาตรฐาน <p>หมวดหมู่ที่ ๙ ไทยมีความยั่งยืนด้านผู้ผลิต และกลุ่มผู้ทุพพลภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - วัตถุประสงค์ : การแก้ปัญหาความยากจนด้านคุณภาพ - วัตถุประสงค์ย่อย : <ul style="list-style-type: none"> - ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความยากจนด้านคุณภาพ - ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความยากจนด้านคุณภาพ 	<p>นโยบายและแผนระดับชาติ</p> <p>ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ</p>
--	--	---	---	---	--

แผนระดับ ๒
 (ให้กรอกเฉพาะแผนที่
 สอดคล้อง เพื่ออย่างน้อย
 ต้องระบุความสอดคล้อง
 กับแผนแม่บทฯ และ
 แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
 และสังคมแห่งชาติ)

**หมุดหมายที่ ๑๐ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและ
 สังคมคาร์บอนต่ำ**
 - อยุธยา :
 - การสร้างรายได้สุทธิให้ชุมชน ท้องถิ่นและ
 ภาครัฐจากเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคม
 คาร์บอนต่ำ
 - การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและเพิ่มประสิทธิภาพ
 การใช้ทรัพยากรอย่างสมดุลลดต้นทุนหลักปรัชญาของ
 เศรษฐกิจพอเพียง
 - อยุธยา :
 - เพิ่มรายได้ชุมชนจากแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นศูนย์
 ทั้งจากขยะและวัสดุทางการเกษตร
 - พัฒนาระบบและกลไกสร้างแรงจูงใจการเพิ่ม
 พื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อเศรษฐกิจชุมชน
 - ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศและ
 ความหลากหลายทางชีวภาพ
 - บริหารจัดการการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับ
 ศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่
**หมุดหมายที่ ๑๑ ไทยสามารถลดความเสี่ยงและ
 ผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลง
 สภาพภูมิอากาศ**
 - อยุธยา : การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพประชาชน
 และชุมชน ในการรับมือกับภัยธรรมชาติและการ
 เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
 - อยุธยา : สนับสนุนการมีส่วนร่วมของ
 ภาคประชาชนและชุมชนในการรับมือและปรับตัว
 ต่อภัยธรรมชาติและเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
**หมุดหมายที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง
 มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนา
 แห่งอนาคต**
 - อยุธยา : การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 - อยุธยา : พัฒนาระบบนิเวศเพื่อการ
 เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ สร้างและ
 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

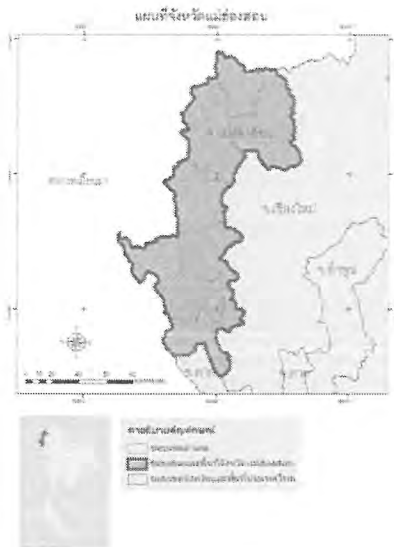
<p>๖. โครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันคลื่น ริมแม่น้ำเพื่อความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน</p> <p>๗. โครงการก่อสร้างฝาย ปรับปรุง ซ่อมแซมฝายที่ชำรุดและประสิทธิภาพ ระบบส่งน้ำการชลประทานโลก</p> <p>๘. โครงการขุดลอกหนองน้ำและ คลองส่งน้ำที่ติดกับภาคอีสาน ภาคกลางภาคตะวันออก</p> <p>๙. โครงการปรับปรุงซ่อมแซมฝายทดน้ำ อ่างเก็บน้ำและระบบส่งน้ำต่าง ๆ ที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจจาก กรมชลประทาน</p> <p>๑๐. โครงการก่อสร้างสถานีเพิ่มแรงดัน และการวางท่อประปาเพื่อขยาย เขตจำหน่ายน้ำประปาเพื่อการอุปโภค บริโภค</p> <p>๑๑. โครงการส่งเสริมการใช้พลังงาน ทดแทนและพลังงานทางเลือก ให้หมู่บ้านที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ใน จังหวัดแม่ฮ่องสอน</p> <p>๑๒. โครงการขยายระบบไฟฟ้า ให้หมู่บ้านที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้</p> <p>๑๓. โครงการส่งเสริมการใช้พลังงาน แสงอาทิตย์เพื่อผลิตไฟฟ้าให้แก่ ชุมชนที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ในพื้นที่จังหวัด แม่ฮ่องสอน</p> <p>๑๔. โครงการปรับปรุงระบบชลประทาน</p> <p>๑๕. โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำและ ระบบส่งน้ำที่ชุมชน/เขต(ตำบล) โครงการบริหารจัดการน้ำ เพื่อการเกษตรของจังหวัด แม่ฮ่องสอน</p> <p>๑๖. โครงการปรับปรุงซ่อมแซมระบบ ส่งน้ำ</p> <p>ค้ายไฟฟ้า</p> <p>๑๗. โครงการขยายระบบเสื่อสาร โทรคมนาคม</p>	<p>๗. โครงการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และระบบนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ และสิ่งมีชีวิต</p> <p>๘. โครงการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และสิ่งมีชีวิต</p> <p>๑๐. โครงการปรับปรุงและพัฒนากีฬา และนันทนาการ สนับสนุนกีฬาเพื่อประชาชน โครงการสร้างศูนย์ออกกำลังกาย เพื่อเสริมสร้างสุขภาพทุกช่วงวัย</p>	<p>๗. โครงการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และระบบนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ และสิ่งมีชีวิต</p> <p>๘. โครงการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และสิ่งมีชีวิต</p> <p>๑๐. โครงการปรับปรุงและพัฒนากีฬา และนันทนาการ สนับสนุนกีฬาเพื่อประชาชน โครงการสร้างศูนย์ออกกำลังกาย เพื่อเสริมสร้างสุขภาพทุกช่วงวัย</p>	<p>๗. โครงการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และระบบนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ และสิ่งมีชีวิต</p> <p>๘. โครงการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และสิ่งมีชีวิต</p> <p>๑๐. โครงการปรับปรุงและพัฒนากีฬา และนันทนาการ สนับสนุนกีฬาเพื่อประชาชน โครงการสร้างศูนย์ออกกำลังกาย เพื่อเสริมสร้างสุขภาพทุกช่วงวัย</p>	<p>๗. โครงการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และระบบนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ และสิ่งมีชีวิต</p> <p>๘. โครงการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และสิ่งมีชีวิต</p> <p>๑๐. โครงการปรับปรุงและพัฒนากีฬา และนันทนาการ สนับสนุนกีฬาเพื่อประชาชน โครงการสร้างศูนย์ออกกำลังกาย เพื่อเสริมสร้างสุขภาพทุกช่วงวัย</p>	<p>๗. โครงการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และระบบนิเวศในพื้นที่ชุ่มน้ำ และสิ่งมีชีวิต</p> <p>๘. โครงการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และสิ่งมีชีวิต</p> <p>๑๐. โครงการปรับปรุงและพัฒนากีฬา และนันทนาการ สนับสนุนกีฬาเพื่อประชาชน โครงการสร้างศูนย์ออกกำลังกาย เพื่อเสริมสร้างสุขภาพทุกช่วงวัย</p>
---	--	--	--	--	--

๓. สารสำคัญของแผนพัฒนาจังหวัด (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

๓.๑ ข้อมูลเพื่อการพัฒนา

๓.๑.๑ ข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ

ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดชายแดน อยู่ทางภาคเหนือตอนบน ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๙๒๔ กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ ๗,๙๘๗,๘๐๘.๒๗ ไร่ หรือประมาณ ๑๒,๗๘๐.๔๙ ตารางกิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ ๓ ของภาคเหนือ และเป็นอันดับ ๘ ของประเทศ พื้นที่มีรูปร่างเรียวยาวจากทิศเหนือจรดทิศใต้ มีความยาวประมาณ ๒๕๐ กิโลเมตรและความกว้างประมาณ ๙๕ กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเนื้อที่ป่าไม้ ๖,๘๒๑,๘๐๘.๐๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๔๐ ของพื้นที่จังหวัด มีพื้นที่การเกษตร ๔๖๐,๘๐๙.๒๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕.๗๗ ของพื้นที่จังหวัด

แผนที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

อาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง และประเทศเพื่อนบ้าน เป็นดังนี้

ทิศเหนือและทิศตะวันตก ติดต่อกับรัฐฉาน รัฐคะยา และรัฐคอกูเล ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยตะวันตก แม่น้ำสาละวิน และแม่น้ำเมย เป็นแนวพรมแดนกั้นระหว่างประเทศ

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยมีแม่น้ำยวม และแม่น้ำเงา เป็นแนวเขตจังหวัด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเวียงแหง อำเภอเชียงดาว อำเภอแม่แตง อำเภอสะเมิง อำเภอแม่แจ่ม อำเภอฮอด และอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยกลาง และเทือกเขาถนนธงชัยตะวันออกเป็นแนวเขตระหว่างจังหวัด

ทุกอำเภอในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีเขตแดนติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมารวมระยะทางประมาณ ๔๘๓ กิโลเมตร โดยเป็นพื้นดินประมาณ ๓๒๖ กิโลเมตร เป็นแม่น้ำประมาณ ๑๕๗ กิโลเมตร แบ่งเป็นแม่น้ำสาละวิน ๑๒๗ กิโลเมตร และแม่น้ำเมย ๓๐ กิโลเมตร

สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศมีลักษณะเป็นทิวเขาสลับซับซ้อน ที่มีความสูงจาก น้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ ๑๐๐ - ๒,๐๐๐ เมตร เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีทิวเขาเรียงตามแนวทิศเหนือและทิศใต้ขนานกัน ทิวเขาที่สำคัญคือ ทิวเขาแดนลาว อยู่ทางตอนเหนือสุดของจังหวัด เป็นแนวแบ่งเขตแดนประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และ ทิวเขาถนนธงชัย ประกอบด้วยทิวเขาเรียงขนานกัน ๓ แนว คือ ทิวเขาถนนธงชัยตะวันตก เป็นแนวเขตแดนประเทศไทยและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาทิวเขาถนนธงชัยกลาง อยู่ระหว่างแม่น้ำยวมและแม่น้ำแม่แจ่ม และทิวเขาถนนธงชัยตะวันออก เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งยังเป็นที่ตั้งของยอดเขาที่สูงที่สุด คือ ยอดเขาแม่ยะอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอปาย มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๒,๐๐๕ เมตร

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ **แม่น้ำปาย** ซึ่งมีต้นกำเนิดจากทิวเขาถนนธงชัย ไหลผ่านจังหวัดแม่ฮ่องสอน ไปบรรจบกับแม่น้ำสาละวิน มีความยาว ๑๓๕ กิโลเมตร **แม่น้ำยวม** ซึ่งมีต้นกำเนิดจากภูเขาด้านตะวันออกของอำเภอขุนยวม ไหลผ่านอำเภอลาน้อยและอำเภอแม่สะเรียง ไปบรรจบกับแม่น้ำเมย มีความยาว ๑๖๐ กิโลเมตร

ข้อมูลการปกครอง และประชากร

จังหวัดแม่ฮ่องสอนแบ่งการปกครองออกเป็น ๗ อำเภอ ๔๕ ตำบล ๔๑๕ หมู่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ๕๐ แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๑ แห่ง เทศบาลตำบล ๖ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล ๔๒ แห่ง

ตารางที่ ๑ การแบ่งการปกครองของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่	จังหวัด / อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	ทม.	ทต.	อบต.
	จ.แม่ฮ่องสอน	๑๒,๖๘๑.๒๕๙	๔๕	๔๑๕	๑	๑	๖	๔๒
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๒,๔๘๓.๑๑๕	๗	๖๘	๑	๑	-	๖
๒	อ.ขุนยวม	๑,๖๙๘.๓๑๒	๖	๔๓	-	-	๑	๖
๓	อ.ปางมะผ้า	๗๙๘.๓๗๕	๔	๓๘	-	-	-	๔
๔	อ.ปาย	๒,๒๔๔.๗๐๐	๗	๖๒	-	-	๑	๗
๕	อ.แม่ลาน้อย	๑,๔๕๖.๖๔๕	๘	๖๙	-	-	๑	๘
๖	อ.แม่สะเรียง	๒,๕๘๗.๔๒๕	๗	๗๗	-	-	๓	๕
๗	อ.สบเมย	๑,๔๑๒.๖๘๗	๖	๕๘	-	-	-	๖

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประชากร

จากข้อมูลประชากร ปี ๒๕๖๓ (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๓) จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีประชากรทั้งสิ้น ๒๘๔,๙๘๒ คน เป็นชาย ๑๔๔,๖๐๐ คน เป็นหญิง ๑๔๐,๓๘๒ คน และมีจำนวนบ้านทั้งสิ้น ๑๑๔,๐๖๘ หลัง ความหนาแน่นของประชากร เท่ากับ ๒๒.๔๗ คน ต่อตารางกิโลเมตร

ตารางที่ ๒ สถิติประชากรของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๖๓

ที่	จังหวัด / อำเภอ	ประชากร (คน)			จำนวนบ้าน (หลัง)	ความหนาแน่น คน/ตารางกิโลเมตร
		ชาย	หญิง	รวม		
	จ.แม่ฮ่องสอน	๑๔๔,๕๑๗	๑๔๐,๕๒๒	๒๘๕,๐๓๙	๑๑๕,๗๒๔	๒๒.๔๘
๑	เมืองแม่ฮ่องสอน	๓๒,๐๓๔	๓๑,๖๙๒	๖๓,๗๒๖	๒๗,๖๔๙	๒๕.๖๖
๒	ขุนยวม	๑๒,๐๔๕	๑๑,๕๑๘	๒๓,๕๖๔	๙,๓๘๓	๑๓.๘๗
๓	ปางมะผ้า	๑๑,๒๒๘	๑๐,๕๕๒	๒๑,๗๘๐	๘,๖๗๕	๒๗.๒๘
๔	ปาย	๑๙,๙๒๙	๑๘,๗๑๘	๓๘,๖๔๗	๑๖,๙๔๐	๑๗.๒๒
๕	แม่ลาน้อย	๑๘,๐๗๙	๑๗,๘๖๓	๓๕,๙๔๒	๑๒,๕๕๑	๒๔.๖๗
๖	แม่สะเรียง	๒๗,๗๖๙	๒๗,๔๗๑	๕๕,๒๔๐	๒๓,๓๗๖	๒๑.๓๕
๗	สบเมย	๒๓,๔๓๒	๒๒,๗๐๘	๔๖,๑๔๐	๑๗,๑๕๐	๓๒.๖๖

ที่มา : ข้อมูลจำนวนประชากรจากที่ทำการปกครองจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม ๒๕๖๔)

ประชากรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ คนไทยเชื้อสายไทยใหญ่ อพยพมาจากรัฐฉานซึ่งเป็นบ้านเมืองเดิมในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่

๑) กะเหรี่ยง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประชากรมากที่สุดของชาวไทยภูเขา คือ ประมาณร้อยละ ๗๙.๓ จะตั้งถิ่นฐานอยู่ทุกอำเภอ *ปาดอง* หรือกะเหรี่ยงคอยาว ปัจจุบันมีอยู่ที่บ้านในสอยบ้านน้ำเพียงดิน และบ้านห้วยเสือเฒ่าในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนนอกจากนี้ยังมีกะเหรี่ยงกลุ่มย่อยที่อพยพเข้ามาจากประเทศเมียนมา คือ กะเหรี่ยงแดง, กะยัน อาศัยอยู่ในบ้านในสอย บ้านห้วยเสือเฒ่า อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๒) ลahu หรือ มูเซอ แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ ลahuแดง และลahuดำตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่อำเภอปางมะผ้า, อำเภอปาย และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๓) ลีซอ หรือ ลีซอ พบได้ใน อำเภอปาย และ อำเภอปางมะผ้า

๔) ลัวะ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยในดินแดนล้านนารวมถึงแม่ฮ่องสอนมาตั้งแต่โบราณปัจจุบันชาวลัวะอพยพขึ้นไปอยู่บนพื้นที่ภูเขาสูงตั้งชุมชนเป็นแนวยาวไปตามสันเขา พบได้มากที่เขตรอยต่ออำเภอแม่ลาน้อย กับ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

๕) ม้ง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประชากรน้อยที่สุดในแม่ฮ่องสอนแต่กระจายอยู่ทุกอำเภอ แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ ม้งขาวและม้งลายซึ่งเรียกจากสีกระโปรงของผู้หญิงชาวม้ง

๖) จีนยูนนาน (จีนฮ่อ) เป็นกลุ่มชาวจีนที่เป็นอดีตทหารกองพล ๙๓ ที่หนีภัยทางการเมืองเข้ามาในประเทศไทยอยู่ที่อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า และ อำเภอเมืองบางแห่งตั้งเป็นชุมชนถาวรมีเฉพาะชาวจีนฮ่อเท่านั้น เช่น หมู่บ้านสันติชล อำเภอปายและหมู่บ้านรักไทย อำเภอเมือง เป็นต้น

๗) ปะโอ อพยพเข้ามาจากรัฐฉาน ปัจจุบันมีถิ่นอาศัยอยู่บ้านห้วยมะเขือส้ม ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

วัฒนธรรมทางภาษา

ชาวไทยใหญ่จะมีภาษาพูดเป็นของตนเองเรียกว่า "กำไต" เวลาพูดภาษาไทยเรียกว่า"อุบไต" คล้ายคลึงกับภาษาไทย แต่เมื่อพูดต่อกันเป็นประโยคอาจฟังไม่เข้าใจแต่หากแยกเป็นคำเดี่ยว ๆ จะเข้าใจได้ง่าย ส่วนภาษาเขียนตัวอักษรไทยเรียกว่า "ลิกไต" ซึ่งใช้กันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ลักษณะของตัวอักษรกลมคล้ายตัวอักษรมอญและตัวอักษรเมียนมา ส่วนชาวกะเหรี่ยง, ชาวจีนฮ่อ มีภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง และในส่วนชนเผ่า ล่าหู่ ลีซู ลัวะ ปัจจุบันมีภาษาพูด แต่ในส่วนภาษาเขียนใช้อักษรอังกฤษ

ประเพณี

ประเพณี"ปอยสา่งลอง"

คือ งานประเพณีบวชลูกแก้วของชาวไทยใหญ่ ซึ่งเป็นการบรรพชาสามเณรเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาและเพื่อเรียนรู้พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าและการสืบทอดประเพณีที่มีมาแต่ดั้งเดิม โดยชาวไทยใหญ่มีความเชื่อว่า ถ้าลูกชายของตนได้บวชเป็นสามเณร จะได้อานิสงส์ ๘ กัลป์ ถ้าบวชลูกชายผู้อื่นเป็นสามเณรจะได้ อานิสงส์ ๔ กัลป์ หากได้อุปสมบทลูกของตนเป็นพระภิกษุสงฆ์จะได้ อานิสงส์ ๑๒ กัลป์ และหากได้อุปสมบทลูกผู้อื่นจะได้ อานิสงส์ ๘ กัลป์ ซึ่งจะจัดงานระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน ของทุกปี ณ ชุมชนและวัดที่มีชาวไทยใหญ่อาศัย รวมทั้งในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

ประเพณีปอยเหลินสิบเอ็ด (ประเพณีออกพรรษา)

ประเพณีแห่จองพารา (งานปอยเหลินสิบเอ็ด) คือ ประเพณีส่วนหนึ่งในงานเทศกาลออกพรรษาของอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน “จองพารา” เป็นภาษาไทยใหญ่แปลว่า “ปราสาทพระ” โดยคำว่า “จอง” มาจากคำว่า พระ หรือ วระ แปลว่า ประเสริฐ หมายถึง พระพุทธเจ้า ส่วนคำว่า “พารา” หมายถึง เมือง เช่น กรุงพาราณสี เป็นต้น ฉะนั้น คำที่ถูกตั้งคือ จองพาราหรือซุ้มประสาทรบเสด็จพระพุทธเจ้า และการบูชาจองพารา คือ การสร้างปราสาทเพื่อคอยรับเสด็จพระพุทธเจ้าที่จะเสด็จลงมาจากรวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เทศกาลนี้จะจัดขึ้นระหว่างวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๑ หรือในราวเดือนตุลาคมของทุกปี ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และตามหมู่บ้านชาวไทยใหญ่ที่เป็นชาวพุทธ โดยกิจกรรมภายในงานชาวบ้านจะช่วยกันสร้างปราสาทจำลองที่เรียกว่าจองพาราประดับไว้ตามบริเวณวัดและบ้านเรือน และแห่ขบวนรูปสัตว์ต่างๆ เพื่อแสดงความยินดีที่พระพุทธเจ้าเสด็จกลับมาในวันขึ้น ๑๓ ค่ำ รวมถึงมีตลาดนัดออกพรรษาหรือกาดหลู่ ซึ่งมีการจุดตะเกียงและเทียนในตลาดตั้งแต่กลางคืนจนถึงรุ่งเช้าเพื่อให้ชาวบ้านได้จับจ่ายซื้อของเตรียมงานไฟ และสำหรับวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เรียกว่า “วันดา” โดยพอถึงรุ่งเช้าของวันขึ้น ๑๕ ค่ำ จะมีการทำบุญตักบาตรเทโวโรหนะ จากวัดพระธาตุดอยกองมูซึ่งตั้งอยู่บนดอยกองมูลงมาสู่วัดม่วยต่อที่อยู่บริเวณเชิงเขา ทิวแถวของพระภิกษุสามเณรและประชาชนนับร้อยพัน ซึ่งจะเรียงรายสองข้างทางเดินลงจากวัดพระธาตุดอยกองมูเพื่อทำบุญตักบาตร ทำมกลางสายหมอกยามเช้า และในช่วงกลางคืนจะมีการจุดประทีปโคมไฟตามบ้านเรือนและวัดวาอารามต่าง ๆ และมีการแห่จองพาราซึ่งตกแต่งประดับประดาอย่างสวยงาม นอกจากนี้ในปอยเหลินสิบเอ็ดยังมีการแสดงการละเล่นพื้นเมืองและมหรสพต่าง ๆ เช่น การฟ้อนนกกิ่งกะหร่าก้าลาย (ฟ้อนเจิง) ก้าไต ฟ้อนกำเบ้อคง (กำเบ้อ คือ ผีเสื้อ / คง คือ แม่น้ำสาละวิน)

ประเพณีออกหว่า คือ เทศกาลออกพรรษาแม่สะเรียง เป็นประเพณีสำคัญของชาวแม่ฮ่องสอนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของชาวไทยใหญ่ โดยชาวบ้านจะประดิษฐ์ จองพารา ซุ้มราชวัตร และโคมไฟประดับตามบ้านเรือน เพื่อแสดงถึงการรับเสด็จพระพุทธเจ้าที่เสด็จจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์สู่โลกมนุษย์ โดยมีพิธีตักบาตรตามวิถีไทยใหญ่ ขบวนแห่เทียนแหง หรือเทียนพันเล่ม ตามถนนสายต่างๆ ในเขตเทศบาล โดยจะจัดขึ้นในห้วงเดียวกับงานประเพณีแห่จองพาราที่บริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรแม่สะเรียง

และหน้าสำนักงานเทศบาลตำบลแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อสืบทอดประเพณีอันดีงามของชาวไทยใหญ่ ให้คงอยู่สืบไป และส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประเพณีสิบสองมณล่องผ่องไต และงานนมัสการพระธาตุดอยกองมู (ลอยกระทงสวรรค์)

สิบสองมณล่องผ่องไต สิบสองมณ หมายถึง วันเพ็ญเดือนสิบสอง ล่องผ่องไต หมายถึง การลอยกระทงของชาวไต หรือไทใหญ่นั่นเอง โดยชาวไทยใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้จัดประเพณีสิบสองมณล่องผ่องไต บริเวณเชิงสะพานข้ามแม่น้ำปาย บ้านปางหมู ตำบลปางหมู อำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยในงานจะจัดให้มีการประกวด “ผ่องจ่องสำอางักปัก” (กระทงไทยใหญ่) ซึ่งประดิษฐ์เป็นรูปปราสาท ภายในประดิษฐานพระอุคุต และแห่ร่วมขบวน นอกจากนี้ยังมีการประกวดขบวนแห่ การประกวด “นางญิงไต” (สาวงามไทใหญ่), การประกวดการนุ่งโคไต (แต่งกายชุดไทใหญ่ การแสดงทางศิลปวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น รวมทั้งเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้วย

งานนมัสการพระธาตุดอยกองมู (ลอยกระทงสวรรค์) จัด ณ วัดพระธาตุดอยกองมู มีกิจกรรมทำบุญสักการะพระธาตุดอยกองมู และมีกิจกรรมการลอยกระทงสวรรค์ โดยติดกระทงไปกับลูกโป่งสวรรค์ รวมทั้งการปล่อยโคมลอยเพื่อบูชาพระเกศแก้วจุฬามณีบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ นอกจากนี้ก็มีมหรสพต่าง ๆ ให้ชมด้วย เช่น จ๊าดไต (ลิเกไทใหญ่) เป็นต้น

ประเพณีกินวอหรือประเพณีปีใหม่ชนเผ่าลีซอ

ประเพณีกินวอหรือประเพณีปีใหม่ของชาวลีซอ ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า ถือเป็นงานสำคัญที่สุดในรอบปี ซึ่งตรงกับประเพณีตรุษจีนถือเป็นงานใหญ่หลังจากการทำงานหนักมาในรอบปีนั้นได้สิ้นสุดลง และทุกครอบครัวได้เก็บเกี่ยวข้าวเข้ายุ้งฉางเรียบร้อยแล้ว ซึ่งหากพืชพันธุ์เพาะปลูกได้ผลดี สัตว์เลี้ยงเติบโตอย่างดี ชาวบ้านก็จะจะมีอาหารเพียงพอสำหรับตลอดปี โดยผู้หญิงจะเตรียมตัดเย็บเสื้อผ้าชุดใหม่ไว้ให้สมาชิกในบ้าน จากนั้นชาวบ้านก็จะช่วยกันฆ่าหมูเพื่อทำหมูเค็มแขวนเก็บไว้กินในปีใหม่ รวมทั้งทำผักดอง ผักกาดแห้ง เต้าหู้ยี้ ต้มเหล้า หาฟืน ตำข้าว เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามงานเร่งด่วน เมื่อถึงวันงานปีใหม่ก็จะไม่มีการทำงาน และร่วมสนุกสนานในช่วงงานปีใหม่ โดยงานจะจัดขึ้นระหว่างปลายเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี ในทุก ๆ หมู่บ้านที่มีชนเผ่าลีซออาศัย ทั้งนี้จะมีหมู่บ้านชาวลีซอขนาดใหญ่ ที่จะจัดเทศกาลปีใหม่ของชาวลีซออย่างยิ่งใหญ่และมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งในเขตอำเภอปางมะผ้า ได้แก่ บ้านกิตสามสิบ บ้านแม่หมูลีซอบ้านหนองตอง บ้านน้ำริน บ้านหนองผาเจ้าเขต และในอำเภอปาย ได้แก่ บ้านปางแปก บ้านใหม่

โครงสร้างพื้นฐาน

๑) การคมนาคม

จังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๙๒๔ กิโลเมตร มีการคมนาคม ๒ เส้นทาง คือ ทางบก โดยมีถนนสายหลัก จำนวน ๔ เส้นทาง คือ ทางหลวงหมายเลข ๑๐๘ (เชียงใหม่ - ฮอด - แม่สะเรียง - แม่ฮ่องสอน) ทางหลวงหมายเลข ๑๐๘๕ (เชียงใหม่ - แม่แตง - ปาย - แม่ฮ่องสอน) ทางหลวงหมายเลข ๑๐๕ (แม่สอ - แม่สะเรียง - แม่ฮ่องสอน) และ ทางหลวงหมายเลข ๑๒๖๓ (เชียงใหม่ - แม่แจ่ม - ขุนยวม - แม่ฮ่องสอน) นอกจากนี้ยังมีถนนสายรองเชื่อมระหว่างเส้นทางหลัก อยู่ในความดูแลของสำนักงานแขวงทางหลวงชนบท ถนนเชื่อมโยงระหว่างตำบล หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถนนเชื่อมโยงเส้นทางไปจุดผ่อนปรนการค้า

ชายแดนทั้ง ๕ แห่ง และถนนเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติในพื้นที่ทั้ง ๗ อำเภอ มีสภาพถนนเป็นถนนลาดยาง ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ถนนลูกรัง มีสภาพชำรุดทรุดโทรมเป็นช่วง ๆ และคดเคี้ยวตลอดเส้นทาง

สำหรับการคมนาคมทางอากาศมีท่าอากาศยาน ๒ แห่ง คือ ท่าอากาศยานแม่ฮ่องสอน และท่าอากาศยานปาย ปัจจุบันท่าอากาศยานแม่ฮ่องสอน มีบริษัท สายการบินนกแอร์ จำกัด (มหาชน) ทำการบินเส้นทาง กรุงเทพฯ - แม่ฮ่องสอน - กรุงเทพฯ ทำการบินวันละ ๑ เที่ยวบิน

ตารางที่ ๓ สถิติจำนวนผู้โดยสาร (๕ ปี ล่าสุด)

	พ.ศ. ๒๕๖๐	พ.ศ. ๒๕๖๑	พ.ศ. ๒๕๖๒	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔
จำนวนผู้โดยสาร	๖๐,๘๗๙	๖๓,๓๒๗	๕๔,๘๐๔	๑๗,๗๖๘	๒,๒๗๐

ข้อมูล ณ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔

หมายเหตุ ปี ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ตารางที่ ๔ จำนวนเที่ยวบิน

	พ.ศ. ๒๕๖๐		พ.ศ. ๒๕๖๑		พ.ศ. ๒๕๖๒		พ.ศ. ๒๕๖๓		พ.ศ. ๒๕๖๔	
	แบบประจำ	เช่าเหมาลำ	แบบประจำ	เช่าเหมาลำ	แบบประจำ	เช่าเหมาลำ	แบบประจำ	เช่าเหมาลำ	แบบประจำ	เช่าเหมาลำ
จำนวนเที่ยวบิน	๑,๘๑๒	๐	๑,๒๗๔	๖๖๖	๑,๒๒๒	๑๐๐	๓๔๐	๐	๗๒	๐

๒) ไฟฟ้า

จังหวัดแม่ฮ่องสอน รับกระแสไฟฟ้ามาจากระบบสายส่ง ๑๑๕ KV ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จากสถานีไฟฟ้าจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผ่านอำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า เข้าสู่สถานีควบคุมการจ่ายไฟฟ้า สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน นำจ่ายด้วยระบบ ๒๒KV ไปในพื้นที่ทั้ง ๗ อำเภอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ใช้กระแสไฟฟ้าจากระบบสายส่ง ๑๑๕ KV ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นหลัก จ่ายไฟฟ้าออกเป็นวงจรร้อยๆ มีอุปกรณ์ป้องกันและตัดตอนในแต่ละวงจรรวม ๑๐ ชุด หากมีการขัดข้องในแต่ละวงจรรวงจรรไฟฟ้าที่เหลือจะยังมีไฟฟ้าใช้อยู่ นอกจากนี้ จะมีแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าสำรองและร่วมขนานจ่ายไฟฟ้าให้กับประชาชน ได้แก่ โครงการไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็กแม่ฮ่องสอน และโครงการไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็กแม่สะงา และหากระบบสายส่ง ๑๑๕ KV มีเหตุขัดข้องชำรุด หรือกรณีเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน จะมีโรงจักรดีเซลแม่ฮ่องสอน และโรงไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ผาบ่อง เป็นแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าสำรอง

ปัจจุบันยังมีหมู่บ้านที่ยังไม่มีไฟใช้จำนวนมาก ซึ่งปัญหาของการขยายเขตระบบจำหน่ายไฟฟ้าให้กับหมู่บ้านที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้มีอุปสรรคด้านต่าง ๆ เช่น หมู่บ้านตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ป่า หากไม่ได้รับการอนุญาตใช้พื้นที่จะไม่สามารถเข้าไปดำเนินการได้ สภาพเส้นทางคมนาคมไม่สะดวกทุรกันดารมาก สภาพ

เส้นทางคมนาคมมีสภาพที่คับแคบ ขึ้นภูเขาสูงชัน ที่ตั้งหมู่บ้านอยู่ไกล จำนวนประชากรในหมู่บ้านมีไม่มาก ทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูง เป็นต้น

ตารางที่ ๕ แหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่	แหล่งผลิต	กำลังผลิต (กิโลวัตต์)	ประเภทการผลิต
๑	การไฟฟ้าฝ่ายผลิต - โรงจักรดีเซล(ผาบ่อง) - Solar cell (ผาบ่อง)	๕,๔๐๐ ๕๐๐	โรงจักรดีเซล โรงไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์(Solar cell)
๒	กรมพัฒนาพลังงานทดแทนฯ - พลังน้ำแม่สะเรียง - พลังน้ำแม่สะงา - พลังน้ำแม่ฮ่องสอน(ผาบ่อง)	๑,๒๕๐ ๑๓,๐๐๐ ๘๕๐	โรงไฟฟ้าพลังน้ำ(VSPP) โรงไฟฟ้าพลังน้ำ(VSPP) โรงไฟฟ้าพลังน้ำ(VSPP)
๓	บริษัท แม่สะเรียง โซล่า จำกัด	๓,๗๕๐	โรงไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์(Solar cell)
๔	บริษัท นภัสโซลา จำกัด	๑,๒๕๐	โรงไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์(Solar cell)
๕	ผลิตเอง - โรงจักรดีเซล(มสร.) - พลังน้ำแม่ปาย	๕,๐๐๐ ๒,๓๐๐	โรงจักรดีเซล โรงไฟฟ้าพลังน้ำ

ข้อมูล ณ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ตารางที่ ๖ จำแนกประเภทการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า

ที่	ประเภทการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
๑	ที่อยู่อาศัย	๖๖,๑๕๕	๘๕.๐๙
๒	สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม	๙,๒๔๒	๑๑.๘๙
๓	สถานที่ราชการและสาธารณะ	๘๐๘	๑.๐๔
๔	อื่น ๆ	๑,๕๓๙	๑.๙๘

ข้อมูล ณ วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๔

ตารางที่ ๗ จำนวนครั้งที่ไฟฟ้าที่ดับในเขตพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่	รายอำเภอ	ข้อมูลเปรียบเทียบ ๕ ปี ล่าสุด				
		พ.ศ.๒๕๕๙	พ.ศ.๒๕๖๐	พ.ศ.๒๕๖๑	พ.ศ.๒๕๖๒	พ.ศ.๒๕๖๓
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๕๓๖	๕๗๙	๖๓๕	๗๒๓	๒๑๓
๒	อ.ขุนยวม	๑๐๐	๑๘๒	๒๐๒	๒๕๙	๗๑
๓	อ.แม่สะเรียง	๑๙๕	๒๘๗	๑๗๙	๑๗๓	๔๐
๔	อ.แม่ลาน้อย	๑๑๗	๒๑๖	๑๘๙	๒๑๐	๑๖
๕	อ.สบเมย					๒๑
๖	อ.ปาย	๓๔๔	๑๗๕	๒๓๓	๒๒๙	๔๕
๗	อ.ปางมะผ้า	๓๗	๓๐	๑๐๑	๙๕	๓๑
ผลรวม		๑,๓๒๙	๑,๔๘๔	๑,๕๓๙	๑,๖๘๙	๓๙๒

ข้อมูล ณ วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๔

ตารางที่ ๘ ข้อมูลเปรียบเทียบด้านการไฟฟ้า ๕ ปีย้อนหลัง

ที่	รายการข้อมูล	ข้อมูลเปรียบเทียบ ๕ ปี ล่าสุด				
		พ.ศ.๒๕๕๙	พ.ศ.๒๕๖๐	พ.ศ.๒๕๖๑	พ.ศ.๒๕๖๒	พ.ศ.๒๕๖๓
๑	จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้	๖๗,๓๖๓	๗๐,๙๑๗	๗๓,๓๓๗	๗๕,๔๖๒	๗๗,๔๐๒
๒	จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีไฟฟ้าใช้					๑๐๔ หมู่บ้าน
๓	ปริมาณการใช้ไฟฟ้าของจังหวัด (หน่วย)	๑๓๐,๑๗๖,๙๕๐.๙๖	๑๓๖,๐๘๗,๒๔๗.๒๖	๑๓๗,๓๓๕,๐๔๖.๘๐	๑๔๕,๔๙๘,๒๖๕.๑๒	๑๔๙,๘๖๙,๗๘๑.๕๙
๔	อัตราการเพิ่มขึ้นของการใช้พลังงานไฟฟ้า	๗.๗๔%	๔.๕๔%	๐.๙๒%	๕.๙๔%	๓%

ข้อมูลด้านการพัฒนา/ขยายโครงข่ายการให้บริการในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

อยู่ระหว่างการจัดทำแผนงาน/โครงการขยายเขตระบบไฟฟ้าโดยใช้พลังงานทดแทนในเขตพื้นที่ห่างไกลในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เบื้องต้นได้คัดเลือกหมู่บ้านเพื่อเป็นต้นแบบโครงการดังกล่าวจำนวน ๕ หมู่ บ้าน คือ

- ๑.บ้านห้วยสำนักใน หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ๒.บ้านห้วยฟาน หมู่ ๕ ตำบลขุนยวม อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ๓.บ้านห้วยสูง(หย่อมบ้านห้วยฟาน) หมู่ ๕ ตำบลขุนยวม อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ๔.บ้านห้วยปูลิง หมู่ ๑ ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ๕.บ้านห้วยอิ หมู่ ๘ ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓) ประปา

ปี ๒๕๖๑ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีสำนักงานการประปาส่วนภูมิภาค ตั้งอยู่ในพื้นที่ จำนวน ๒ สาขา คือ สาขาแม่ฮ่องสอน และสาขาแม่สะเรียงครอบคลุมพื้นที่ ๔ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอปางมะผ้า อำเภอแม่สะเรียง และอำเภอลาน้อย โดยมีกำลังการผลิตต่อวันจากแหล่งการผลิตจำนวน ๔ แห่ง ดังนี้

ตารางที่ ๙ กำลังการผลิตน้ำประปา

ที่	แหล่งการผลิต	กำลังการผลิต (ลบ.ม. ต่อวัน)	สาขาที่ให้บริการ
๑	อ. เมือง จ. แม่ฮ่องสอน	๗,๒๐๐	กปภ.สาขาแม่ฮ่องสอน
๒	อ. ปางมะผ้า จ. แม่ฮ่องสอน	๑,๒๐๐	หน่วยบริการ ปางมะผ้า
๓	อ. แม่สะเรียง จ. แม่ฮ่องสอน	๔,๘๐๐	กปภ.สาขาแม่สะเรียง
๔	อ. แม่ลาน้อย จ. แม่ฮ่องสอน	๑,๒๐๐	หน่วยบริการ แม่ลาน้อย
	รวม	๑๔,๔๐๐	

ที่มา : การประปาส่วนภูมิภาคแม่ฮ่องสอน

จำนวนครัวเรือนผู้ใช้น้ำ จำนวน ๑๒,๘๕๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๕ ของครัวเรือนทั้งหมด (คำนวณจากข้อมูลทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง ปี ๒๕๖๒) ส่วนที่เหลือใช้จากแหล่งน้ำอื่น ๆ คือ แหล่งน้ำบาดาล ระบบประปาหมู่บ้าน และระบบประปาภูเขา

การศึกษา

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจำนวนสถานศึกษาขนาดเล็ก (มีนักเรียนต่ำกว่า ๑๒๐ คน) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต ๑ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต ๒ จำนวน ๒๒๓ โรงเรียน จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ๓๐๘ โรงเรียน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๗๓ โดยมีปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เช่น การคมนาคม พื้นที่ภูเขาสูง ป่าไม้ ชายแดน สาธารณูปโภค พื้นฐาน ไฟฟ้า ประปา ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่ำที่สุดในประเทศ เป็นต้น ทำให้การจัดการศึกษาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงให้ความสำคัญในการเข้าถึงการศึกษา โดยภาครัฐและภาคเอกชน ร่วมกันให้การสนับสนุนและจัดการศึกษาภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในรูปแบบที่หลากหลาย ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ ระดับอุดมศึกษา การศึกษาตามอัธยาศัย ที่มุ่งเน้นให้ประชากรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้เข้าถึงระบบการศึกษาอย่างทั่วถึงเสมอภาค

การจัดการศึกษาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. ระดับปฐมวัยและประถมศึกษา

จำนวนโรงเรียน ๕๑๒ โรงเรียน จำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น ๔๒,๔๕๔ คน จำนวนครู ๓,๘๔๖ คน
จำนวนห้องเรียน ๓,๓๕๕ ห้อง

๒. ระดับมัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา

จำนวนโรงเรียน ๑๔ โรงเรียน จำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น ๑๐,๐๑๒ คน จำนวนครู ๖๙๓ คน
จำนวนห้องเรียน ๓๖๕ ห้อง

ด้านสาธารณสุข

จังหวัดแม่ฮ่องสอนจัดระบบบริการสุขภาพ ตามแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) โดยแบ่งโรงพยาบาลในจังหวัดออกเป็น ๓ ระดับ และหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ อีก ๒ ระดับ ได้แก่

๑. โรงพยาบาลศรีสังวาลย์ เป็นโรงพยาบาลทั่วไปหรือระดับ S (Standard – level Hospital) มีขีดความสามารถรองรับผู้ป่วยที่ต้องการการรักษาที่ยุ่ยากซับซ้อนระดับเชี่ยวชาญเฉพาะ

๒. โรงพยาบาลแม่สะเรียงและโรงพยาบาลปาย เป็นโรงพยาบาลแม่ข่ายระดับ M๒ (Middle – level Hospital) และระดับ F๑ (First – level Hospital) รองรับการส่งต่อจากโรงพยาบาลชุมชนอื่นและลดการส่งต่อไปโรงพยาบาลทั่วไป รวมทั้งให้การสนับสนุนเครือข่ายบริการปฐมภูมิของแต่ละอำเภอ

๓. โรงพยาบาลชุมชนที่เหลืออีก ๔ แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลปางมะผ้า โรงพยาบาลขุนยวม โรงพยาบาล แม่ลาน้อย และโรงพยาบาลสบเมย เป็นโรงพยาบาลชุมชนขนาดกลางหรือระดับ F๒ (First – level Hospital) มีแพทย์เวชปฏิบัติ หรือแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว รวม ๒ – ๕ คน แต่ไม่มีแพทย์เฉพาะทาง มีบริการผู้ป่วยในมีห้องผ่าตัด มีห้องคลอด รองรับผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในของแต่ละอำเภอ สนับสนุนเครือข่ายบริการปฐมภูมิของแต่ละอำเภอ

๔. สำหรับหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ (Primary – Level) มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จำนวน ๗๒ แห่ง จัดบริการสาธารณสุขในระดับตำบล และมีสถานบริการสาธารณสุขชุมชน (สสช.) จำนวน ๕๙ แห่ง จัดบริการสาธารณสุขระดับหมู่บ้านและชุมชนในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร การเข้าถึงยากลำบาก

๕. สถานบริการสาธารณสุขในสังกัดของกรมควบคุมโรค ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง (ศตม.ที่ ๑ แม่ฮ่องสอน) เป็นหน่วยงานระดับจังหวัดและมีหน่วยงาน ระดับอำเภอ คือ หน่วยควบคุมโรคติดต่อที่นำโดยแมลง (นคม.) จำนวน ๗ แห่ง และมาลาเรียคลินิก จำนวน ๑๐ แห่ง

๖. มาลาเรียคลินิกชุมชน (MP) เป็นหน่วยบริการระดับชุมชนที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ซึ่งได้รับความร่วมมือจากกองทุนโลก (GLOBAL FUND) เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาโรคไข้มาลาเรียในพื้นที่ตามแนวชายแดนที่มีการแพร่เชื้อสูง มีการคมนาคมที่ยากลำบาก และไม่มีสถาน ที่ตรวจรักษามาลาเรียด้วยชุดตรวจ RDT ดำเนินการในพื้นที่ ๖ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอแม่สะเรียง อำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอสบเมย และอำเภอปางมะผ้า รวมจำนวน ๓๗ แห่ง

๗. สถานบริการสาธารณสุขในสังกัดกรมการแพทย์ โรงพยาบาลธัญญารักษ์แม่ฮ่องสอน จำนวน ๑ แห่ง ขนาด ๙๐ เตียง เปิดให้บริการบำบัดรักษาผู้ป่วยที่ติดยาเสพติดทั้งในลักษณะการบำบัดแบบผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยในและบำบัดในชุมชน

ตารางที่ ๑๐ แสดงจำนวนสถานบริการสาธารณสุขแต่ละประเภทในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีงบประมาณ ๒๕๖๔

อำเภอ	โรงพยาบาล			รพ.สต. (แห่ง)	สสช. (แห่ง)	นคม. (แห่ง)	มาลา เรีย คลินิก (แห่ง)	มาลาเรีย คลินิก ชุมชน (MP) (แห่ง)
	จำนวน (แห่ง)	จำนวน (เตียง)	ระดับตาม Service Plan					
เมือง	๑	๑๕๐	S	๑๖	๙	๑	๒	๒
แม่สะเรียง	๑	๙๐	M๒	๑๑	๑๔	๑	๑	๑๘
ปาย	๑	๖๐	F๑	๑๑	๖	๑	๑	-
ขุนยวม	๑	๓๐	F๒	๑๐	๕	๑	๑	๒
แม่ลาน้อย	๑	๓๐	F๒	๑๑	๑๐	๑	๒	๓
สบเมย	๑	๓๐	F๒	๘	๑๐	๑	๒	๑๑
ปางมะผ้า	๑	๓๐	F๒	๕	๕	๑	๑	๑
รวม	๗	๕๒๐	-	๗๒	๕๙	๗	๑๐	๓๗

ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม ปีพ.ศ. ๒๕๖๔

ตารางที่ ๑๑ แสดงสัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์

สาขาวิชาชีพ	กรอบ อัตรากำลัง (คน)	จำนวน ผู้ปฏิบัติงานจริง (คน)	สัดส่วนต่อ ประชากร ระดับจังหวัด	สัดส่วนต่อ ประชากร ระดับประเทศ	การ เปรียบเทียบ สัดส่วน ระดับประเทศ
แพทย์	๙๓	๗๘	๑ : ๓,๖๔๓	๑ : ๑,๗๗๑	-
ทันตแพทย์	๒๘	๒๘	๑ : ๙,๔๗๑	๑ : ๘,๔๗๒	-
เภสัชกร	๔๕	๔๓	๑ : ๕,๕๗๑	๑ : ๔,๕๖๙	-
พยาบาลวิชาชีพ	๔๑๒	๔๒๙	๑ : ๕๖๗	๑ : ๓๙๕	-
อื่นๆ	-	-	-	-	-

ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม ปีพ.ศ. ๒๕๖๔

ทรัพยากรธรรมชาติ

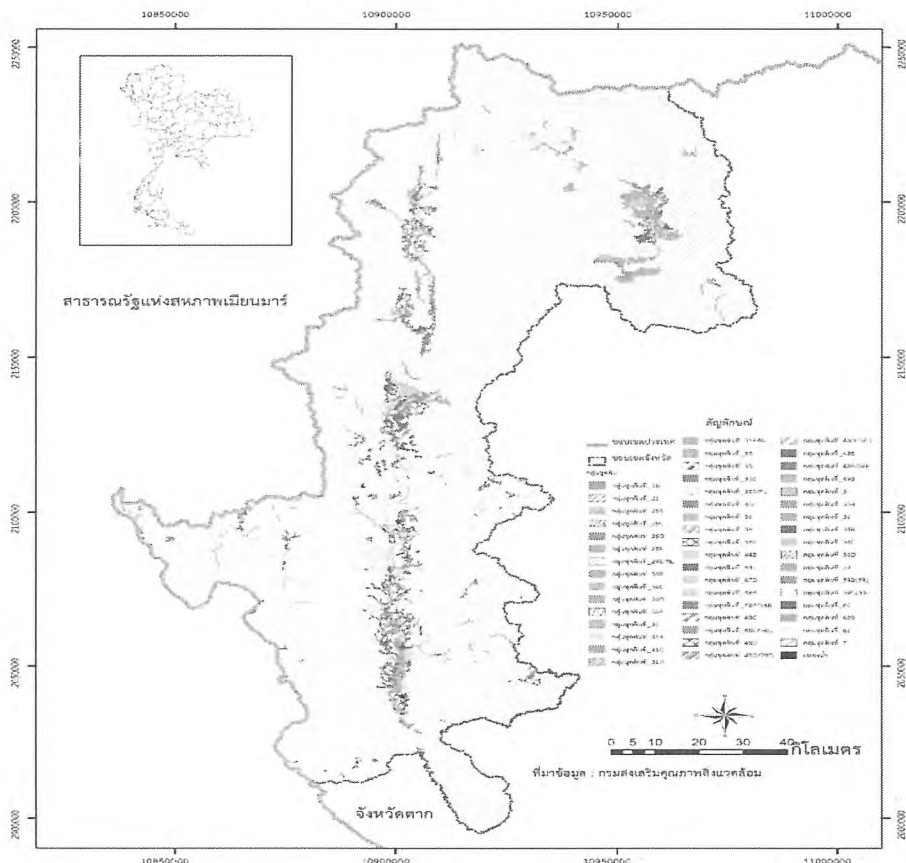
๑) ทรัพยากรดิน

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน พื้นที่ราบประมาณร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่ โดยมีข้อมูลดินดังนี้

ตารางที่ ๑๒ ลักษณะทั่วไปของดินที่พบในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

กลุ่มชุดดิน	ลักษณะทั่วไปของดิน
ดินในพื้นที่ลุ่ม	
๕ ๗	พื้นที่ลุ่มที่เป็นดินเหนียวสีเทา
๑๘ ๕๙ ๕๙B	พื้นที่ลุ่มที่เป็นดินร่วนสีเทาและมีความลาดชัน
๒๑	พื้นที่ลุ่มที่เป็นดินร่วนริมแม่น้ำสีเทา
ดินในพื้นที่ดอน	
๓๓ ๓๘ ๓๘B	พื้นที่ดอนที่เป็นดินร่วนบริเวณสองฝั่งริมแม่น้ำและมีความลาดชัน
๒๙B ๒๙C ๒๙D ๒๙E ๓๐B ๓๐D ๓๐E ๓๑ ๓๑B ๓๑C ๓๑D ๓๑E	พื้นที่ดอนที่เป็นดินเหนียวและมีความลาดชัน
๓๕ ๓๕B ๓๕C ๓๖ ๖๐ ๖๐B	พื้นที่ดอนที่เป็นดินร่วนและมีความลาดชัน
๔๔B ๔๔C	พื้นที่ดอนที่เป็นดินทรายและมีความลาดชัน
๕๖B ๕๖C ๕๖D ๕๖E	พื้นที่ดอนที่เป็นดินลึกปานกลางและมีความลาดชัน
๔๘B ๔๘C ๔๘D ๔๘E ๔๙B	พื้นที่ดอนที่เป็นดินตื้นและมีความลาดชัน
๔๗D	พื้นที่ดอนที่มีชั้นหินพื้นตื้นและมีความลาดชัน
๖๒	พื้นที่ดอนที่มีความลาดชันสูงมาก (มากกว่า ๓๕%)
RL	พื้นที่ดินหินโผล่

แผนที่กลุ่มชุดดิน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. พื้นที่ลุ่มที่เป็นดินเหนียวสีเทา (กลุ่มชุดดินที่ ๕ และ ๗)

ลักษณะและสมบัติของดิน เป็นกลุ่มดินเหนียวสีเทาลึกมากที่มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ มีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินบนมีสีน้ำตาลหรือสีเทา ดินล่างมีสีเดทา มีจุดประสีน้ำตาล สีเหลือง สีแดงของศิลาแลงอ่อน การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำถึงปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงต่างเล็กน้อย และมีน้ำท่วมขังในฤดูฝน

๒. พื้นที่ลุ่มที่เป็นดินร่วนสีเทา (กลุ่มชุดดินที่ ๑๘ ๕๙ และ ๕๙B)

ลักษณะและสมบัติของดิน เป็นกลุ่มดินร่วนสีเทาลึกมากที่มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ บางพื้นที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือร่วนเหนียวปนทราย ดินบนมีสีน้ำตาลหรือสีเทา ดินล่างมีสีเดทา มีจุดประสีน้ำตาล สีเหลือง สีแดงของศิลาแลงอ่อน การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงต่างเล็กน้อย และมีน้ำท่วมขังในฤดูฝน

๓. พื้นที่ลุ่มที่เป็นดินร่วนริมแม่น้ำสีเทา (กลุ่มชุดดินที่ ๒๑)

ลักษณะและสมบัติของดิน เป็นกลุ่มดินร่วนลึกมากที่เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำ บริเวณสองฝั่งริมแม่น้ำ มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงราบเรียบ มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทรายสลับกับดินทราย ดินบนมีสีน้ำตาลหรือสีเทา ดินล่างมีสีเทา มีจุดประสีเหลือง สีน้ำตาล หรือสีแดง การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ของดินปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง และมีน้ำท่วมขังในฤดูฝน

๔. พื้นที่ดอนที่เป็นดินร่วนพบบริเวณสองฝั่งริมแม่น้ำ (กลุ่มชุดดินที่ ๓๓๓ ๓๓๘ และ ๓๓๘B)

ลักษณะและสมบัติของดิน เป็นกลุ่มดินร่วนลึกมากที่เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำ ในฤดูน้ำหลากบริเวณสองฝั่งริมแม่น้ำ มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งและอาจมีชั้นสลับ ดินบนมีสีน้ำตาลหรือสีเทา ดินล่างมีสีน้ำตาลหรือสีเหลือง อาจพบจุดประสีเหลือง สีน้ำตาล สีแดงสีเทา การระบายน้ำของดินดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ของดินปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง

๕. พื้นที่ดอนที่เป็นดินเหนียวและมีความลาดชัน (กลุ่มชุดดินที่ ๒๙B ๒๙C ๒๙D ๒๙E ๓๐B ๓๐D ๓๐E๓๑ ๓๑B ๓๑C ๓๑D และ ๓๑E)

ลักษณะและสมบัติของดิน เป็นกลุ่มดินดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากการสลายตัวของหินเนื้อละเอียดหรือตะกอนลำน้ำ มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นเนินเขา มีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินบนมีสีน้ำตาล ดินล่างมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นต่างเล็กน้อย

๖. พื้นที่ดอนที่เป็นดินร่วนและมีความลาดชัน (กลุ่มชุดดินที่ ๓๔๕ ๓๕B ๓๕C ๓๖ ๖๐ และ ๖๐B)

ลักษณะและสมบัติของดิน เป็นกลุ่มดินดินร่วนลึกมากที่เกิดจากการสลายตัวของหินเนื้อหยาบหรือตะกอนลำน้ำ มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ถึงดินร่วนเหนียวปนทราย ดินบนมีสีน้ำตาล ดินล่างมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงและอาจพบจุดประสีเหลือง สีน้ำตาลหรือสีเทาในดินล่าง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย

๗. พื้นที่ดอนที่เป็นดินทราย (กลุ่มชุดดินที่ ๔๔B และ ๔๔C)

ลักษณะและสมบัติของดิน เป็นกลุ่มดินทรายที่มีเนื้อดินเป็นดินทรายหรือดินทรายปนดินร่วนหนามากกว่า ๑๐๐ ซม. จากผิวดิน เป็นดินที่เกิดจากการสลายตัวของหินเนื้อหยาบหรือตะกอนลำน้ำ มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด ดินบนมีสีน้ำตาล ดินล่างมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือ

สีแดงและอาจพบจุดประสีเหลือง สีน้ำตาลหรือสีเทาในดินล่าง การระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างมาก ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง

๘. พื้นที่ตอนที่เป็นดินลิกปานกลางและมีความลาดชัน (กลุ่มชุดดินที่ ๕๖B ๕๖C ๕๖D และ ๕๖E)

ลักษณะและสมบัติของดิน เป็นกลุ่มดินลิกปานกลาง มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเป็นเนินเขา มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินเหนียวที่อยู่กับดินร่วนหรือดินเหนียวปนก่อนกรวดมากกว่า ๓๕% โดยปริมาตรในช่วงความลึก ๕๐-๑๐๐ ซม. จากผิวดิน ดินบนมีสีน้ำตาล ดินล่างมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย

๙. พื้นที่ตอนที่เป็นดินตื้นและมีความลาดชัน (กลุ่มชุดดินที่ ๔๘B ๔๘C ๔๘D ๔๘E และ ๔๘B)

ลักษณะและสมบัติของดิน เป็นกลุ่มดินที่มีชั้นลูกรังหรือก้อนหินตื้น มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นเนินเขา มีเนื้อดินเป็นดินร่วนหรือดินเหนียวปนลูกรังหรือก้อนกรวดปริมาณมากกว่า ๓๕% โดยปริมาตรภายในความลึก ๕๐ ซม. จากผิวดิน และไม่พบชั้นหินพื้นภายในความลึก ๕๐ ซม. จากผิวดิน อาจพบก้อนกรวด ก้อนหินหรือลูกรังกระจุกกระจายอยู่บนผิวหน้าดินมาก ดินบนมีสีน้ำตาล ดินล่างมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย

๑๐. พื้นที่ตอนที่มีชั้นหินพื้นตื้นและมีความลาดชัน (กลุ่มชุดดินที่ ๔๗D)

ลักษณะและสมบัติของดิน เป็นกลุ่มดินที่มีพบชั้นหินพื้น มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนชัน มีเนื้อดินเป็นดินร่วนหรือดินเหนียวปนเศษหินปริมาณมากกว่า ๓๕% โดยปริมาตร และมีชั้นหินพื้นภายในความลึก ๕๐ ซม. จากผิวดิน อาจมีก้อนหินหรือหินพื้นโผล่กระจุกกระจายอยู่บนผิวหน้าดินมาก ดินบนมีสีน้ำตาล ดินล่างมีสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกลาง

๑๑. พื้นที่ตอนที่มีความลาดชันสูงมากหรือพื้นที่ภูเขา (กลุ่มชุดดินที่ ๖๒)

ลักษณะและสมบัติของดิน พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษา สสำรวจและจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่มีความลาดชันมากกว่า ๓๕% ซึ่งถือว่ายากต่อการจัดการดูแลรักษาเพื่อการเกษตร ประกอบไปด้วยดินตื้นมากถึงดินลึก อาจพบก้อนหิน เศษหินหรือหินพื้นโผล่กระจุกกระจายอยู่บนผิวหน้าดิน

ปัญหาทรัพยากรดิน

๑) ดินทรายจัด

ลักษณะดิน มีเนื้อดินเป็นทรายหรือทรายปนดินร่วน เนื้อดินเหนียวมีน้อย เป็นดินที่ไม่มีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นเม็ดเดี่ยวๆ การเกาะตัวหรือยึดตัวของเม็ดดินต่างๆ ทำให้เกิด ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน บางพื้นที่ดินแน่นทึบเนื่องจากเนื้อดินเป็นทรายละเอียดทำให้เป็น อุปสรรคต่อการเจริญเติบโตของรากพืช การระบายน้ำดีเกินไป ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำความสามารถในการอุ้มน้ำและดูดซับธาตุอาหารต่ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ

สภาพปัญหาของดินทรายจัด เป็นดินที่เกิดการชะล้างพังทลายได้ง่าย มีการระบายน้ำดี ถึงดีเกินไป ดินไม่อุ้มน้ำทำให้เกิดปัญหาพืชขาดน้ำ ความสามารถในการแลกเปลี่ยนธาตุอาหารต่ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ สมบัติทางกายภาพของดินไม่ดี ดินเป็นเม็ดเดี่ยวๆ ไม่มีโครงสร้าง ทำให้ ไม่เกาะยึดตัว เกิดการสูญเสียดิน น้ำ และธาตุอาหารได้ง่าย ในบางพื้นที่ดินแน่นทึบจากการเขตรกรรม ที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะดินนาที่มีเนื้อดินค่อนข้างเป็นทรายละเอียด ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการงอกของรากพืชและการเจริญเติบโตของพืช

ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบดินทรายจัดประเภท ดินทรายจัดในพื้นที่ตอน มีเนื้อที่ ๑,๓๑๔ ไร่

๒) ดินตื้น

ลักษณะดินตื้น เป็นดินที่มีลูกรัง ก้อนกรวดหรือเศษหินปะปนอยู่ในเนื้อดินมาก ความหนาของชั้นดินบนน้อยกว่า ๕๐ เซนติเมตรจากผิวดิน ทำให้พืชมีการเจริญเติบโตไม่ดี

สภาพปัญหาของดินตื้น มีชั้นลูกรัง ก้อนกรวด หรือเศษหินปะปน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการขนถ่ายของรากพืชและการไถพรวน มีเนื้อดินเหนียวน้อย ทำให้การเกาะยึดตัวของเม็ดดินไม่ดี เกิดการชะล้างพังทลายได้ง่าย โดยทั่วไปมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ความสามารถในการดูดซับน้ำและธาตุอาหารต่ำ

ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบดินตื้นประเภท ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) ดินตื้นในพื้นที่ตอนถึงชั้นลูกรัง ก้อนกรวด หรือเศษหิน มีเนื้อที่ ๑๗๒,๒๕๒ ไร่ ๒) ดินตื้นในพื้นที่ตอนถึงชั้นหินพื้น มีเนื้อที่ ๑๗,๘๙๒ ไร่ และ ๓) ดินในพื้นที่ตอนที่มีหินโผล่ มีเนื้อที่ ๒,๐๑๓ ไร่

๓) ดินกรด

ลักษณะของดินกรด ส่วนใหญ่มักพบในดินเนื้อหยาบ ดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียด พบทั้งในที่ลุ่มและในที่ดอน พื้นที่ที่มีการชะล้างหน้าดินสูง มีการใช้ปุ๋ยเคมีต่อเนื่องกันเป็นเวลานานและขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ซึ่งอาจพบอาการผิดปกติของพืชร่วมด้วย ดินกรดจัดถึงกรดปานกลาง (pH ๔.๕-๕.๕) จะมีผลต่อการปลดปล่อยธาตุอาหารพืชในดิน ทำให้ธาตุอะลูมิเนียม เหล็ก แมงกานีส และสังกะสี ละลายออกมามากเกินไปพืชต่อพืชได้สภาพปัญหาของดินกรด ขาดธาตุอาหารพืชที่เป็นประโยชน์ เช่น ฟอสฟอรัสถูกตรึงทำให้พืชดูดไปใช้ไม่ได้ พืชไม่เจริญเติบโต ผลผลิตเสียหายและได้ผลผลิตต่ำ ระบบรากพืชถูกทำลาย เนื่องจากมีอะลูมิเนียมและเหล็กละลายออกมามากเกินไปพืชต่อพืช และอาจพบอาการที่เกิดจากแมงกานีสเป็นพิษ คือใบพืชจะซีดเหลืองพืชตระกูลถั่วรากจะมีปมย่อยลง มีการระบาดของเชื้อโรคทางดิน เช่น โรครากเน่า โคนเน่า และพืชแสดงอาการเหี่ยวจากการขาดน้ำได้ง่ายผิดปกติ ดินกรดพบการแจกกระจายทั่วทุกภาคของประเทศไทย และยังพบว่าดินอื่นๆ มีแนวโน้มจะเป็นกรดรุนแรงเพิ่มขึ้นตามการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งความเป็นกรดของดินเป็นข้อจำกัดประเภทหนึ่งในด้านความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร ดินกรดประเภทนี้เกิดมาจากหลายสาเหตุ ได้แก่ เกิดการชะละลายธาตุที่เป็นต่างออกไปจากดิน ทั้งจากน้ำฝนและน้ำท่า การใช้ปุ๋ยเคมีไม่ถูกต้องพืชที่ปลูกดูดเอาธาตุที่เป็นต่างไปใช้แล้วปลดปล่อยกรดออกมาแทนที่ การใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีต่างๆที่มีกำมะถันเป็นองค์ประกอบ รวมทั้งดินกรดที่เกิดจากฝนกรดบริเวณใกล้โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

๔) ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ทรัพยากรดินในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ในระดับต่ำ โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำกว่าภาคอื่นๆ และมีการกระจายตัว ครอบคลุมแทบทั้งภาค ระดับความอุดมสมบูรณ์ดินในแต่ละภาคของประเทศที่แตกต่างกันนั้น สัมพันธ์กับสาเหตุทางธรรมชาติของดินและเกิดจากการใช้ที่ดินที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เช่น การชะล้างพังทลายของดิน ดินขาดอินทรีย์วัตถุ เป็นต้น หรืออาจเป็นปัญหาที่เกิดจากสภาพธรรมชาติของดินร่วมกับการกระทำของมนุษย์ เช่น ดินเค็ม ดินเปรี้ยว ดินทราย และดินตื้น

ปัญหาดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำจึงจำเป็นต้องมีการฟื้นฟูและปรับปรุงดินที่เหมาะสม โดยการเพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน รวมทั้งการเพิ่มเติมธาตุอาหารพืชให้แก่ดินในรูปของปุ๋ยด้วย

ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำในพื้นที่ตอนที่เป็นกรด มีเนื้อที่ ๑๐๙,๐๔๕ ไร่ ๒) ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำในพื้นที่ลุ่มที่เป็นกรด มีเนื้อที่ ๑๗,๗๘๖ ไร่ และ ๓) ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำในพื้นที่ลุ่มที่ไม่เป็นกรด มีเนื้อที่ ๑,๔๖๓ ไร่

๕) ดินในพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน

ลักษณะพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนที่มีความลาดชันมากกว่า ๓๕ เปอร์เซ็นต์ พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษาสำรวจและจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือว่ายากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร

สภาพปัญหา พื้นที่ที่มีความลาดชันสูงมาก ในพื้นที่ทำการเกษตรจะเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินอย่างรุนแรง ขาดแคลนน้ำและบางพื้นที่อาจพบชั้นหินพื้นหรือเศษหินกระจัดกระจายอยู่บริเวณหน้าดิน แนวทางการจัดการควรปล่อยไว้ให้เป็นไปตามธรรมชาติ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า แหล่งต้นน้ำลำธาร ในกรณีที่ต้องนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร จำเป็นต้องมีการศึกษาดินก่อน เพื่อให้ทราบถึงความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกพืช โดยมีการใช้ประโยชน์ที่ดินในเชิงอนุรักษ์หรือวนเกษตร ในบริเวณพื้นที่ที่เป็นดินลึก และสามารถพัฒนาแหล่งน้ำได้ มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝกและชุดหลุมปลูกเฉพาะต้น โดยไม่มีการทำลายไม้พื้นล่าง สำหรับในพื้นที่ที่ไม่มีศักยภาพทางการเกษตร ควรรักษาไว้ให้เป็นสวนป่าสร้างสวนป่าหรือใช้ปลูกไม้ใช้สอยโตเร็ว

ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน เนื้อที่ทั้งหมด ๗,๕๑๓,๘๖๐ ไร่ เป็นร้อยละ ๙๔ ของพื้นที่จังหวัด

ตารางสรุปเนื้อที่ทรัพยากรดินที่เป็นปัญหาทางการเกษตรในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนรายอำเภอ (ไร่)

ลักษณะดิน	อำเภอ						
	ขุนยวม	ปางมะผ้า	ปาย	เมือง	แม่ลาน้อย	แม่สะเรียง	สบเมย
ดินต้นในพื้นที่ตอนถึงชั้นลูกรัง ก้อนกรวด หรือเศษหิน	๔๖,๑๖๙		๙,๒๙๗	๔๐,๘๑๕	๒๗,๗๕๘	๓๕,๗๖๐	๑๒,๔๕๒
ดินต้นในพื้นที่ตอนถึงชั้นหินพื้น	๔๔๗	๒๘๗	๓๙	๒,๓๑๗	๕,๑๔๓	๙,๕๘๔	๗๕
ดินในพื้นที่ตอนที่มีหินโผล่		๑,๑๓๘		๘๗๕			
ดินทรายจัดในพื้นที่ตอน	๑,๓๑๔						
ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำในพื้นที่ตอนที่เป็นกรด	๒๒,๘๐๗	๙,๗๒๐	๖๑,๐๑๙	๑๐,๒๙๓	๑,๔๘๒	๒,๐๘๑	๑,๖๔๓
ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำในพื้นที่กลุ่มที่เป็นกรด	๓,๒๘๕	๗๖๒	๔,๔๔๖	๕๖๒	๒,๗๖๑	๔,๙๔๖	๑,๐๒๓
ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำในพื้นที่กลุ่มที่ไม่เป็นกรด			๑,๔๖๓				
ดินในพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน	๙๒๕,๓๗๕	๖๗๐,๕๕๘	๑,๓๓๔,๕๗๒	๑,๓๕๕,๖๒๖	๗๙๙,๗๓๔	๑,๕๕๕,๕๗๒	๘๗๔,๔๓๔
รวมเนื้อที่	๙๙๙,๓๙๖	๖๘๒,๔๕๔	๑,๔๑๐,๘๓๘	๑,๔๐๙,๔๘๙	๘๓๖,๘๗๗	๑,๖๐๖,๙๔๔	๘๘๙,๖๒๘

๒) ทรัพยากรน้ำ

ทรัพยากรน้ำของจังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำจากพื้นที่ป่าต้นน้ำอยู่บริเวณรอยต่อระหว่างทิวเขาดนงชัยกับทิวเขาแดนลาวและทิวเขาทางตอนใต้ในอำเภอขุนยวม มีปริมาณน้ำกักเก็บได้ต่อปี ๑๓,๐๘๙,๖๐๐ ลบ.ม. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีในจังหวัด ๑,๒๕๐.๖๐ มม. ประเภทของแหล่งน้ำในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน แม่น้ำสายหลัก ได้แก่ แม่น้ำปาย แม่น้ำสาละวิน แม่น้ำยวม และแม่น้ำสายรอง ได้แก่ แม่น้ำรินทร์ แม่น้ำหลวง แม่น้ำงา น้ำของ น้ำแมริด แม่น้ำสะเรียง แม่น้ำสะงา แม่น้ำสะมาด ส่วนอ่างเก็บน้ำ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำม่อนตะแลง ปริมาณกักเก็บน้ำปริมาณ ๐.๒๖๙ (ล้าน ลบ.ม.) อ่างเก็บน้ำห้วยแม่ฮ่องสอน ปริมาณกักเก็บน้ำปริมาณ ๐.๖๖๓ (ล้าน ลบ.ม.) อ่างจองจ่ายปริมาณกักเก็บน้ำปริมาณไม่แน่นอน (ลบ.ม.) ประชาชนในพื้นที่มี

ความต้องการใช้น้ำด้านเกษตรร้อยละ ๓๓.๑๔ บ่อน้ำบาดาลในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีทั้งหมด ๖๔๙ บ่อ เป็นการเจาะบ่อน้ำบาดาลเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค หรือเพื่อการเกษตร หรือเพื่อใช้ในภาคธุรกิจ หรือเพื่อใช้ในภาคอุตสาหกรรม

๓) ทรัพยากรป่าไม้

ประเภทของป่าไม้ที่พบในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีทั้งป่าชนิดไม่ผลัดใบ ได้แก่ ป่าดงดิบชื้น ป่าดงดิบเขา และป่าสน และป่าชนิดผลัดใบ ได้แก่ ป่าผสมเบญจพรรณ และป่าเต็ง-รัง นอกจากนี้ยังพบป่าไร่ร้างและป่าไร่เลื่อนลอย พืชพันธุ์ไม้ในป่าส่วนใหญ่เป็นไม้มีค่า เช่น ไม้สัก ไม้เต็ง-รัง ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้ชิงชัน ไม้มะค่าโมง ไม้รักฟ้า ไม้ยมหอม ไม้ตะเคียนทอง ไม้ตะเคียนหนู ไม้เต็ง ไม้รัง ยางเหียง ไม้พลวง ไม้ตะแบก ฯลฯ พืชพันธุ์ไม้ที่มีอยู่ทั่วไป ได้แก่ ไม้ไผ่ ผักหวานป่า ต้นคราม ผักกูด ผักกูดดอย ผักพ้อคำ ดอกอาว (กระเจียว) สาบแล แคป่า เพกา ปู่ย่า ผักแว่น ผักหนาม ผักเหือด ผ่า เพี้ยฟาน พักข้าว มันปลา (มันปู) เต่า (สำหรับน้ำจืด) อ่องลอด (ดอกหิน) สมอไทย มะขามป้อม พืชพันธุ์ไม้เฉพาะ มีผักส้มขี้ (หัวแหวน) ผักหนามโค้ง (หมากลม) ดอกดิน เป็นต้น สัตว์ป่าที่พบได้แก่ เลียงผา กวางป่า เก้ง หมูป่า วัวแดง กระตัง เสือโคร่ง กระต่ายป่า กระรอก กระแต ชะนี นกกกว่า ๑๒๐ ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมประมาณ ๓๐ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๕ ชนิด สัตว์เลื้อยคลานประมาณ ๓๐ ชนิด ปลาน้ำจืดประมาณ ๓๐ ชนิด และแมลงกว่า ๒๐๐ ชนิด

พื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีเนื้อที่ประมาณ ๑๒,๗๘๐.๔๙ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๗,๙๘๗,๘๐๘.๒๗ ไร่ เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ ๓ ของภาคเหนือ และเป็นอันดับ ๘ ของประเทศ พื้นที่มีรูปร่างเรียวยาวจากทิศเหนือจรดทิศใต้ มีความยาวประมาณ ๒๕๐ กิโลเมตร และความกว้างประมาณ ๙๕ กิโลเมตร มีเนื้อที่ไม่ใช่ป่าประมาณ ๑,๐๗๖,๗๕๕.๙๙ ไร่ และปัจจุบันมีเนื้อที่ป่า ๖,๘๒๑,๘๐๘.๐๓ ไร่ (พ.ศ. ๒๕๖๒) คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๔๐ ของพื้นที่จังหวัด

พื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายประกอบด้วยพื้นที่ป่าไม้นี้

๑. พื้นที่ป่าอนุรักษ์ ตามกฎหมายของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื้อที่ ๔,๑๑๓,๑๕๔.๕๗ ไร่ ร้อยละ ๕๑.๔๙ ของพื้นที่จังหวัด ประกอบด้วยเขตป่าอนุรักษ์ ดังนี้

อุทยานแห่งชาติ

๑. อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์
๒. อุทยานแห่งชาติสาละวิน
๓. อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ
๔. อุทยานแห่งชาติแม่เงา (เตรียมการ)
๕. อุทยานแห่งชาติแม่ยวมฝั่งซ้าย (เตรียมการ)
๖. อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง (ในเขต จ.แม่ฮ่องสอน)

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

๑. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน
๒. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ยวมฝั่งขวา
๓. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย
๔. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสันปันแดน
๕. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยเวียงหล้า
๖. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่เลา-แม่สะแ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่า

๑. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าลุ่มน้ำปายฝั่งซ้าย

ตารางที่ ๑๓ พื้นที่อุทยานแห่งชาติ จำนวน ๑๓ พื้นที่ จำนวน ๔,๑๑๓,๑๕๔.๕๗ ไร่

ลำดับ	หน่วยงาน	พื้นที่รับผิดชอบ (ไร่)
๑	อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์	๒๔๗,๘๗๕.๐๐
๒	อุทยานแห่งชาติสาละวิน	๔๕๐,๙๕๐.๐๐
๓	อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ	๓๙๔,๑๒๐.๐๐
๔	อุทยานแห่งชาติแม่เงา (เตรียมการ)	๑๓๘,๘๗๐.๐๐
๕	อุทยานแห่งชาติแม่ยวมฝั่งซ้าย (เตรียมการ)	๑๑๘,๒๑๙.๗๗
๖	อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง (ในเขต จ.แม่ฮ่องสอน)	๕๐๘,๘๗๕.๓๒
๗	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน	๕๙๖,๘๗๕.๐๐
๘	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ยวมฝั่งขวา	๑๘๒,๕๐๐.๐๐
๙	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย	๗๓๘,๐๘๕.๐๐
๑๐	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสันปันแดน	๑๗๓,๑๒๕.๐๐
๑๑	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคอยเวียงหล้า	๒๙๑,๖๑๐.๐๐
๑๒	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่เลา-แม่สะ (ในเขต จ.แม่ฮ่องสอน)	๒๐๘,๓๐๑.๔๘
๑๓	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าลุ่มน้ำปายฝั่งซ้าย	๖๓,๗๔๘
รวม		๔,๑๑๓,๑๕๔.๕๗

ตารางที่ ๑๔ พื้นที่วนอุทยานแห่งชาติ จำนวน ๑๐ พื้นที่ จำนวน ๔๖,๓๗๓ ไร่

ลำดับ	หน่วยงาน	ท้องที่	พื้นที่/ไร่	อัตราค่าตั้ง	ประกาศ
๑	วนอุทยานแก้วโคมล	ต.แม่ลาน้อย อ.แม่ลาน้อย จ. แม่ฮ่องสอน	๕๑	๑๐	๑-ก.ค.-๔๐
๒	วนอุทยานน้ำตกแม่สุวรรณน้อย	ต.แม่เหาะ อ.แม่สะเรียง จ. แม่ฮ่องสอน	๒,๘๑๒	๖	๒๔-มี.ค.-๔๑
๓	วนอุทยานทุ่งบัวตอง	ม.๒,๕ ต.แม่อุคอ อ.ขุนยวม จ. แม่ฮ่องสอน	๔,๔๓๗	๑๖	๒๑ก.ค.๒๕๔๒
๔	วนอุทยานผาหินตั้ง	ต.ผาป่อง อ.เมือง จ. แม่ฮ่องสอน	๓,๕๐๐	๖	๑๓-ม.ค.-๔๑
๕	วนอุทยานน้ำตกไม้ฆางหนาม	ม.๑ ต.ห้วยโป่ง อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน	๔,๕๐๐	๕	คำสั่ง กอส.๙๐๖/๔๙ สว ๒๒ มี.ย. ๔๙
๖	วนอุทยานน้ำตกแม่ยวมหลวง	ม.๑ ต.แม่อุคอ อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน	๑,๓๑๒	๗	คำสั่ง กอส.๙๐๖/๔๙ สว ๒๒ มี.ย. ๔๙
๗	วนอุทยานน้ำตกกลอไค้	ม.๑๒ ต.สบเมย อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน	๖,๒๕๐	๘	คำสั่ง กอส.๙๐๖/๔๙ สว ๒๒ มี.ย. ๔๙
๘	วนอุทยานไม้สักใหญ่	ต.แม่สามแลบ อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน	๑๔,๓๗๕	๘	คำสั่ง กอส.๙๐๖/๔๙ สว ๒๒ มี.ย. ๔๙
๙	วนอุทยานถ้ำธารลอด	ต.แม่เหาะ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน	๒,๔๓๖	๕	๒๙-ก.ย.-๔๙
๑๐	วนอุทยานน้ำตกห้วยแม่แสด	ม.๔ ต.สบเมย อ.สบเมย จ. แม่ฮ่องสอน	๖,๗๐๐	๕	๒๒-มี.ย.-๔๙
รวมพื้นที่ทั้งหมด			๔๖,๓๗๓	๗๐	

ตารางที่ ๑๕ พื้นที่สวนรุกขชาติ จำนวน ๔ พื้นที่ จำนวน ๗,๑๖๘ ไร่

ลำดับ	หน่วยงาน	ท้องที่	พื้นที่/ไร่	ประกาศ
๑	สวนรุกขชาติห้วยชมภู	ต.บ้านกาศ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน	๒,๖๒๘	๒๔๙๖
๒	สวนรุกขชาติแม่สุริน	ต.ขุนยวม อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน	๓,๒๙๓	๒๕๒๖
๓	สวนรุกขชาติ ๑๐๐ ปี กรมป่าไม้ (คอยหมากหินหอม)	ต.ผาบ่อง อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน	๑,๐๓๑	๒๕๕๐
๔	สวนรุกขชาติโป่งแช่	ต.ปางหมู อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน	๒๑๖	๒๕๒๖
รวมเนื้อที่ทั้งหมด			๗,๑๖๘	

๒. พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามกฎหมายของกรมป่าไม้ ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๙ ป่า เนื้อที่ ๖,๙๘๘,๕๒๘ ไร่ ปัจจุบันเหลือพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมป่าไม้ รวม ๓,๗๗๘,๐๓๒ ไร่ (ร้อยละ ๔๗.๓) ของพื้นที่จังหวัด ประกอบด้วยเขตป่าสงวนแห่งชาติดังนี้

- ป่าแม่ปายฝั่งซ้ายตอนบน (กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖๕๐ พ.ศ.๒๕๑๗)
- ป่าแม่ปายฝั่งซ้ายตอนล่าง (กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑,๒๓๔ พ.ศ.๒๕๓๔)
- ป่าแม่ปายฝั่งขวา (กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑,๒๓๓ พ.ศ.๒๕๓๔)
- ป่าแม่สุรินทร์ (กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๗๒ (พ.ศ.๒๕๐๖))
- ป่าแม่เงาและป่าแม่สำเพ็ง (กฎกระทรวง ฉบับที่ ๘๔๔ พ.ศ.๒๕๒๒)
- ป่าแม่ยวมฝั่งซ้าย อ.ขุนยวม (กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖ (พ.ศ.๒๕๐๗))
- ป่าแม่ยวมฝั่งซ้าย อ.แม่สะเรียง (กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๗๘ พ.ศ.๒๕๐๖)
- ป่าแม่ยวมฝั่งขวา (กฎกระทรวง ฉบับที่ ๘๒๒ พ.ศ.๒๕๒๑)
- ป่าสาละวิน (กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๖๙ พ.ศ.๒๕๑๕)

ตารางที่ ๑๖ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

ลำดับที่	ชื่อป่าสงวนแห่งชาติ	จำนวนเนื้อที่		อยู่ในเขตท้องที่อำเภอ
		ตร.กม.	ไร่	
๑.	ป่าแม่สุรินทร์	๒๘๔.๐๐๐	๑๗๗,๕๐๐	ขุนยวม
๒.	ป่าแม่ยวมฝั่งขวา	๑,๐๔๘.๒๐๐	๖๕๕,๑๒๕	แม่ลาน้อย, แม่สะเรียง
๓.	ป่าแม่ยวมฝั่งซ้าย อ.แม่สะเรียง	๒,๖๕๕.๐๐๐	๑,๖๕๙,๓๗๕	แม่ลาน้อย, แม่สะเรียง, สบเมย
๔.	ป่าแม่ยวมฝั่งซ้าย อ.ขุนยวม	๑,๑๖๐.๒๕๐	๗๒๕,๑๕๖	ขุนยวม, แม่ลาน้อย
๕.	ป่าสาละวิน	๑,๘๒๒.๔๐๐	๑,๑๓๙,๐๐๐	แม่สะเรียง
๖.	ป่าแม่ปายฝั่งซ้าย ตอนบน	๑,๐๖๐.๔๙๙	๖๖๒,๘๑๒	ปาย
๗.	ป่าแม่เงา - ป่าแม่สำเพ็ง	๙๐๐.๐๐๐	๕๖๒,๕๐๐	ขุนยวม, แม่ลาน้อย
๘.	ป่าแม่ปายฝั่งขวา	๑,๒๘๒,๗๙๕	๘๐๑,๗๔๗	เมืองแม่ฮ่องสอน
๙.	ป่าแม่ปายฝั่งซ้าย ตอนล่าง	๙๖๘.๕๐๑	๖๐๕,๓๑๓	เมืองแม่ฮ่องสอน
รวม		๑๑,๑๘๑.๖๔๕	๖,๙๘๘,๕๒๘	

ตารางที่ ๑๗ ข้อมูลจำนวนพื้นที่ป่าและประเภทพื้นที่ป่า

ปี	พื้นที่ป่า (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
๒๕๕๘	๖,๙๓๙,๙๕๓.๒๘	๘๖.๙๙
๒๕๕๙	๖,๙๐๕,๐๐๒.๔๖	๘๖.๔๔
๒๕๖๐	๖,๙๐๑,๒๘๓.๕๓	๘๖.๔๐
๒๕๖๑	๖,๘๖๐,๖๑๑.๙๔	๘๕.๘๙
๒๕๖๒	๖,๘๒๑,๘๐๘.๐๓	๘๕.๔๐
๒๕๖๓	ยังไม่มีผลการแปรสภาพถ่ายดาวเทียม	

ข้อมูลสถิติ ๒๕๖๑,๒๕๖๒ อุทยานแห่งชาติ ลี้ต้วป่า และพันธุ์พืช ณ วันที่ ๑๘ เดือนมีนาคม ปี ๒๕๖๔

๒) พื้นที่เกษตร

พื้นที่การเกษตร ๔๖๐,๘๐๙.๒๐ ไร่ โดยเป็นการเพาะปลูกข้าวนาปี ๒๓๑,๒๓๐ ไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ๑๓๘,๐๑๐ ไร่ ถั่วเหลือง ๒๑,๒๓๕ ไร่ กระจ่าง ๑๘,๐๓๕ ไร่ กะหล่ำปลี ๙,๙๙๐ ไร่ กาแฟอาราบิก้า ๗,๙๖๑ ไร่ ส้มเขียวหวาน ๒,๒๔๓ ไร่ ถั่วลิสง ๒,๐๗๕ ไร่ บุก ๓,๖๔๐ ไร่ งาขาว ๘๐ ไร่ และงาดำ ๔๒๖ ไร่ นอกจากนี้เป็นการเกษตรอื่นๆ

๓) พื้นที่ชลประทานและระบบชลประทาน

จำนวนโครงการชลประทาน ๓๑๘ โครงการ พื้นที่ดำเนินงานครอบคลุม ๗ อำเภอ มีพื้นที่รับน้ำรวม ๑๔๕,๕๗๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘๖ ของพื้นที่การเกษตร (๔๐๖,๐๐๐ ไร่) หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๘๔ ของพื้นที่จังหวัด ๗,๙๒๕,๗๘๗ ไร่ (วิกิพีเดีย)

พื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการชลประทานขนาดเล็ก จำนวน ๑๒๓,๓๒๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๗๘ ของพื้นที่การเกษตร มีปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก จำนวน ๒๘ แห่ง และยกเลิกการใช้งานจำนวน ๑ แห่ง ปริมาณน้ำเก็บกัก ๑๑.๑๑๕ ล้านลูกบาศก์เมตร

๑. พื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการชลประทานขนาดกลาง จำนวน ๒๒,๒๕๐ คิดเป็นร้อยละ ๕.๔๘ ของพื้นที่การเกษตร มีปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ จำนวน ๒ แห่ง ปริมาณน้ำเก็บกักรวม ๑.๔๒๑ ล้านลูกบาศก์เมตร

๒. พื้นที่นอกเขตชลประทาน จำนวน ๒๖๐,๔๒๔ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๔.๑๔ ของพื้นที่การเกษตร

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

๑) แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และผจญภัย อาทิ พุงดอกบัวตอง อำเภอขุนยวม ถ้ำแก้วโกมล อำเภอแม่ลาน้อย ปางอุ๋ง ถ้ำปลาผาเสื่อ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน การล่องแก่งชมป่าสักนวมินทรราชินี ถ้ำบ่อผี ถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า การล่องแพชมแม่น้ำเงา อำเภอสบเมย และการขี่ช้างเที่ยวชมธรรมชาติ กองแลนแคนยอน บ่อน้ำร้อนไทรงาม และ บ่อน้ำร้อนท่าปาย อำเภอปาย เป็นต้น

๒) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วิถีชีวิต วัฒนธรรม อาทิ หมู่บ้านกระเหรี่ยงคอยาว บ้านรักไทย วัดพระธาตุดอยกองมู วัดจองคำ วัดจองกลาง วัดป่าถ้ำวัว สวนธรรมภูสมะ (สะพานชุตองเป้) อำเภอเมือง

แม่ฮ่องสอน ศูนย์วัฒนธรรมจีนยูนนาน บ้านสันติชล อำเภอปาย วัดพระธาตุ ๔ จอม อำเภอแม่สะเรียง วัดศรีดอนชัย วัดน้ำฮู อำเภอปาย หมู่บ้านโสมสเดย์บ้านจำโบ บ้านแม่ละนา บ้านบ่อไคร้ บ้านเมืองแพม อำเภอปางมะผ้า บ้านห้วยฮี อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน บ้านห้วยหอม อำเภอแม่ลาน้อย บ้านเมืองปอน อำเภอขุนยวม บ้านท่าตาด้าง อำเภอสบเมย เป็นต้น

๓) แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ อาทิ อนุสาวรีย์พระยาสิงหนาทราชา สะพานประวัติศาสตร์ อำเภอปาย อนุสรณ์สถานไทย-ญี่ปุ่น อำเภอขุนยวม

๔) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อาทิ ภูโคลน น้ำพุร้อนผาบ่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ไป่งน้ำร้อนท่าปาย อำเภอปาย น้ำพุร้อนหนองแห้ง อำเภอขุนยวม บ่อน้ำร้อนแม่ฮู อำเภอแม่ลาน้อย สป่าและนวดแผนไทย

๕) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อาทิ โครงการหลวงแม่ลาน้อย นาขั้นบันไดบ้านห้วยหอม ตำบลห้วยหอม อำเภอแม่ลาน้อยศูนย์บริการและพัฒนาพื้นที่สูงปางตองตามพระราชดำริ ศูนย์บริการและลุ่มน้ำปาย ตางพระราชดำริ และศูนย์ส่งเสริมเกษตรที่สูงห้วยมะเขือส้ม อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและได้รับความนิยมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน แยกตามอำเภอ

อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ได้แก่ บรยากาศตัวเมืองแม่ฮ่องสอน ปางอุ๋ง บ้านรักไทย ชุมชนกะเหรี่ยงคอยาว (บ้านห้วยปูแกง) (บ้านห้วยเสือเฒ่า) วัดพระธาตุดอยกองมู สะพานชุตองเป้ ชุมชนผาบ่อง ดอยปู่หลวง ภูโคลน ชุมชนท่องเที่ยวบ้านห้วยฮี-บ้านห้วยตองก่อ

อำเภอปาย ได้แก่ บรยากาศตัวเมืองปาย น้ำพุร้อนไทรงาม น้ำพุร้อนท่าปาย กองแลน หมู่บ้านสันติชล ทะเลหมอกหุบเขาไหล ดอยเมี่ยง ดอยธง

อำเภอปางมะผ้า ได้แก่ ถ้ำลอด ชุมชนท่องเที่ยวบ้านจำโบ ชุมชนท่องเที่ยวบ้านเมืองแพม ถ้ำแม่ละนา จุดชมวิวบ้านห้วยเหี้ยะ

อำเภอขุนยวม ได้แก่ ทุ่งดอกบัวตอง น้ำตกแม่สุรินทร์ น้ำตกแม่ยวมน้อย ภูชี้ฟ้า เส้นทางเดินทัพ ประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ ๒ ไทย-ญี่ปุ่น พิพิธภัณฑสถานภาพไทย-ญี่ปุ่น วัดมวยต๋อ ชุมชนบ้านต่อแพ ชุมชนบ้านเมืองปอน น้ำพุร้อนหนองแห้ง

อำเภอแม่ลาน้อย ถ้ำแก้วโกมล บ้านละอูบ บ้านห้วยหอม วัดแม่ปาง นาขั้นบันไดโครงการหลวงบ้านดง น้ำตกนทีราชนันท์

อำเภอแม่สะเรียง ทุ่งบัวตองแม่เหาะ พระธาตุสี่จอม (วัดพระธาตุจอมแจ้ง วัดพระธาตุจอมทอง วัดพระธาตุจอมมอญ วัดพระธาตุจอมกิตติ) วัดศรีบุญเรือง วัดจองสูง บรยากาศตัวเมืองแม่สะเรียง บ่อน้ำร้อนแม่อุ้มลอง เส้นทางเดินป่าในพื้นที่

อำเภอสบเมย ผจญภัย ท่องธรรมชาติ ล่องแพลำน้ำเงา ล่องแม่น้ำสาละวิน จุดชมวิวบ้านแม่สามแลบ ดอยฟูโยโค

การค้าชายแดน

จังหวัดแม่ฮ่องสอนยังไม่มีด่านถาวร มีเพียงจุดผ่อนปรนทางการค้า ๕ แห่ง ที่กฎหมายอนุมัติให้มีการค้าสินค้า ได้แก่ ๑) ด่านห้วยต้นนุ่น อำเภอขุนยวม-บ้านน้ำมาง รัฐคะยา ๒) ด่านห้วยผึ่ง อำเภอเมือง-บ้านนามน รัฐฉาน ๓) ด่านน้ำเพียงดิน อำเภอเมือง-บ้านใหม่ รัฐคะยา ๔) ด่านเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง - บ้านห้วยทราย รัฐคะยา และ ๕) ด่านแม่สามแลบ อำเภอสบเมย - จังหวัดผาปูน รัฐกะเหรี่ยง ซึ่งฝ่ายไทย โดยจังหวัดแม่ฮ่องสอนกำหนดให้สามารถแลกเปลี่ยนสินค้าที่จำเป็นในการอุปโภค-บริโภคในชีวิตประจำวัน และเป็นสินค้าไม่ต้องห้ามตามกฎหมายอื่นใดได้ภายในบริเวณตลาดนัดเพื่อการค้าห่างจากแนวพรมแดน ประมาณ ๒ กิโลเมตร ระหว่างเวลาตั้งแต่ ๐๘.๐๐-๑๖.๐๐น. (เวลาประเทศไทย) ของทุกวัน

แต่เนื่องจากสถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ยังมีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นที่จะต้องป้องกันการแพร่ระบาดฯ ไม่ให้เข้ามาภายในประเทศ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงมีคำสั่ง ดังนี้

๑) จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีคำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ ๑๗๖๙/๒๕๖๓ ระเบียบการเดินทาง เข้า - ออก ของบุคคล ยานพาหนะ และสิ่งของ ณ จุดผ่อนปรนการค้า เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในรัฐยะไข่ เมืองชิตตเว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องลดโอกาสในการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ดังนี้

๑) ระเบียบการใช้ช่องทาง ณ จุดผ่านแดน คือ

- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางห้วยต้นนุ่น หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม
- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางบ้านแม่สามแลบ หมู่ที่ ๑ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย
- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางบ้านห้วยผึ่ง หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๒) กำหนดช่วงเวลาการระเบียบการใช้ช่องทางตามข้อ ๑ ระหว่างวันที่ ๓ - ๑๗ กันยายน ๒๕๖๓

๒. คำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ ๑๙๐๖/๒๕๖๓ ระเบียบการเดินทางเข้า - ออกของบุคคล ยานพาหนะ และสิ่งของ ณ จุดผ่อนปรนการค้า เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease ๒๐๑๙ COVID-๑๙) ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ยังมีการระบาดอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นต้องป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ไม่ให้แพร่ระบาดเข้ามาภายในประเทศ ดังนี้

๑) ระเบียบการใช้ช่องทาง ณ จุดผ่านแดน คือ

- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางห้วยต้นนุ่น หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม
- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางบ้านแม่สามแลบ หมู่ที่ ๑ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย
- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางบ้านห้วยผึ่ง หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๒) กำหนดช่วงเวลาการระเบียบการใช้ช่องทางตามข้อ ๑ ระหว่างวันที่ ๑๗-๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

๓. คำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ ๒๐๓๑/๒๕๖๓ ระเบียบการเดินทางเข้า - ออกของบุคคล ยานพาหนะ และสิ่งของ ณ จุดผ่อนปรนการค้า เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease ๒๐๑๙ COVID-๑๙) ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ยังมีการระบาดอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นต้องป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ไม่ให้แพร่ระบาดเข้ามาภายในประเทศ ดังนี้

๑) ระเบียบการใช้ช่องทาง ณ จุดผ่านแดน คือ

- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางห้วยต้นนุ่น หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม
- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางบ้านแม่สามแลบ หมู่ที่ ๑ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย

- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางบ้านห้วยผึ้ง หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๒) กำหนดห้วงเวลาการระงับการใช้ช่องทางตามข้อ ๑ ระหว่างวันที่ ๑ - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๓

๔. คำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ ๒๕๕๔/๒๕๖๓ ระงับการเดินทางเข้า - ออกของบุคคล ยานพาหนะ และสิ่งของ ณ จุดผ่อนปรนการค้า เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease ๒๐๑๙ COVID-๑๙) ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ยังมีการระบาดอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นต้องป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ไม่ให้แพร่ระบาดเข้ามาภายในประเทศ ดังนี้

๑) ระงับการใช้ช่องทาง ณ จุดผ่านแดน คือ

- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางห้วยต้นนุ่น หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม
- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางบ้านแม่สามแลบ หมู่ที่ ๑ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย
- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางบ้านห้วยผึ้ง หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๒) กำหนดห้วงเวลาการระงับการใช้ช่องทางตามข้อ ๑ ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เป็นต้นไป จนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลง

๓.๑.๒ ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ

๑) ด้านเศรษฐกิจ

ภาพรวมของเศรษฐกิจ

ในปี พ.ศ.๒๕๖๑ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีผลิตภัณฑ์มวลรวมมูลค่า ๑๓,๗๒๘ ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๗๔๑ ล้านบาท (ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มีมูลค่ารวม ๑๒,๙๘๗ ล้านบาท) สำหรับผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (GPP per capita) ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มีมูลค่า ๕๘,๓๗๐ บาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มูลค่า ๕๕,๖๖๑ บาท (ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มีมูลค่า ๕๕,๖๖๑ บาท) นอกจากนี้ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑ มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นผลมาจากภาคการเกษตร ภาคบริการ ภาคอุตสาหกรรม เป็นสำคัญ

ตารางที่ ๑๘ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดและผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว ย้อนหลัง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑)

รายการ	พ.ศ. ๒๕๕๗	พ.ศ. ๒๕๕๘	พ.ศ. ๒๕๕๙	พ.ศ. ๒๕๖๐	พ.ศ. ๒๕๖๑
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ณ ราคาประจำปี (หน่วย : ล้านบาท)	๑๐,๖๙๙	๑๒,๒๑๓	๑๒,๕๖๕	๑๒,๙๘๗	๑๓,๗๒๘
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (GPP per capita) (หน่วย : บาท)	๔๗,๘๑๐	๕๓,๖๘๕	๕๔,๙๕๗	๕๕,๖๖๑	๕๘,๓๗๐
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่		๖,๕๓๘	๖,๕๗๖	๖,๗๔๙	๖,๙๓๕
อัตราการเติบโต (%)		๑๔.๑๕	๒.๘๘	๓.๓๖	๕.๗๑

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

๒) ด้านการท่องเที่ยว

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ โดยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ทั้งป่าไม้ ภูเขา น้ำตกที่อุดมสมบูรณ์ สวยงาม รวมทั้งมีทุนทางวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ลักษณะเฉพาะทางกายภาพของเมืองในหุบเขาที่มีบรรยากาศเงียบสงบ เหมาะแก่การพักผ่อน ยังเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด ซึ่งนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ความสนใจเข้ามาท่องเที่ยว โดยเฉพาะช่วงฤดูหนาว (ราวเดือนตุลาคม-กุมภาพันธ์ ของทุกปี) ทั้งแหล่งท่องเที่ยวเดิมและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น ราว ๕๐% เดินทางมาซ้ำ และ ๕๐% เป็นนักท่องเที่ยวที่เพิ่งเคยเดินทางมาท่องเที่ยว โดยส่วนใหญ่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละที่ในพื้นที่ค่อนข้างอยู่ห่างไกลกัน และต้องใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวค่อนข้างนาน นักท่องเที่ยวจึงเลือกเดินทางในช่วงวันหยุดยาว และเดินทางพร้อมกับครอบครัว

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นที่รู้จักกระจายอยู่ในพื้นที่ ๗ อำเภอ เช่น กองแลน ทะเลหมอกหุบเขาไหล บ่อน้ำร้อนโทรงาม ไปงน้ำร้อนท่าปาย จุดชมวิวกิ่วลม ถ้ำลอด ถ้ำแม่สะนา จุดชมวิวกุ๊กข้าวหลาม ทุ่งดอกบัวตอง จุดชมวิวมะลาหอง ถ้ำแก้วโกมล แม่น้ำสองสี อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์ อุทยานแห่งชาติสาละวิน และอุทยานแห่งชาติแม่เงา

แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม ประเพณีและชุมชน ได้แก่ หมู่บ้านสันติชน ชุมชนบ้านจำโป๊ะ กระเหรี่ยงคอยาวบ้านห้วยเสือเฒ่า/บ้านห้วยปูแกง ชุมชนบ้านห้วยห้อม ชุมชนบ้านละออบ ชุมชนบ้านแพมบก วัดพระธาตุดอยกองมู วัดศรีดอนไชย ไหว้พระธาตุ ๔ จอมอำเภอแม่สะเรียง

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เส้นทางเดินป่าดอยปู่ยหลวง ดอยพุยโค ล่องแม่น้ำสาละวิน ล่องแพสบโขงแม่น้ำเงา ดอยเมี่ยงดอยธง บ่อน้ำร้อนผาป่อง บ่อน้ำร้อนหนองแห้ง

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเรียนรู้ เช่น โครงการหลวงบ้านดง โครงการตามพระราชดำริ ปางตอง ปางอุ๋ง และท่าโป่งแดง

แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนา

ได้แก่ ปางอุ๋ง ชุมชนกะเหรี่ยงคอยาว น้ำพุร้อน กองแลน หมู่บ้านสันติชน หุบเขาไหล ถ้ำแก้วโกมล บ้านละออบ บ้านห้วยห้อม ทุ่งดอกบัวตอง โดยการพัฒนาให้มีพื้นที่รองรับการจอดรถบ้าน / CAMPGROUND / EV JUMP POINT)

อำเภอปางมะผ้า พัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยเนื่องจากมีถ้ำเป็นจำนวนมาก บวกกับเส้นทางเดินป่า คู่มือวิถีชีวิต วัฒนธรรมของชาติพันธุ์

เส้นทางท่องเที่ยวทางใต้ เช่น สบเมย แม่สะเรียง โดยเฉพาะลำน้ำเงาสามารถพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จนปัจจุบัน ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยว และรายได้จากการท่องเที่ยวลดลงอย่างต่อเนื่อง ด้วยปัจจัยที่มีผลกระทบโดยตรงส่วนหนึ่ง คือ จำนวนและรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งสัดส่วนของจำนวนนักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติเฉลี่ยคนไทย ๘๐% ต่างชาติ ๒๐% แต่รายได้คิดเป็นสัดส่วน คนไทย ๗๐% และต่างชาติ ๓๐% โดยประมาณ และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นผู้มาเที่ยวซ้ำถึง ๘๐% มีวันพักเฉลี่ยมากกว่า ๒ วัน นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน สามารถแบ่งตามกลุ่มความสนใจได้ ๒ กลุ่มหลัก คือ กลุ่มที่ ๑ เป็นกลุ่มที่ตามกระแสความนิยม กระแสโซเชียล นิยมท่องเที่ยวในพื้นที่ อำเภอปาย และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน กลุ่มที่ ๒ เป็นกลุ่มที่มีเวลา สนใจ ศึกษาข้อมูล ตั้งใจเดินทางมาท่องเที่ยว ในพื้นที่

จังหวัดแม่ฮ่องสอน จะให้ความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวอำเภออื่น ๆ และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน โดยใช้เส้นทางเป็นวงรอบ สายเหนือ - สายใต้ ใช้เวลาในการท่องเที่ยวมากกว่าสองวัน

ตารางที่ ๑๙ เปรียบเทียบข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอนปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓

ที่	รายการ	ข้อมูลเปรียบเทียบ ๕ ปี ล่าสุด				
		พ.ศ. ๒๕๕๙	พ.ศ.๒๕๖๐	พ.ศ.๒๕๖๑	พ.ศ.๒๕๖๒	พ.ศ.๒๕๖๓
๑	จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัด (คน/ครั้ง)	๘๓๒,๒๐๙	๙๗๑,๕๘๖	๑,๐๗๓,๙๙๑	๑,๐๙๔,๔๖๙	๖๐๕,๕๒๖
๒	รายได้ของจังหวัดจากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	๓,๙๘๔.๙๗	๔,๖๖๒.๙๕	๕,๒๑๖.๒๘	๕,๓๐๓.๘๖	๒,๕๑๖
๓	ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว/ราย (บาท)	๒,๐๔๑.๔๙	๒,๑๗๗.๕๘	๒,๒๒๑.๕๑	๒,๒๗๒.๔๕	N/A
๔	การขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยว (ร้อยละ)		๑.๗๕	- ๐.๔๕	๓.๖๖	-๑๒.๒๖

ข้อมูล ณ วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

หมายเหตุ : ข้อมูลข้อ ๑ - ๓ มาจากการประมวลผลของกองเศรษฐกิจกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ข้อ ๔ ข้อมูลนี้มาจากกลุ่มงานบริหารการคลังและเศรษฐกิจ สำนักงานคลังจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวของภาคบริการ เนื่องจากไม่มีการเก็บของภาคการท่องเที่ยว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยว และรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ปัจจัยลบที่สำคัญในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ คือ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ทำให้ตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติของแม่ฮ่องสอนหดตัวลงอย่างมาก ซึ่งนักท่องเที่ยวต่างชาติแม้จะมีปริมาณเพียง ๒๐% แต่เป็นกลุ่มที่สร้างรายได้ถึงร้อยละ ๔๐

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวของแม่ฮ่องสอน คือ ระยะเวลาท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวจะมีมากในช่วงวันหยุดเทศกาล ๓-๔ วัน การคมนาคมทางอากาศมีความสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยว ซึ่งในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนตุลาคม ไม่มีเที่ยวบินสำหรับเดินทางมาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ต้องใช้การคมนาคมทางรถเพียงทางเดียว

ตลาดการท่องเที่ยวของแม่ฮ่องสอนมีลักษณะเฉพาะกลุ่ม ไม่ใช่ตลาดท่องเที่ยวที่ไม่เหมือนจังหวัดอื่น หากขาดการทำการตลาดที่เหมาะสมไปยังกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ จะมีผลทำให้รายได้และจำนวนนักท่องเที่ยวลดลง

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. ความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยว ขาดการดูแล และปรับปรุงให้มีสภาพเหมาะสมกับการใช้งาน ด้วยข้อจำกัดของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

๒. พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งแนวทางการบริหารจัดการจะเป็นไปตามภารกิจของหน่วยงาน ไม่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาตามความต้องการหรือ Trend การท่องเที่ยว

๓. การคมนาคมทางอากาศ มีบางช่วงเวลา และไม่ตอบสนองเชิงทางการท่องเที่ยว
 ๔. ทางสายหลักมีเพียงเส้นทางเดียว ยังขาดโครงข่ายถนนที่ช่วยลดระยะเวลาเดินทาง หรือมี
 ฝิวทางที่เหมาะสมกับการสัญจรได้โดยสะดวก

๕. การติดต่อสื่อสารยังไม่ครอบคลุมในพื้นที่

๖. ขาดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและตลาดต่างประเทศ
แนวโน้มนโยบายการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในอนาคต

จากสถานการณ์ท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปัจจุบัน ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่
 ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ การเดินทางท่องเที่ยวเป็นกลุ่มใหญ่อาจจะลดลง การเดินทางท่องเที่ยวเฉพาะ
 กลุ่มคนรู้จัก กลุ่มเพื่อน และเดินทางท่องเที่ยวเองโดยไม่ผ่านบริษัททัวร์จะมากขึ้น โดยอาศัยการขับรถ
 ท่องเที่ยวไปยังจุดต่างๆ และคาดว่า ป้ายสัญลักษณ์ระหว่างทางจะเป็นเรื่องจำเป็น ที่นักท่องเที่ยวต้องการใน
 อนาคต

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

การส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะต้องมุ่งไปยังกลุ่มเป้าหมายตลาดเฉพาะกลุ่ม
 โดยแยกกลุ่มนักท่องเที่ยวให้มีความชัดเจน โดยใช้จุดเด่นทางธรรมชาติ วิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณี และการ
 รักษาสุขภาพ

๑. สร้างการรับรู้แม่ฮ่องสอน เที่ยวได้ตลอดปี โดยฤดูหนาว สัมผัสไอหมอกและฟื้นฟู
 สุขภาพ ฤดูฝน สัมผัสความงามทางธรรมชาติ ความเขียวชอุ่มของป่าและสายน้ำ ฤดูร้อน สัมผัส
 วิถีชีวิตประเพณีชาติพันธุ์
๒. พัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวใหม่ อำเภอละ ๑ แห่ง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน
๓. นำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ประวัติมนุษยโบราณและถ้ำ อำเภอปางมะผ้า
 เส้นทางเดินกองทัพญี่ปุ่นอำเภอขุนยวม
๔. นำเสนอเส้นทางธรรมชาติ ดอยปุยหลวง ห้วยฮี้ อำเภอเมือง ม่อนกองข้าว-ปุยหลวง-ปุยน้อย อำเภอ
 สบเมย ดอยเมียงดอยธง อำเภอปาย
๕. นำเสนอการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ
๖. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เช่น การวิ่งเทรล ล่องเรือ
 ล่องแพ ในพื้นที่ต่าง ๆ และกิจกรรม Adventure เช่น ปีนหน้าผา ล่องแพยาง

๓) ด้านผลิตภัณฑ์ OTOP และวิสาหกิจชุมชน

จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาความยากจน
 โดยการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ โดยการดำเนินงานโครงการ
 หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ชุมชนสามารถใช้ทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์
 OTOP พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มีคุณภาพมาตรฐาน มีความโดดเด่น
 สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ลงทะเบียนผู้ผลิตปี
 พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๕๙๓ กลุ่ม ๑,๓๒๓ ผลิตภัณฑ์ (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๔)
 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๒๐ ลักษณะของผู้ประกอบการ

ลักษณะของผู้ประกอบการ	พ.ศ. ๒๕๖๐ (ราย)	พ.ศ. ๒๕๖๑ (ราย)	พ.ศ. ๒๕๖๒ (ราย)	พ.ศ. ๒๕๖๓ (ราย)
กลุ่มผู้ผลิตชุมชน	๒๕๔	๕๑๑	๕๒๑	๕๒๖
เจ้าของรายเดียว	๔๑	๕๐	๕๙	๖๑
SME	๔	๔	๕	๖
รวม	๒๙๙	๕๖๕	๕๘๕	๕๙๓

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางที่ ๒๑ กลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์

กลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์	พ.ศ. ๒๕๖๐	พ.ศ. ๒๕๖๑	พ.ศ. ๒๕๖๒	พ.ศ. ๒๕๖๓
กลุ่ม A ดาวเด่นสู่สากล	๓๒	๓๓	๓๓	๓๓
กลุ่ม B อนุรักษ์สร้างคุณค่า	๕๖	๕๗	๖๙	๖๙
กลุ่ม C พัฒนาเข้าสู่การแข่งขัน	๑๒๒	๑๓๒	๒๐๘	๒๐๘
กลุ่ม D ปรับตัวสู่การพัฒนา	๔๒๒	๘๘๖	๙๕๘	๑,๐๑๓
รวม	๖๓๒	๑,๑๐๘	๑,๒๖๘	๑,๓๒๓

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางที่ ๒๒ ประเภทผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	พ.ศ. ๒๕๖๐	พ.ศ. ๒๕๖๑	พ.ศ. ๒๕๖๒	พ.ศ. ๒๕๖๓
อาหาร	๒๐๖	๓๕๓	๓๙๔	๔๑๐
เครื่องดื่ม	๔๒	๗๙	๘๖	๙๓
ผ้าและเครื่องแต่งกาย	๒๐๘	๓๔๙	๔๓๐	๔๕๒
ของใช้ฯ	๙๔	๒๑๐	๒๓๐	๒๓๓
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๘๒	๑๑๗	๑๒๘	๑๓๕
รวม	๖๓๒	๑,๑๐๘	๑,๒๖๘	๑,๓๒๓

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางที่ ๒๓ จำนวนผลิตภัณฑ์ OTOP แยกตามระดับดาว ปี ๒๕๖๒

ประเภทผลิตภัณฑ์	ผลการจัดสรร ระดับดาว (ผลิตภัณฑ์)					ผลรวมทั้งหมด (ผลิตภัณฑ์)
	๑ ดาว	๒ ดาว	๓ ดาว	๔ ดาว	๕ ดาว	
อาหาร	๖	๑	๗	๓๕	๑๔	๖๓
เครื่องดื่ม				๑๓	๗	๒๐
ผ้า เครื่องแต่งกาย		๖	๑๓	๖๓	๒๕	๑๐๗
ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก	๑	๖	๑๗	๕	๑	๓๐
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๑		๕	๖	๙	๒๑
ผลรวมทั้งหมด	๘	๑๓	๔๒	๑๒๒	๕๖	๒๔๑

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางที่ ๒๔ ยอดการจำหน่ายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ OTOP (๕ ปี ล่าสุด)

ลำดับ ที่	อำเภอ	พ.ศ. ๒๕๕๙ (บาท)	พ.ศ. ๒๕๖๐ (บาท)	พ.ศ. ๒๕๖๑ (บาท)	พ.ศ. ๒๕๖๒ (บาท)	พ.ศ. ๒๕๖๓ (บาท)
๑	เมืองแม่ฮ่องสอน	๗๕,๕๑๐,๑๔๖	๙๐,๖๑๒,๐๐๐	๑๑๗,๘๖๙,๖๑๐	๑๔๘,๐๗๘,๗๐๐	๑๖๒,๘๘๗,๐๐๐
๒	ขุนยวม	๑๘,๒๖๒,๒๐๔	๒๙,๒๐๔,๑๗๐	๓๘,๘๓๖,๓๒๐	๔๘,๒๐๗,๘๐๐	๕๓,๐๒๙,๖๐๔
๓	ปาย	๒๖,๑๕๖,๖๒๑	๓๑,๓๘๘,๐๐๐	๔๒,๗๑๙,๒๐๐	๕๓,๔๓๕,๗๕๐	๕๘,๗๘๐,๒๐๐
๔	แม่สะเรียง	๒๒,๖๐๐,๑๘๕	๒๗,๗๐๙,๖๘๐	๓๖,๗๖๑,๓๙๐	๔๕,๙๕๕,๐๐๐	๕๐,๕๕๑,๑๗๕
๕	แม่ลาน้อย	๗,๙๙๘,๓๔๐	๙,๔๕๖,๐๑๕	๑๖,๐๕๒,๒๘๐	๒๐,๐๗๒,๐๐๐	๒๒,๐๘๐,๐๐๐
๖	สบเมย	๑๐,๗๗๔,๐๑๐	๑๒,๓๗๖,๙๒๐	๑๖,๐๕๗,๖๓๐	๒๐,๐๘๙,๙๖๐	๒๒,๑๓๕,๓๑๐
๗	ปางมะผ้า	๑๐,๙๙๑,๖๐๒	๑๓,๑๘๙,๙๔๐	๑๗,๗๖๖,๙๙๐	๒๒,๒๒๓,๐๐๐	๒๔,๔๔๖,๐๐๐
รวม		๑๗๒,๒๙๓,๑๐๘	๒๑๓,๙๓๖,๗๒๕	๒๘๖,๐๖๓,๔๒๐	๓๕๘,๐๖๒,๒๑๐	๓๙๓,๙๐๙,๒๘๙

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จุดแข็งด้านผลิตภัณฑ์ OTOP ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. ผลิตภัณฑ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์ อาทิ ผ้าทอชาติพันธุ์ มีความโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒. ผลิตภัณฑ์สินค้าการเกษตรแปรรูป เป็นสินค้าการเกษตรที่ปลูกในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีคุณภาพ และมีการสร้างเครือข่าย

จุดอ่อนด้านผลิตภัณฑ์ OTOP ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ ประเภทอาหาร เครื่องดื่ม สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร เนื่องจากสถานที่ผลิตไม่ได้มาตรฐาน ผู้ประกอบการ ไม่มีงบประมาณในการสร้างโรงเรือนให้ได้มาตรฐาน

๒. รัฐบาลไม่สามารถสนับสนุนสถานที่ผลิตให้กับผู้ประกอบการ เนื่องการข้อจำกัดเรื่องเอกสารสิทธิ์

๓. วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการผลิต ไม่มีโรงงานในการผลิตสินค้าได้จำนวนมาก

๔. กำลังการผลิตสินค้าไม่เพียงพอต่อความต้องการ จำกัดด้วยกำลังการผลิต และวัตถุดิบในการผลิต

๕. การสืบทอดภูมิปัญญา ผู้ประกอบการรุ่นใหม่เริ่มมีน้อย ที่จะสืบทอดการผลิตสินค้า

๖. ต้นทุนในการผลิตสูง เนื่องจากมีวัตถุดิบบางส่วนต้องนำเข้าจากต่างจังหวัด อาทิ ผัก อุปกรณ์ประดับตกแต่ง น้ำมัน น้ำตาล บรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ

๗. ผู้ประกอบการ เข้าร่วมตลาดออนไลน์น้อย เนื่องจากสัญญาณโทรศัพท์ และความชำนาญในการใช้เครื่องมือสื่อสาร

๘. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้ประกอบการ กับลูกค้า เนื่องจากผู้ประกอบการใหม่ที่ยังไม่มีมาตรฐานไม่สามารถนำสินค้าออกไปจำหน่ายนอกพื้นที่ได้ ทำให้ไม่เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ประกอบการกับลูกค้า

๙. การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ OTOP ยังไม่สามารถเข้าถึงลูกค้าได้

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. งบประมาณในการพัฒนา ไม่สามารถสนับสนุนงบลงทุน เช่น สถานที่ผลิต วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการผลิต ให้เพียงพอกับกำลังการผลิต

๒. ไม่มีการวิจัยผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เกิดนวัตกรรม การสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓. การส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ไม่ต่อเนื่อง เช่น มีการอบรม พัฒนาผลิตภัณฑ์ แต่ยังคงขาด การทดสอบตลาด การประชาสัมพันธ์ การเพิ่มช่องทางการตลาด

๔. หน่วยงานราชการอุดหนุนผลิตภัณฑ์ OTOP น้อย และไม่ได้รับความนิยมน จากส่วนราชการ หรือผู้ที่ปฏิบัติงานในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เริ่มแต่ วัตถุดิบ ให้มีคุณภาพ การแปรรูปให้ได้ มาตรฐาน การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการผลิต ตลอดจนการส่งเสริมการตลาด การดำเนินการ ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ OTOP ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้เป็นที่รู้จัก

๒. การสนับสนุนการวิจัยผลิตภัณฑ์ให้ได้คุณภาพ มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ

๓. การสนับสนุนแนวทางการขอเอกสารสิทธิ์ที่ดิน

๔. ส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๕. สนับสนุนผลิตภัณฑ์ OTOP ให้ได้มาตรฐาน

แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

๒) การส่งเสริมช่องทางการตลาด

๓) การสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะเพื่อขับเคลื่อน OTOP สู่อุตสาหกรรม

๔) การพัฒนาศักยภาพชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

๕) ส่งเสริมคุณค่าและพัฒนาภูมิปัญญา OTOP สร้างมูลค่าเพิ่มสู่สากล

วิสาหกิจชุมชน

ตารางที่ ๒๕ ประเภทและจำนวนวิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

ลำดับที่	ประเภทกิจการ	จำนวนแห่ง	
		วิสาหกิจชุมชน	เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
การผลิตสินค้า			
๑	การผลิตพืช	๒๘๑	๓
๒	การผลิตปศุสัตว์	๑๗๕	๒
๓	การผลิตประมง	๒๗	๒
๔	การแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร	๗๙	๕
๕	ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื่อผ้า	๕๘	๐
๖	เครื่องจักสาน	๙	๐
๗	ดอกไม้ประดิษฐ์	๔	๐
๘	เครื่องจักรกล	๐	๐

ลำดับที่	ประเภทกิจการ	จำนวนแห่ง	
		วิสาหกิจชุมชน	เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
๙	ของชำร่วย / ของที่ระลึก	๘	๐
๑๐	ผลิตภัณฑ์สมุนไพร	๓๑	๑
๑๑	เครื่องดื่ม	๕๖	๑
๑๒	เครื่องประดับ/อัญมณี	๔	๐
๑๓	เครื่องมือ/เฟอร์นิเจอร์	๑๐	๐
๑๔	เครื่องหนัง	๐	๐
๑๕	การผลิตปัจจัยการผลิต	๒๑	๐
๑๖	เครื่องปั้น	๐	๐
๑๗	สิ่งประดิษฐ์จากโลหะ	๓	๐
๑๘	การผลิตสินค้าอื่นๆ	๕๐	๐
การให้บริการ			
๑	ร้านค้าชุมชน	๑๑	๐
๒	ออมทรัพย์ชุมชน	๒๓	๐
๓	ท่องเที่ยว	๑๑	๐
๔	สุขภาพ	๓	๐
๕	ซ่อมเครื่องจักรกล	๐	๐
๖	บริการอื่นๆ	๓๓	๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน ข้อมูล ณ วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๔

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีประเภทกิจการวิสาหกิจชุมชนที่มากที่สุด คือ ประเภทการผลิตพืช จำนวน ๒๘๑ กิจการ รองลงมาคือ ประเภทการผลิตปศุสัตว์ จำนวน ๑๗๕ กิจการ ประเภทการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จำนวน ๗๙ กิจการ ประเภทผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า จำนวน ๕๕ กิจการ และเครื่องดื่ม จำนวน ๕๖ กิจการ ตามลำดับ

๔) ด้านการค้าชายแดน

สถานการณ์ด้านการค้า การลงทุนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในปัจจุบัน จากรายงานประมาณการเศรษฐกิจจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๖๓ (ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓) โดยสำนักงานคลังจังหวัดแม่ฮ่องสอน คาดว่าจะหดตัวในอัตราร้อยละ -๖.๕๔ เมื่อเทียบกับปีก่อน (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ -๗.๐๔) - (-๖.๐๔) ปรับลดลงจากที่คาดการณ์ไว้เดิม ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๓ ที่คาดการณ์ว่าจะหดตัวร้อยละ -๓.๓๖) ทั้งจากด้านอุปทานและอุปสงค์ที่หดตัว

ด้านอุปทาน คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -๔.๖๖ เมื่อเทียบกับปีก่อน (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ -๕.๑๖) - (-๔.๑๖) ปรับลดลงจากที่คาดการณ์ไว้เดิม ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๓ ที่คาดการณ์ว่าจะหดตัวร้อยละ -๑.๖๖) เป็นผลมาจาก ภาคเกษตรกรรม คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -๑๖.๓๗ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้งและภาวะฝนทิ้งช่วง ส่งผลให้พืชผลทางการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดให้ผลผลิตลดลง ภาคบริการ ที่คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -๑.๖๔ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-๑๙) ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชะลอการเดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัดแม่ฮ่องสอนออกไปก่อน รวมทั้งสายการบิน

ประกาศหยุดทำการบินชั่วคราว อย่างไรก็ตามก็ ภาคอุตสาหกรรม คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ ๔.๐๗ จากปริมาณการใช้ไฟฟ้าภาคอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เป็นสำคัญ

ด้านอุปสงค์ คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -๕.๙๐ เมื่อเทียบกับปีก่อน (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ (-๖.๕๐)-(-๕.๕๐) ปรับลดลงจากที่คาดการณ์ไว้เดิม ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๓ ที่คาดการณ์ว่าจะหดตัวร้อยละ -๒.๕๔) เป็นผลมาจาก การค้าขายแดน คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -๔๑.๔๙ (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ (-๔๑.๙๙) - (-๔๐.๙๙) ต่อปี) จากการหดตัวร้อยละ -๓๗.๗๘ ในปีก่อน จากมูลค่าการค้าขายแดนโดยเฉลี่ยที่ลดลงจากปีก่อน เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้มีคำสั่งระงับการเดินทางเข้า-ออกของบุคคล ยานพาหนะ สิ่งของ ณ จุดผ่อนปรนทางการค้า และช่องทางอื่นๆ ตลอดแนวชายแดนเป็นการชั่วคราว จนกว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-๑๙ จะกลับสู่ภาวะปกติ สำหรับ การใช้จ่ายของภาครัฐ คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -๙.๘๙ (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ (-๑๐.๓๙) - (-๙.๓๙) ต่อปี) จากการหดตัวร้อยละ -๐.๗๓ ในปีก่อน ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศใช้ล่าช้ากว่ากำหนด ทำให้ส่วนราชการไม่สามารถเบิกจ่ายได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค Covid-๑๙ ทำให้การดำเนินงานต้องหยุดชะงัก เพื่อเฝ้าระวังสถานการณ์ไม่ให้ลุกลามในวงกว้าง ส่งผลให้การก่อหนี้ผูกพันและการเบิกจ่ายลดลง การลงทุนภาคเอกชน คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -๐.๔๙ (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ -๐.๙๙ - ๐.๐๑ ต่อปี) จากการขยายตัวร้อยละ ๔.๔๘ ในปีก่อน จากสินเชื่อเพื่อการลงทุนที่ลดลง เป็นสำคัญ การบริโภคภาคเอกชน คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -๐.๓๙ (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ -๐.๘๙ - ๐.๑๑ ต่อปี) จากการขยายตัวร้อยละ ๒.๖๐ ในปีก่อน สะท้อนจากการลดลงของจำนวนรถยนต์นั่งส่วนบุคคลจดทะเบียนใหม่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม หมวดขายส่งขายปลีกฯ และจำนวนรถจักรยานยนต์จดทะเบียนใหม่ เป็นสำคัญ

การค้าขายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอนทำการค้าขายแดนกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เนื่องจากมีพื้นที่ชายแดนทางด้านตะวันตกติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาโดยมีพื้นที่ทุกอำเภอ (๗ อำเภอ) ติดชายแดนกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ระยะทางประมาณ ๔๘๓ กิโลเมตร มีพื้นที่เชื่อมต่อกับ ๓ รัฐที่สำคัญทางด้านยุทธศาสตร์การค้าการลงทุน โดยด้านเหนือของจังหวัดแม่ฮ่องสอน (เขตติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่) ติดกับรัฐฉาน ซึ่งเป็นรัฐที่มีพื้นที่มากที่สุดของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ตอนกลางของจังหวัดติดกับเมืองลอยก้อ รัฐคะยาและรัฐฉานบางส่วน โดยการเดินทางโดยทางบกสามารถเชื่อมต่อไปถึงเมืองเนปิดอร์ ซึ่งเป็นเมืองหลวงได้อย่างสะดวก ตอนใต้ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนติดกับรัฐกะเหรี่ยง และสามารถเชื่อมต่อไปถึงอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ได้ตลอดตามแนวชายแดน จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจุดผ่อนปรนทางการค้าถึง ๕ จุด ได้แก่ ๑) จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนช่องทางบ้านห้วยต้นนุ่น ๒) จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนช่องทางบ้านห้วยผึ้ง ๓) จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนช่องทางบ้านน้ำเพียงดิน ๔) จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนช่องทางบ้านเสาหิน ๕) จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนช่องทางบ้านแม่สามแลบ อีกทั้งยังมีช่องทางการค้าชั่วคราวตามมาตรา ๕ ทวิ ของกรมศุลกากร สำหรับการใช้เป็นช่องทางการค้าเป็นครั้งคราว/เป็นครั้งคราวเมื่อร้องขอ มีช่องทางเชื่อมโยงติดต่อกันอีกไม่น้อยกว่า ๓๐ จุด (เป็นช่องทางการเดินทางธรรมชาติซึ่งมีมาแต่โบราณ) ซึ่งประชาชนมีการติดต่อค้าขาย แลกเปลี่ยนสินค้ากันอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการติดต่อซื้อขายกับประเทศไทยกระทำได้ง่ายและสะดวกต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มียอดมูลค่าการค้าชายแดน ประมาณ ๑,๗๖๓ ล้านบาท ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ มียอดมูลค่าการค้าชายแดน ประมาณ ๑,๑๖๘ ล้านบาท และปี พ.ศ. ๒๕๖๓

มียอดมูลค่าการค้าชายแดน ประมาณ ๓๘๐.๒๑ ล้านบาท มูลค่าการค้าชายแดนปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีมูลค่าลดลง เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้มีคำสั่งระงับการเดินทางเข้า – ออกของบุคคล ยานพาหนะ สิ่งของ ณ จุดผ่อนปรนทางการค้าและช่องทางอื่นๆ ตลอดแนวชายแดนเป็นการชั่วคราว จนกว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค Covid-๑๙ จะกลับสู่ภาวะปกติ

การค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังคงได้เปรียบดุลการค้า สินค้าที่ส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ผงชูรส เบียร์กระป๋อง สบายไวน์ กาแฟปรุงสำเร็จรูป บุหรี่ และสินค้าอื่นๆ เป็นต้น สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ โค-กระบือ พริกแห้ง และติบุก เป็นต้น จะเห็นได้ว่าประโยชน์จากการมีพื้นที่ติดชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาศักยภาพทางด้านการค้าของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนั้น จึงเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่หน่วยงานภาครัฐของจังหวัดแม่ฮ่องสอนควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมด้านการค้าระหว่างประเทศ รวมถึงด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และสร้างความสัมพันธ์อันดี แนบแน่นกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เพื่อส่งเสริมด้านการค้าการลงทุน การค้าชายแดน และด้านอื่นๆ ให้ราบรื่นระหว่างกันในอนาคต

สถานการณ์การค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในปัจจุบัน เนื่องจากสถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ยังมีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา จึงจำเป็นที่จะต้องป้องกันการแพร่ระบาดฯ ไม่ให้เข้ามาภายในประเทศ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงมีคำสั่ง ดังนี้

๑. จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีคำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ ๑๗๖๙/๒๕๖๓ ระงับการเดินทาง เข้า – ออกของบุคคล ยานพาหนะ และสิ่งของ ณ จุดผ่อนปรนการค้า เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ในรัฐยะไข่ เมืองชิตตเว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา จึงจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่ต้องลดโอกาสในการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ดังนี้

๑) ระงับการใช้ช่องทาง ณ จุดผ่านแดน คือ

- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางห้วยต้นนุ่น หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม
- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางบ้านแม่สามแลบ หมู่ที่ ๑ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย
- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางบ้านห้วยผึ้ง หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๒) กำหนดช่วงเวลาการระงับการใช้ช่องทางตามข้อ ๑ ระหว่างวันที่ ๓ – ๑๗ กันยายน ๒๕๖๓

๒. คำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ ๑๙๐๖/๒๕๖๓ ระงับการเดินทางเข้า – ออกของบุคคล ยานพาหนะ และสิ่งของ ณ จุดผ่อนปรนการค้า เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease ๒๐๑๙ COVID-๑๙) ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ยังมีการระบาดอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นต้องป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ไม่ให้แพร่ระบาดเข้ามาภายในประเทศ ดังนี้

๑) ระงับการใช้ช่องทาง ณ จุดผ่านแดน คือ

- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางห้วยต้นนุ่น หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม
- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางบ้านแม่สามแลบ หมู่ที่ ๑ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย
- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางบ้านห้วยผึ้ง หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๒) กำหนดช่วงเวลาการระงับการใช้ช่องทางตามข้อ ๑ ระหว่างวันที่ ๑๗-๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

๓. คำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ ๒๐๓๑/๒๕๖๓ ระงับการเดินทางเข้า – ออกของบุคคล ยานพาหนะ และสิ่งของ ณ จุดผ่อนปรนการค้า เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease ๒๐๑๙ COVID-๑๙) ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ยังมีการระบาดอย่างต่อเนื่อง

จึงมีความจำเป็นต้องป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ไม่ให้แพร่ระบาดเข้ามาภายในประเทศ ดังนี้

๑) ระวังการใช้ช่องทาง ณ จุดผ่านแดน คือ

- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางห้วยต้นนุ่น หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม
- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางบ้านแม่สามแลบ หมู่ที่ ๑ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย
- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางบ้านห้วยผึ้ง หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๒) กำหนดช่วงเวลาการระวังการใช้ช่องทางตามข้อ ๑ ระหว่างวันที่ ๑ - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๓

๔. คำสั่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ ๒๕๕๔/๒๕๖๓ ระวังการเดินทางเข้า – ออกของบุคคล ยานพาหนะ และสิ่งของ ณ จุดผ่อนปรนการค้า เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease ๒๐๑๙ COVID-๑๙) ในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ยังมีการระบาดอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นต้องป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ไม่ให้แพร่ระบาดเข้ามาภายในประเทศ ดังนี้

๑) ระวังการใช้ช่องทาง ณ จุดผ่านแดน คือ

- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางห้วยต้นนุ่น หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม
- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางบ้านแม่สามแลบ หมู่ที่ ๑ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย
- จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางบ้านห้วยผึ้ง หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๒) กำหนดช่วงเวลาการระวังการใช้ช่องทางตามข้อ ๑ ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เป็นต้นไป จนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลง

ตารางที่ ๒๖ ภาพรวมของมูลค่าการค้าชายแดนด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอนปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓

ที่	รายการข้อมูล	ข้อมูลเปรียบเทียบ ๕ ปี				
		๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
๑	สินค้าส่งออก	๕๓๙.๕๘	๖๔๒.๒๕	๘๙๒.๐๗	๖๒๒.๖๗	๒๐๒.๙๖
๒	สินค้านำเข้า	๖๘๒.๐๒	๕๔๗.๔๑	๘๗๐.๖๙	๕๔๕.๓๓	๑๗๗.๒๕
๓	ดุลการค้า	-๑๔๒.๔๔	๙๔.๘๔	๒๑.๓๘	๗๗.๓๔	๒๕.๗๑
๔	มูลค่าการค้าชายแดน	๑,๒๒๑.๖๐	๑,๑๘๙.๖๕	๑,๗๖๒.๗๖	๑,๑๖๘	๓๘๐.๒๑

ข้อมูลจากสำนักงานพาณิชย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน ณ วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔

แนวโน้มการค้า การลงทุน และการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในอนาคต

แนวโน้มการค้า การลงทุน และการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในอนาคตจะขยายตัวมากยิ่งขึ้น เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นประตูในการเชื่อมต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC และ กลุ่มประเทศ BIMSTEC เป็นยุทธศาสตร์ที่ตั้งสำคัญในการเชื่อมต่อประเทศสมาชิกในอาเซียน ที่เป็นแหล่งวัตถุดิบหลักของอาเซียน คือ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และสามารถเชื่อมต่อไปยังประเทศที่สามซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจโลก คือ จีน อินเดีย และกลุ่มประเทศ BISTEC อีกทั้งการพัฒนาประเทศของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมายังคงใช้แหล่งวัตถุดิบสินค้าจากประเทศไทย จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีภูมิประเทศที่ตั้งสามารถเชื่อมต่อไปยังเมืองเนปิดอ เมืองหลวงของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ด้วยระยะทางที่สั้นที่สุดจากประเทศไทยเพียง ๒๒๐ กิโลเมตร รวมถึงสามารถเชื่อมต่อไปยังเมืองที่สำคัญของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ได้แก่ เมืองมัณฑะเลย์ เมืองตองยี เมืองทันเวเพื่อเชื่อมโยงกับท่าเรือทันเวเป็นประตูสู่ตลาดโลก และ

ตลาดใหม่ๆ ประเทศบังกลาเทศ ปากีสถาน และอินเดีย ดังนั้นหากจังหวัดแม่ฮ่องสอนสามารถพัฒนาเส้นทางคมนาคมได้สำเร็จ แนวโน้มการค้า การลงทุน และการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในอนาคตจะขยายตัวมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันการขยายเศรษฐกิจในพื้นที่เห็นได้ชัดจากการตั้งบริษัทโกลบอลเฮ้าส์ (Global house) เครื่องตกแต่งบ้านและวัสดุก่อสร้าง ซึ่งในอนาคตอาจจะขยายการขนส่งไปยังสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาเป็นต้น ทั้งนี้ การค้า การลงทุนไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์แก่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเท่านั้น ยังขยายไปยังกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ที่เป็นแหล่งผลิตสินค้า พักสินค้า แหล่งอุตสาหกรรม และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมานิยมใช้สินค้าจากประเทศไทยเนื่องจากมีคุณภาพดีและมีสินค้าครบถ้วน

นอกจากนี้จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีทุนทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่นทั้งทางธรรมชาติประเพณีวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เป็นเมืองแห่งความสุขโดยภูมิประเทศที่มีลักษณะภูเขาสลับป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ (ร้อยละ ๙๐) เมืองและชุมชนตั้งอยู่บริเวณหุบเขามียมอกปกคลุมตลอดทั้งปี มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และสุขภาพที่หลากหลาย มีทุนทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นจุดเด่นที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวจากประเทศไทยและต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะส่งผลให้มีการขยายการลงทุนในภาคบริการมากขึ้น เกิดการจ้างงาน และกระตุ้นเศรษฐกิจภายในจังหวัดเพิ่มขึ้น

แนวทางการส่งเสริมการค้า การลงทุน และการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการส่งเสริมการค้า การลงทุนและการค้าชายแดนมาอย่างต่อเนื่อง ในแผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนกำหนดยุทธศาสตร์ที่ ๒ ของจังหวัดให้เป็นเรื่องของการค้า การลงทุน การค้าชายแดน โดยมีสำนักงานพาณิชย์จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านการค้า การลงทุน และการค้าชายแดน เช่น การจัดงานจำหน่ายและแสดงสินค้าของจังหวัดแม่ฮ่องสอนไปยังจังหวัดอื่นๆ การจัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา รวมไปถึงการจัดทำ MOU กับเมืองลอยก้อ รัฐคะยา สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา จากการเล็งเห็นความสำคัญของตลาดในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และต้องการส่งเสริมผู้ประกอบการขยายตลาดเพิ่มขึ้น จากการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง๒ประเทศ เพื่อขยายความร่วมมือด้านการค้าและลดอุปสรรคทางการค้า รวมถึงขยายความร่วมมือไปยังด้านอื่นๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมการพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพ ความทันสมัย ได้มาตรฐาน โดยสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน และส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยนำทรัพยากรผนวกกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพื้นที่ชายแดนและมีโอกาสขยายไปยังตลาดระหว่างประเทศในอนาคต ดังนั้น แนวทางในการส่งเสริมด้านการค้า การลงทุน การค้าชายแดน ยังคงเป็นการส่งเสริมการขยายตลาดไปยังสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาให้สำเร็จ โดยมีแนวทาง ดังนี้

๑. ส่งเสริมภาคเอกชนในการพัฒนาสินค้าให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน สร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์
๒. ส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อมีการขยายการลงทุนในด้านการบริการ
๓. ส่งเสริมภาคเกษตรในการปลูกพืชเศรษฐกิจ
๔. เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันและลดอุปสรรคในหลายๆ ด้าน

๕. ภาคเอกชนไทยควรพัฒนาบุคลากรที่สามารถใช้ภาษาเมียนมา ภาษาอังกฤษ ภาษาในอาเซียนอื่นๆ เพื่อการติดต่อทางธุรกิจ ติดตามกฎระเบียบการค้า นำมาพัฒนามาตรฐานคุณภาพสินค้าไทย

จุดแข็งด้านการค้า การลงทุน และการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. พื้นที่ชายแดนติดต่อกับเมียนมา ๔๘๓ กิโลเมตร ทั้งพื้นที่ทางบกและทางน้ำ
๒. หกอำเภอมีพรมแดนติดต่อกับเมียนมา
๓. ความสัมพันธ์ด้านเชื้อชาติ ศิลปะ วัฒนธรรมและภาษาของแม่ฮ่องสอนกับเมียนมา เช่น ไทยใหญ่ กะเหรี่ยง ชนเผ่าต่าง และจีนยูนาน
๔. ฐานเศรษฐกิจ คือ การเกษตร การท่องเที่ยว และการค้าชายแดน
๕. แหล่งท่องเที่ยวหลากหลายทั้งการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี
๖. ผลผลิตสินค้าพืชเมืองหนาว
๗. เอกลักษณ์ศิลปะ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของไทยใหญ่และชนเผ่าต่างๆ รวมถึงจีนยูนาน
๘. ผู้ประกอบการค้าชายแดนมีการค้ามานานกับเมียนมาจนเกิดเป็นความชำนาญด้านการค้าชายแดน
๙. แผนพัฒนาจังหวัดและวิสัยทัศน์ บรรจุบทบาทของจังหวัดในการเป็นประตูตะวันตกสู่เมียนมา
๑๐. นโยบายการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน
๑๑. มีพื้นที่ป่าที่อุดมสมบูรณ์จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่เลื่องชื่อ
๑๒. มีสนามบินแม่ฮ่องสอนที่สามารถพัฒนาเป็นสนามบินนานาชาติในอนาคต
๑๓. มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

จุดอ่อนด้านการค้า การลงทุน และการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. จังหวัดแม่ฮ่องสอนยังไม่มีจุดผ่านแดนถาวร
๒. พื้นที่ด้านชายแดนทั้ง ๕ แห่ง อยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
๓. เส้นทางสู่ด่านชายแดนยังไม่ได้รับการปรับปรุงเป็นถนนลาดยาง
๔. เส้นทางระหว่างอำเภอและเส้นทางสู่ด่านชายแดนเป็นถนนคดเคี้ยวตามไหล่เขา
๕. ความไม่เพียงพอด้านไฟฟ้า ประปา และเครือข่ายโทรคมนาคม
๖. การจำกัดของสาธารณูปการ เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน และมหาวิทยาลัย
๗. การท่องเที่ยวหนาแน่นเฉพาะ ๔ เดือน คือ เดือนพฤศจิกายน – กุมภาพันธ์
๘. ปัญหาไฟป่าและหมอกควันส่งผลต่อการลดลงของทัศนวิสัยการมองเห็นจากการขับรถ และปัญหาสุขภาพ
๙. ไม่มีโรงงานหรืออุตสาหกรรมการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกไปเมียนมา
๑๐. ผู้ประกอบการค้าชายแดนส่วนใหญ่เป็นรายเล็ก
๑๑. ผู้ประกอบการในจังหวัดเป็นรายเล็ก
๑๒. ปัญหาการเข้าถึงแหล่งแหล่งเงินทุนได้ยากของผู้ประกอบการเนื่องจากเป็นผู้ประกอบการรายเล็ก
๑๓. สินค้าชายแดนส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันที่ไม่ค่อยมีความหลากหลาย

ในรูปแบบและตราสินค้า

๑๔. ประชาชนไทยและเมียนมา ไม่สามารถข้ามไปมาหาสู่กันได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย
๑๕. เป็นที่ตั้งของศูนย์พักพิงฯ ประมาณ ๔ แห่ง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์กับรัฐบาลเมียนมา

๑๖. ปัญหาความยากจน โดยจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีต่ำกว่าจังหวัดภาคเหนือและประเทศ
๑๗. การค้าชายแดนยังไม่เป็นระบบสากล
๑๘. การบริหารจัดการ ทุกระเบียบ และการปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐยังไม่เอื้ออำนวยต่อการค้าชายแดน และการข้ามแดน
๑๙. ประสบปัญหาภัยพิบัติธรรมชาติ ทั้งฝนแล้ง น้ำท่วม และไฟป่า
๒๐. จำนวนประชากรน้อยไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ คนทั้งจังหวัด

โอกาสด้านการค้า การลงทุน และการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. การผลักดันการเปิดด่านห้วยต้นนุ่น BP๑๓ จากภาครัฐและเอกชนของไทยและเมียนมา
๒. การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
๓. การเข้าถึงตลาดเศรษฐกิจหลักของเมียนมา ประกอบด้วย เมืองลอยก่อ ตองยี มณฑลพะเลย์ ตองอู แปรและทันเว
๔. การเข้าถึงกรุงเนปิตอ เมืองหลวงของเมียนมา
๕. การใช้ประโยชน์จากเส้นทางการค้าใหม่ แม่ฮ่องสอน - เนปิตอ
๖. การเข้าสู่ตลาดประเทศที่สาม คือ อินเดีย บังคลาเทศ และจีน
๗. การเข้าถึงมหาวิทยาลัยวิศวกรรมด้านพลังงานไฟฟ้าของเมืองลอยก่อ
๘. การเข้าถึงเมืองลอยก่อ แหล่งผลิตพลังงานไฟฟ้าที่สำคัญของเมียนมา
๙. นโยบายการเปิดประเทศของเมียนมา
๑๐. ภาวะเศรษฐกิจถดถอยในสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา ทำให้ศูนย์กลางเศรษฐกิจใหม่ของโลก อยู่ที่เอเชียและอาเซียน

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาส่งเสริมการค้า การลงทุน และการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. ปัญหาและอุปสรรคเส้นทางคมนาคม

การขนส่งสินค้าจากด่านชายแดนจังหวัดแม่ฮ่องสอนสู่สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ยังไม่มีความพร้อมในการรองรับเป็นเส้นทางการค้าระหว่างประเทศ สภาพเส้นทางเป็นหลุมบ่อ คดเคี้ยวตามไหล่เขา ผ่านลำห้วย ข้ามแม่น้ำ ในการขนส่งสินค้าอาจได้รับความเสียหายขณะขนส่งได้ ประกอบกับช่วงฤดูฝนทำให้การเดินทางเป็นไปโดยยากลำบากเพิ่มมากขึ้น เสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุและต้องใช้ระยะเวลาการเดินทางเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งบางเส้นทางยังไม่มีความปลอดภัยเนื่องจากปัญหาความไม่สงบระหว่างชนกลุ่มน้อยเป็นระยะ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงมีความพยายามอย่างมากที่จะปรับปรุงเส้นทางนี้ให้เดินทางได้อย่างสะดวกสบาย และต้องการพัฒนาจุดผ่อนปรนต่างๆ ของจังหวัด ให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรในอนาคต แต่ติดขัดในเรื่องกฎระเบียบ เนื่องจากพื้นที่เป็นป่าสงวน อุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีกฎ ระเบียบที่ละเอียดอ่อน ปัจจุบันจังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่ในขั้นตอนการเจรจากับในส่วนพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง หากความพยายามในการแก้ไขสำเร็จเป็นไปด้วยดี จะทำให้มีการพัฒนาระบบคมนาคมไปในทางที่ดีขึ้น และจะส่งผลให้ผู้ประกอบการ เลือกใช้เส้นทางจังหวัดแม่ฮ่องสอนในการส่งออกไปสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมามากขึ้น ทำให้มูลค่าการค้า การลงทุน การค้าชายแดนเพิ่มขึ้นตามลำดับ

๒. จังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่ใช่แหล่งผลิตสินค้า ทำให้รายได้ไม่กระจายตัว บทบาทจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ เป็นจังหวัดกระจายสินค้า ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าเพื่อส่งออก เนื่องจาก ข้อจำกัดทางพื้นที่ ระยะทาง เงินทุน ความเชี่ยวชาญ แรงงาน

๓. การจำกัดของสาธารณูปการ เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน และมหาวิทยาลัย

๔. ประสบปัญหาภัยพิบัติธรรมชาติ โดยเฉพาะไฟป่า หมอกควัน ในฤดูแล้ง

๕) ด้านการเกษตร

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ที่เกษตรกรใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรปลูกพืชประมาณ ๔๖๐,๘๐๙.๒๐ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๕.๗๗ ของพื้นที่จังหวัด คราวเรือนเกษตรกรประมาณ ๓๓,๙๙๐ ครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๙.๙๘ ของครัวเรือนทั้งหมด มีแรงงานภาคเกษตร จำนวน ๙๕,๓๐๘ ราย พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวนาปี จำนวน ๒๓๑,๒๓๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๑๘ ของพื้นที่ทำการเกษตร รองลงมาเป็น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๑๓๘,๐๑๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๙๙ ของพื้นที่ทำการเกษตร ถั่วเหลือง จำนวน ๒๑,๒๓๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๑ ของพื้นที่ทำการเกษตร ตามลำดับ

จากรายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืชและระบบทะเบียนเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ประมาณการข้อมูลพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๒๗ จำนวนเกษตรกรและพื้นที่ผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๒/๖๓

ที่	ชนิดพืช	เกษตรกร (ครัวเรือน)	พื้นที่ (ไร่)
๑	ข้าวนาปี	๓๔,๒๗๔	๒๓๑,๒๓๐
๒	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๑๘,๕๘๘	๑๓๘,๐๑๐
๓	ถั่วเหลือง	๔,๗๗๙	๒๑,๒๓๕
๔	กระเทียม	๕,๑๕๕	๑๙,๐๓๕
๕	กะหล่ำปลี	๑,๒๔๖	๙,๙๙๐
๖	กาแฟอาราบิก้า	๒,๓๙๒	๗,๙๖๑
๗	ส้มเขียวหวาน	๒๙๓	๒,๒๔๓
๘	ถั่วลิสง	๔๑๒	๒,๐๗๕
๙	บุก	๑,๓๗๔	๓,๖๔๐
๑๐	งาขาว	๒๑	๘๐
๑๑	งาดำ	๙๖	๔๒๖

ข้อมูลจากรายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืชและระบบทะเบียนเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน (มีนาคม ๒๕๖๔)

ตารางที่ ๒๘ จำนวนเกษตรกรที่ได้รับรองแหล่งผลิตเกษตรปลอดภัย (GAP)จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ประจำปี ๒๕๖๒

ที่	ชนิดพืช	ได้รับรอง GAP (ราย)
๑	ส้มเขียวหวาน	๓ ราย
๒	ข้าวโพดฝักสด	๓ ราย
๓	ถั่วลิสง	๖ ราย
๔	อะโวคาโด	๒๒ ราย
๕	พริกชี้หนูเม็ดเล็ก	๗๒ ราย
๖	งา	๑๘๔ ราย
๗	ถั่วเหลือง	๑๓๑ ราย
๘	กระเทียม	๓๖๖ ราย
๙	กาแฟอาราบิก้า	๒๒๔ ราย
๑๐	พลัม	๗ ราย
๑๑	สาเล่	๗ ราย
๑๒	เสาวรส	๖๒ ราย
๑๓	ผักกาดหอม	๕๑ ราย
๑๔	คะน้า	๘๒ ราย
๑๕	ผักบุ้ง	๑๕ ราย
	รวมทั้งสิ้น	๑,๒๓๕ ราย

โดยมีข้อมูลพืชที่สำคัญ ดังนี้

๑. ข้าว

ตารางที่ ๒๙ ครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๒/๖๓

ที่	พื้นที่	ครัวเรือนเกษตรกร			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (คร.)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (คร.)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (คร.)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (คร.)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๓๑,๐๒๕	๒๙,๐๐๗	๓๐,๓๕๕	๓๔,๒๗๔
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๒,๗๕๐	๓,๘๗๒	๓,๘๙๔	๔,๓๔๔
๒	อ.ขุนยวม	๒,๐๓๓	๒,๗๕๑	๒,๘๖๐	๓,๑๑๗
๓	อ.ป่าเย็บ	๒,๖๕๙	๓,๔๐๙	๓,๔๔๔	๓,๘๕๙
๔	อ.แม่สะเรียง	๙,๙๔๖	๕,๔๗๓	๕,๖๙๐	๖,๓๓๑
๕	อ.แม่ลาน้อย	๖,๓๕๐	๔,๘๐๗	๕,๐๕๔	๕,๗๒๗
๖	อ.สบเมย	๕,๑๔๐	๕,๕๗๘	๖,๑๒๓	๗,๑๘๙
๗	อ.ปางมะผ้า	๒,๑๔๗	๓,๑๖๔	๓,๓๓๘	๓,๗๖๖

ตารางที่ ๓๐ เนื้อที่ปลูกข้าวนาปี ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๓/๖๔

ที่	พื้นที่	เนื้อที่ปลูกข้าวนาปี			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (ไร่)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (ไร่)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (ไร่)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (ไร่)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๑๗๒,๑๐๒	๑๗๔,๙๙๒	๑๙๕,๕๙๐	๒๓๑,๒๓๐
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๑๘,๔๐๓	๒๔,๔๔๖	๒๕,๙๗๗	๒๙,๔๓๗
๒	อ.ขุนยวม	๑๒,๖๕๑	๑๖,๗๕๘	๑๗,๘๔๐	๑๙,๗๖๙
๓	อ.ป่าเย็บ	๑๖,๑๘๕	๒๒,๐๐๑	๒๒,๑๙๖	๒๔,๐๙๓
๔	อ.แม่สะเรียง	๕๖,๐๔๗	๓๕,๗๘๐	๓๗,๖๒๘	๔๒,๘๓๐
๕	อ.แม่ลาน้อย	๓๘,๔๐๘	๒๗,๓๓๐	๒๙,๕๗๖	๓๖,๑๘๔
๖	อ.สบเมย	๒๐,๑๑๕	๓๑,๒๖๒	๓๙,๔๗๕	๔๙,๔๖๗
๗	อ.ปางมะผ้า	๑๐,๒๙๒	๑๗,๔๑๒	๒๒,๘๙๔	๒๙,๔๓๔

ตารางที่ ๓๑ ผลผลิตเฉลี่ย กก./ไร่ ข้างวนาปีปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๒/๖๓

ร.ก.	พื้นที่	เนื้อที่ปลูกข้างวนาปี			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (กก./ไร่)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (กก./ไร่)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (กก./ไร่)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (ไร่)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๔๔๔	๔๗๓	๔๓๒	๔๓๖
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๔๐๔	๔๓๐	๔๒๐	๕๐๙
๒	อ.ขุนยวม	๔๗๐	๔๕๐	๔๖๘	๕๐๐
๓	อ.ปาย	๓๙๑	๔๖๖	๓๔๖	๓๐๘
๔	อ.แม่สะเรียง	๕๕๑	๕๔๖	๕๘๖	๔๙๐
๕	อ.แม่ลาน้อย	๓๖๒	๔๗๓	๔๐๑	๔๐๐
๖	อ.สบเมย	๔๐๑	๓๗๖	๔๐๑	๔๑๗
๗	อ.ปางมะผ้า	๓๖๖	๓๖๗	๓๔๓	๕๐๐

ตารางที่ ๓๒ ผลผลิตทั้งหมด ข้าว ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๓/๖๔

ที่	พื้นที่	ผลผลิตทั้งหมดข้างวนาปี			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (กก.)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (กก.)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (กก.)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (กก.)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๗๕,๗๗๖,๑๖๑	๘๒,๗๗๖,๗๒๑	๘๔,๕๓๑,๓๗๗	๑๐๐,๘๑๖,๒๘๐
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๗,๔๓๙,๕๒๕	๑๐,๕๑๖,๙๑๓	๑๐,๙๑๐,๓๔๐	๑๔,๙๘๓,๔๓๓
๒	อ.ขุนยวม	๕,๙๒๓,๕๗๙	๗,๕๕๔,๐๐๓	๘,๓๔๙,๑๒๐	๙,๘๘๔,๕๐๐
๓	อ.ปาย	๖,๒๖๗,๖๘๐	๑๐,๒๖๔,๗๘๖	๗,๖๗๙,๘๖๖	๗,๔๒๐,๖๔๔
๔	อ.แม่สะเรียง	๓๐,๘๓๒,๗๖๙	๑๙,๕๖๗,๗๒๔	๒๒,๐๕๐,๐๐๘	๒๐,๙๘๖,๗๐๐
๕	อ.แม่ลาน้อย	๑๓,๕๖๗,๕๒๐	๑๒,๙๕๓,๖๐๐	๑๑,๘๕๙,๙๗๖	๑๔,๔๗๓,๖๐๐
๖	อ.สบเมย	๗,๙๗๐,๘๘๗	๑๑,๗๕๘,๒๖๓	๑๕,๘๒๙,๔๗๕	๒๐,๖๒๗,๗๓๙
๗	อ.ปางมะผ้า	๓,๗๗๔,๒๐๐	๖,๓๙๑,๙๔๕	๗,๘๕๒,๖๔๒	๑๔,๗๑๗,๐๐๐

ปัญหาที่พบ มีดังต่อไปนี้

๑. ราคาปัจจัยการผลิตที่สูงกว่าท้องตลาดทั่วไป เนื่องจากการขนส่งสินค้าในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความยากลำบาก ทำให้ราคาปัจจัยการผลิตสูงขึ้นตามค่าขนส่ง

๒. ปัญหาการระบาดของโรค และแมลง

๓. การประสบภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วมนาข้าว ในช่วงฤดูฝน

๔. พื้นที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ทำให้ขาดโอกาสในการได้รับการรับรอง GAP

แนวทางการส่งเสริม

๑. ส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนการใช้สารเคมีเพื่อลดต้นทุนการผลิต และลดปัญหาสารพิษตกค้าง

๒. ส่งเสริมการทำเกษตรในรูปแบบแปลงใหญ่ เพื่อรวมกลุ่มกันในการบริหารจัดการพื้นที่ คน และสินค้านร่วมกัน

๓. ส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี โดยใช้ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนเป็นกลไกในการขับเคลื่อน

๒. ถั่วเหลือง

ตารางที่ ๓๓ ครั้วเรือนเกษตรกรผู้ปลูกถั่วเหลือง ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๓/๖๔

ที่	พื้นที่	ครั้วเรือนเกษตรกร			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (คร.)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (คร.)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (คร.)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (คร.)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๙,๒๑๑	๔,๙๒๒	๓,๘๔๔	๔,๗๗๙
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๕๒๔	๓๘๑	๔๒๔	๔๑๐
๒	อ.ขุนยวม	๓๔๙	๓๖๔	๑๘๖	๑๙๐
๓	อ.ปาย	๑,๑๐๓	๗๐๙	๗๕๗	๑,๖๓๙
๔	อ.แม่สะเรียง	๔,๗๒๔	๗๕๐	๒๒๕	๕๖๖
๕	อ.แม่ลาน้อย	๑,๕๐๒	๑,๕๙๐	๑,๗๕๕	๑,๓๔๗
๖	อ.สบเมย	๙๓๕	๑,๑๑๕	๔๖๗	๕๙๕
๗	อ.ป่าแม่ฟ้า	๗๕	๑๓	๓๐	๓๒

ตารางที่ ๓๔ เนื้อที่ปลูกถั่วเหลือง ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๒/๖๓

ที่	พื้นที่	เนื้อที่ปลูกถั่วเหลือง			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (ไร่)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (ไร่)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (ไร่)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (ไร่)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๓๕,๘๒๖	๓๐,๑๓๘	๒๒,๖๓๗	๒๑,๒๓๕
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๒,๗๖๗	๑,๘๑๙	๒,๓๕๒	๒,๐๕๖
๒	อ.ขุนยวม	๑,๔๙๑	๑,๓๗๖	๘๙๘	๘๒๗
๓	อ.ปาย	๙,๒๐๙	๔,๘๓๙	๕,๐๔๘	๕,๐๓๕
๔	อ.แม่สะเรียง	๔,๖๘๖	๕,๘๐๓	๖๒๓	๑,๗๙๙
๕	อ.แม่ลาน้อย	๑๓,๑๒๐	๑๓,๗๐๑	๑๑,๓๔๐	๙,๒๖๘
๖	อ.สบเมย	๔,๑๔๕	๒,๕๔๔	๒,๒๖๖	๒,๑๗๓
๗	อ.ป่าแม่ฟ้า	๔๐๖	๕๕	๓๐๙	๗๗

ตารางที่ ๓๕ ผลผลิตเฉลี่ย กก./ไร่ ถั่วเหลืองปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๒/๖๓

ที่	พื้นที่	ผลผลิตเฉลี่ย กก./ไร่			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (กก./ไร่)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (กก./ไร่)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (กก./ไร่)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (กก./ไร่)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๓๖๕	๓๔๕	๓๙๑	๓๕๖
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๒๙๕	๓๐๐	๒๙๕	๓๐๐
๒	อ.ขุนยวม	๓๑๐	๓๘๕	๓๑๐	๓๑๐
๓	อ.ปาย	๓๖๙	๓๐๗	๓๙๕	๓๑๖
๔	อ.แม่สะเรียง	๒๙๐	๓๐๑	๓๘๕	๓๘๓
๕	อ.แม่ลาน้อย	๔๐๓	๓๙๒	๔๒๐	๓๖๗
๖	อ.สบเมย	๔๐๖	๒๗๙	๓๘๐	๔๑๕
๗	อ.ปางมะผ้า	๒๕๐	๒๕๐	๒๗๖	๒๕๐

ตารางที่ ๓๖ ผลผลิตถั่วเหลืองทั้งหมด ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๒/๖๓

ที่	พื้นที่	ผลผลิตทั้งหมดถั่วเหลือง			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (กก.)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (กก.)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (กก.)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (กก.)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๑๒,๙๘๕,๓๐๙	๑๐,๔๐๘,๗๖๑	๘,๗๙๐,๖๖๕	๑,๗๐๑,๓๒๔
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๘๑๖,๘๒๕	๕๔๕,๗๐๐	๖๙๕,๐๒๐	๖๑๖,๘๐๐
๒	อ.ขุนยวม	๔๕๖,๑๖๕	๕๓๐,๕๑๖.๘๐	๒๗๘,๔๕๗	๒๕๖,๓๗๐
๓	อ.ปาย	๓,๔๐๗,๑๐๐	๑,๔๘๘,๔๒๘	๑,๙๙๘,๙๔๐	๑,๕๙๑,๐๖๐
๔	อ.แม่สะเรียง	๑,๓๖๒,๒๙๔	๑,๗๔๗,๑๐๙	๒๓๙,๙๕๐	๖๘๙,๐๑๗
๕	อ.แม่ลาน้อย	๕,๑๘๗,๘๕๐	๕,๓๘๓,๖๗๐	๔,๖๘๖,๔๓๕	๓,๔๐๑,๓๕๖
๖	อ.สบเมย	๑,๖๕๓,๔๕๐	๗๐๙,๙๕๔	๘๖๑,๓๐๐	๙๐๑,๗๙๕
๗	อ.ปางมะผ้า	๑๐๑,๖๒๕	๑๓,๖๕๐	๓๐,๕๖๒	๑๙,๒๕๐

แนวทางการดำเนินงานพัฒนาการผลิตถั่วเหลืองคุณภาพ

๑. การถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ (Seed) และเมล็ด (Grain) ถั่วเหลืองคุณภาพดี
๒. การสนับสนุนปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยีเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ (Seed) และเมล็ด (Grain) ถั่วเหลืองคุณภาพ
๓. การรับรองมาตรฐานแหล่งการผลิตเมล็ดพันธุ์ (Seed) ถั่วเหลือง
๔. การส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดเล็ก/กลางเพื่อการผลิตเมล็ดพันธุ์ (Seed) และเมล็ด (Grain) ถั่วเหลืองคุณภาพดี
๕. การสร้างและสนับสนุนเกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ (Seed) ดีไว้ใช้ในชุมชนและพัฒนาในเชิงพาณิชย์
๖. การพัฒนาเกษตรกรให้ได้รับความรู้การผลิตสินค้าเกษตร ระบบการจัดการคุณภาพ การปฏิบัติตามระบบการเกษตรที่ดี (GAP) และมีความรู้เรื่องการผลิตพืชตามระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
๗. การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย

๘. การเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการด้านการตลาด

๙. การพัฒนาเพิ่มมูลค่าจากการแปรรูปถั่วเหลืองให้ตรงตามความต้องการของตลาดและผู้บริโภค

๑๐. การสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค ผู้ส่งออกและผู้เกี่ยวข้องในคุณภาพสินค้าเกษตร

๑๑. การเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรกับตลาดผู้รับซื้อผู้ส่งออก

๑๒. การจัดทำโครงการความร่วมมือระหว่างเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรและภาคเอกชน

๑๓. การวางแผนทางกลไกและมาตรการด้านการตลาดหลังการส่งเสริมเพื่อการผลิตถั่วเหลือง

อย่างยั่งยืน

๓. กระทบ

ด้วยจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสภาพภูมิอากาศที่มีความเย็นกว่าปกติ อันเอื้อต่อการเพาะปลูกพืชประเภทกระท่อมได้อย่างดี จึงทำให้ชื่อเสียงของ "กระท่อมแม่ฮ่องสอน" เป็นที่ยอมรับ และถือเป็นแหล่งผลิตกระท่อมที่มีศักยภาพสูงแห่งหนึ่ง กระท่อมจึงเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน อย่างไรก็ตาม พบว่าบางปีเกษตรกรจะประสบปัญหากระท่อมล้นตลาดจนทำให้ราคาตกต่ำ ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เพาะปลูกโดยตรง อีกทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยและสารเคมีไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะการใช้ปุ๋ยเพื่อเร่งการเจริญเติบโตของกระท่อม ทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้นและยังเกิดปัญหาเรื่องโรคระบาดสร้างความเสียหายให้กับเกษตรกรด้วย ซึ่งจังหวัดได้มีแผนในการมุ่งส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตกระท่อมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น พร้อมปรับลดต้นทุนให้ต่ำลง และนำแปลงเข้าสู่ระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสมหรือจีเอพี (GAP) เพื่อให้ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และมีความปลอดภัยป้อนเข้าสู่ตลาด

ตารางที่ ๓๗ คริวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกกระท่อม ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๒/๖๓

ที่	พื้นที่	คริวเรือนเกษตรกร			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (คร.)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (คร.)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (คร.)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (คร.)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๕,๘๒๖	๔,๖๐๙	๕,๐๐๑	๕,๑๕๕
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๑,๑๒๖	๑,๐๖๒	๘๙๙	๘๙๕
๒	อ.ขุนยวม	๘๑๒	๗๔๓	๕๗๑	๖๔๙
๓	อ.ปาย	๑,๕๒๔	๑,๓๔๑	๑,๖๑๑	๑,๖๐๖
๔	อ.แม่สะเรียง	๖๕๘	๓๖๔	๒๗๒	๖๖๙
๕	อ.แม่ลาน้อย	๖๔๔	๕๕๗	๕๕๕	๔๙๓
๖	อ.สบเมย	๔๖๐	๑๗๔	๔๒๐	๓๐๕
๗	อ.ปางมะผ้า	๖๐๔	๓๖๘	๖๗๓	๕๓๘

ตารางที่ ๓๘ เนื้อที่ปลูกกระเทียม ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๒/๖๓

ที่	พื้นที่	เนื้อที่ปลูกกระเทียม			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (ไร่)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (ไร่)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (ไร่)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (ไร่)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๒๒,๒๕๒	๑๘,๙๓๔	๑๘,๙๘๓	๑๙,๐๓๕
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๕,๕๕๕	๕,๓๘๔	๔,๕๑๖	๔,๒๙๐
๒	อ.ขุนยวม	๑,๗๕๕	๑,๓๘๘	๑,๓๕๕	๑,๗๑๙
๓	อ.ป่าเย็บ	๘,๘๒๑	๗,๘๗๔	๗,๗๓๖	๖,๘๑๑
๔	อ.แม่สะเรียง	๙๙๗	๘๙๒	๕๘๔	๑,๐๙๕
๕	อ.แม่ลาน้อย	๑,๕๙๖	๑,๔๔๑	๑,๖๙๐	๑,๙๗๐
๖	อ.สบเมย	๑,๐๖๑	๔๖๐	๘๔๕	๔๕๐
๗	อ.ปางมะผ้า	๒,๔๖๔	๑,๔๙๑	๒,๒๕๗	๒,๗๐๐

ตารางที่ ๓๙ ผลผลิตกระเทียมเฉลี่ย กก./ไร่ ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๒/๖๓

ที่	พื้นที่	ผลผลิตเฉลี่ย กก./ไร่			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (กก./ไร่)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (กก./ไร่)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (กก./ไร่)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (กก./ไร่)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๓,๒๕๙	๓,๑๙๔	๒,๙๑๔	๓,๐๔๑
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๒,๕๐๐	๒,๘๖๗	๒,๗๑๓	๓,๐๐๐
๒	อ.ขุนยวม	๓,๐๐๐	๒,๙๙๗	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐
๓	อ.ป่าเย็บ	๓,๖๖๘	๓,๔๙๓	๓,๐๐๐	๓,๕๐๐
๔	อ.แม่สะเรียง	๓,๔๒๓	๒,๙๗๑	๒,๙๐๙	๒,๙๐๐
๕	อ.แม่ลาน้อย	๑,๘๘๘	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐
๖	อ.สบเมย	๔,๓๙๔	๓,๐๐๐	๒,๗๒๓	๒,๘๙๐
๗	อ.ปางมะผ้า	๓,๕๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐

ตารางที่ ๔๐ ผลผลิตกระเทียมทั้งหมด ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๒/๖๓

ที่	พื้นที่	ผลผลิตกระเทียมทั้งหมด			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (กก.)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (กก.)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (กก.)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (กก.)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๗๒,๕๑๙,๒๖๘	๖๐,๔๗๕,๑๙๖	๕๕,๓๖๘,๓๒๕	๕๗,๘๘๕,๔๓๕
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๑๓,๘๘๗,๕๐๐	๑๕,๔๓๕,๙๒๘	๑๒,๒๕๒,๘๒๕	๑๒,๘๗๐,๐๐๐
๒	อ.ขุนยวม	๕,๒๖๕,๐๐๐	๔,๑๕๙,๘๓๖	๔,๐๖๕,๐๐๐	๕,๑๕๗,๐๐๐
๓	อ.ป่าเย็บ	๓๒,๓๕๕,๔๒๘	๒๗,๕๐๓,๘๘๒	๒๓,๒๐๘,๐๐๐	๒๓,๘๓๘,๕๐๐
๔	อ.แม่สะเรียง	๓,๔๑๒,๗๓๑	๒,๖๕๐,๑๓๒	๑,๖๙๙,๐๐๐	๓,๑๗๕,๕๐๐
๕	อ.แม่ลาน้อย	๓,๐๑๓,๒๔๘	๔,๓๒๓,๐๐๐	๕,๐๗๐,๐๐๐	๕,๙๑๐,๐๐๐
๖	อ.สบเมย	๔,๖๖๒,๐๓๔	๑,๓๘๐,๐๐๐	๒,๓๐๑,๐๐๐	๑,๓๐๐,๕๐๐
๗	อ.ปางมะผ้า	๘,๖๒๔,๐๐๐	๔,๔๗๓,๐๐๐	๖,๗๗๒,๕๐๐	๘,๑๐๐,๐๐๐

๔. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสภาพอากาศเอื้ออำนวย เหมาะกับการเพาะปลูก มีปริมาณน้ำฝนที่เพียงพอ สภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ และเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อจำหน่ายทั้งหมด แต่ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนกว่าร้อยละ ๙๘ เป็นผลผลิตจากพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ มีการบุกรุกป่า และในหน้าแล้ง มีการปรับปรุงพื้นที่ เพื่อรอฤดูกาลปลูกใหม่ ซึ่งมีการเผาตอซัง ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสภาพแวดล้อมอย่างมาก ส่งผลให้เกิดหมอกควัน เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

สภาพปัญหาเกี่ยวกับการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อีกประการหนึ่ง การถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลางเนื่องจากบริษัทที่เข้ารับซื้อจะเป็นผู้กำหนดเรื่องเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี และการรับซื้อทำให้เกษตรกรไม่สามารถปฏิเสธต้นทุนดังกล่าวได้ เพราะบริษัทต้องการคุณภาพผลผลิต รวมถึงกำไรจากการจำหน่ายวัตถุดิบ ซึ่งราคาซื้อจะขึ้นอยู่กับบริษัทเป็นผู้กำหนด เกษตรกรไม่สามารถจะต้นทุนด้านใดได้เลย เพียงต้องลดปริมาณปุ๋ยเคมีหรือหันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพแทน ส่วนค่าแรงงานนั้นนับวันมีแต่จะเพิ่มขึ้นและเป็นการยากที่จะลดต้นทุนในส่วนนี้ได้ อีกทั้งจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่มีที่ตั้งโรงงานรับซื้อผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พ่อค้าคนกลางจะนำรถไม่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ไปรับซื้อตามจุดต่างๆ ทำให้เกษตรกรถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง และเวลาเก็บเกี่ยวรวบรวมต้องมีต้นทุนในการขนส่งเพิ่มอีก ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาขาดทุนในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ ๔๑ คริวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๒/๖๓

ที่	พื้นที่	คริวเรือนเกษตรกร			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (คร.)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (คร.)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (คร.)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (คร.)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๙,๓๗๕	๘,๘๘๗	๑๐,๘๒๓	๑๘,๙๑๕
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๖๕๐	๖๕๐	๗๖๙	๑,๓๖๕
๒	อ.ขุนยวม	๑,๑๙๒	๙๓๕	๑,๙๙๔	๒,๐๓๐
๓	อ.ปาย	๑,๒๔๖	๑,๑๙๒	๑,๒๒๕	๓,๖๘๔
๔	อ.แม่สะเรียง	๒๘๗	๒๕๓	๔๐๒	๗๒๓
๕	อ.แม่ลาน้อย	๒,๒๙๐	๒,๔๓๕	๒,๖๐๐	๖,๑๒๐
๖	อ.สบเมย	-	-	๒๕๖	๒๑๐
๗	อ.ปางมะผ้า	๓,๗๑๐	๓,๔๒๒	๓,๕๗๗	๔,๗๘๓

ตารางที่ ๔๒ เนื้อที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๓/๖๔

ที่	พื้นที่	เนื้อที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (ไร่)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (ไร่)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (ไร่)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (ไร่)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๗๕,๖๕๕	๗๓,๑๑๑	๘๖,๖๕๘	๑๑๖,๒๗๒
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๕,๙๒๒	๕,๐๙๒	๖,๘๕๗	๖,๐๔๔
๒	อ.ขุนยวม	๑๑,๒๔๕	๗,๔๒๖	๑๗,๑๙๐	๑๘,๔๙๙
๓	อ.ปาย	๑๖,๕๓๙	๑๖,๑๘๖	๑๑,๑๙๖	๑๙,๖๒๔
๔	อ.แม่สะเรียง	๑,๔๔๖	๑,๒๓๖	๙๑๐	๕,๒๒๕
๕	อ.แม่ลาน้อย	๑๕,๒๖๕	๑๗,๙๓๓	๒๐,๐๖๕	๒๘,๘๔๓
๖	อ.สบเมย	-	-	๑,๙๑๑	๗๑๑
๗	อ.ปางมะผ้า	๒๕,๒๓๘	๒๕,๒๓๘	๒๘,๕๒๙	๓๗,๓๒๖

ตารางที่ ๔๓ ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย กก./ไร่ ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๒/๖๓

ที่	พื้นที่	ผลผลิตเฉลี่ย กก./ไร่			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (กก./ไร่)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (กก./ไร่)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (กก./ไร่)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (กก./ไร่)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๙๓๗	๘๖๕	๘๖๗	๘๘๔
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๙๔๔	๘๗๒	๑,๑๓๙	๑,๐๐๐
๒	อ.ขุนยวม	๗๘๐	๗๓๐	๗๘๕	๗๘๐
๓	อ.ปาย	๙๙๙	๘๐๐	๘๘๗	๘๘๙
๔	อ.แม่สะเรียง	๘๐๑	๖๒๒	๑,๑๙๙	๗๔๖
๕	อ.แม่ลาน้อย	๘๙๓	๗๗๓	๖๒๓	๘๕๔
๖	อ.สบเมย	-	-	๙๒๒	๑,๒๐๖
๗	อ.ปางมะผ้า	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๙๕๓

ตารางที่ ๔๔ ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งหมด ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๒/๖๓

ที่	พื้นที่	ผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งหมด			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (กก.)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (กก.)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (กก.)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (กก.)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๗๐,๘๔๔,๑๒๕	๕๘,๗๑๔,๒๔๗	๗๔,๙๗๙,๙๔๐	๑๐๒,๗๘๔,๔๔๘
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๕,๕๙๑,๔๕๐	๔,๔๔๑,๕๒๕	๗,๘๑๑,๕๐๐	๖,๐๔๔,๐๐๐
๒	อ.ขุนยวม	๘,๗๗๑,๑๐๐	๕,๓๘๐,๐๙๒	๑๓,๔๙๑,๒๔๕	๑๔,๔๒๙,๒๒๐
๓	อ.ปาย	๑๖,๕๓๕,๐๐๐	๑๒,๙๔๘,๘๐๐	๙,๙๔๑,๘๔๐	๑๗,๔๔๕,๗๓๖
๔	อ.แม่สะเรียง	๑,๑๕๘,๕๐๐	๓๙๘,๙๓๐	๑,๐๙๑,๕๘๐	๓,๘๙๗,๘๕๐
๕	อ.แม่ลาน้อย	๑๓,๕๕๐,๐๗๕	๑๐,๓๐๖,๙๐๐	๑๒,๔๗๐,๒๗๕	๒๔,๖๓๑,๙๒๒
๖	อ.สบเมย	-	-	๑,๗๖๓,๐๐๐	๘๕๗,๔๖๖
๗	อ.ปางมะผ้า	๒๕,๒๓๘,๐๐๐	๒๕,๒๓๘,๐๐๐	๒๘,๔๑๐,๕๐๐	๓๕,๕๖๗,๘๖๖

๕. กะหล่ำปลี

ด้วยสภาพอากาศบนยอดดอยมีความเหมาะสมในการเพาะปลูกกะหล่ำปลี และมีแหล่งน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูก จึงทำให้ผลผลิตกะหล่ำปลีห่อตัวในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีผลผลิตที่สวยงามเป็นที่ต้องการของตลาด และมีราคาสูงตามไปด้วย ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรบางส่วนเข้าไปบุกเบิกพื้นที่ในเขตป่าเพื่อเพาะปลูกกะหล่ำปลี และมีการใช้สารเคมีในการเพาะปลูก

ตารางที่ ๔๕ คริวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกกะหล่ำปลี ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๒/๖๓

ที่	พื้นที่	คริวเรือนเกษตรกร			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (คร.)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (คร.)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (คร.)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (คร.)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๑,๕๑๔	๑,๐๕๓	๑,๒๔๕	๑,๒๔๖
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๕๓	๕๓	๕๓	

ที่	พื้นที่	ครัวเรือนเกษตรกร			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (คร.)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (คร.)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (คร.)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (คร.)
๒	อ.ขุนยวม	-	-	-	๔๓
๓	อ.ปาย	๔๒	-	-	
๔	อ.แม่สะเรียง	๙๓๗	๖๐๗	๖๘๔	๖๕๕
๕	อ.แม่ลาน้อย	๓๗๕	๓๗๕	๓๗๘	๓๗๘
๖	อ.สบเมย	๑๐๑	๑๓	๑๒๕	๙๐
๗	อ.ปางมะผ้า	๖	๕	๕	๘๐

ตารางที่ ๔๖ เนื้อที่ปลูกกะหล่ำปลี ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๒/๖๓

ที่	พื้นที่	เนื้อที่ปลูกกะหล่ำปลี			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (ไร่)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (ไร่)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (ไร่)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (ไร่)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๑๔,๘๗๔	๙,๑๗๑	๑๐,๒๗๖	๙,๙๙๐
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๕๙๕	๑๕๐	๓๘๒	
๒	อ.ขุนยวม	-	-	-	๑๖๕
๓	อ.ปาย	๖๒	-	-	
๔	อ.แม่สะเรียง	๑๒,๒๗๕	๗,๖๔๕	๗,๓๒๘	๘,๑๐๐
๕	อ.แม่ลาน้อย	๑,๑๘๐	๑,๒๗๕	๑,๓๗๓	๕๒๘
๖	อ.สบเมย	๗๒๙.๒	๙๒	๑,๑๗๐	๑,๑๗๐
๗	อ.ปางมะผ้า	๓๓	๙	๒๓	๒๗

ตารางที่ ๔๗ ผลผลิตกะหล่ำปลี เฉลี่ย กก./ไร่ ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๒/๖๓

ที่	พื้นที่	ผลผลิตเฉลี่ย กก./ไร่			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (กก./ไร่)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (กก./ไร่)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (กก./ไร่)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (ไร่)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๖,๑๕๙	๔,๘๖๕	๖,๑๒๓	๖,๕๔๔
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๑,๔๓๘	๗,๗๗๗	๓,๓๑๗	
๒	อ.ขุนยวม	-	-	-	๓,๐๐๐
๓	อ.ปาย	๕๓๒	-	-	
๔	อ.แม่สะเรียง	๖,๘๖๖	๔,๙๙๑	๖,๙๕๙	๗,๒๖๐
๕	อ.แม่ลาน้อย	๓,๖๕๖	๔,๐๓๓	๔,๔๐๙	๔,๒๕๙
๖	อ.สบเมย	๑,๔๙๙	๒,๐๐๐	๑,๒๘๒	๒,๔๑๙
๗	อ.ปางมะผ้า	๒,๐๑๗	๑,๐๐๐	๑,๑๗๕	๑,๑๕๕

ตารางที่ ๔๘ ผลผลิตกะหล่ำปลีทั้งหมด ปีการเพาะปลูก ๒๕๖๐/๖๑ - ๒๕๖๒/๖๓

ที่	พื้นที่	ผลผลิตทั้งหมด			
		ปี ๒๕๖๐/๖๑ (กก.)	ปี ๒๕๖๑/๖๒ (กก.)	ปี ๒๕๖๒/๖๓ (กก.)	ปี ๒๕๖๓/๖๔ (กก.)
	จ.แม่ฮ่องสอน	๘๑,๑๙๗,๐๑๐	๔๔,๖๖๕,๕๙๕	๕๒,๐๓๓,๐๐๐	๖๕,๓๗๔,๕๖๐
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๖๔๐,๐๐๐	๑,๑๖๖,๖๖๗	๑,๒๖๗,๔๐๐	
๒	อ.ขุนยวม	-	-	-	๔๙๕,๐๐๐
๓	อ.ปาย	๓๓,๐๐๐	-	-	
๔	อ.แม่สะเรียง	๗๖,๓๕๒,๕๐๐	๓๘,๑๖๓,๓๘๑	๔๕,๔๓๓,๐๐๐	๕๘,๘๐๖,๐๐๐
๕	อ.แม่ลาน้อย	๓,๐๙๐,๐๐๐	๕,๑๔๒,๕๔๖	๔,๖๕๑,๕๐๐	๕๘,๘๐๖,๐๐๐
๖	อ.สบเมย	๑,๐๒๓,๐๑๐	๑๘๔,๐๐๐	๖๖๗,๐๐๐	๒,๘๓๐,๒๓๐
๗	อ.ปางมะผ้า	๕๘,๕๐๐	๙,๐๐๐	๑๔,๑๐๐	๒,๘๓๐,๒๓๐

หมายเหตุ . เป็นตัวเลขประมาณการ

แหล่งที่มา : ข้อมูลจากระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร และระบบทะเบียนเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ณ กรกฎาคม ๒๕๖๓)

ปัญหาด้านการเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน

- พื้นที่ทำการเกษตรมีพื้นที่จำกัด ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ทำให้เกษตรกรขาดสิทธิประโยชน์หลาย ๆ ด้านจากทางราชการ เช่น การรับรองมาตรฐาน GAP และเกษตรอินทรีย์
- ด้านการคมนาคม ซึ่งระยะทางห่างไกลคมนาคมขนส่งลำบาก ทำให้ต้นทุนค่าใช้จ่ายสูง
- ผลผลิตต่อไร่ของเกษตรกรต่ำ เนื่องจาก ขาดการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ ปัญหาโรคแมลงและขาดเทคโนโลยีด้านการจัดการ
- ช่องทางการกระจายสินค้า การตลาดสินค้าเกษตรมีค่อนข้างน้อยไม่คล่องตัว ขาดการเชื่อมโยงระหว่างจังหวัด ประเทศหรือเชื่อมโยงน้อย
- ผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรยังไม่หลากหลาย ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัยเป็นที่ต้องการของตลาด
- เกษตรกรขาดการรวมกลุ่ม เชื่อมโยงเครือข่ายให้เข้มแข็ง

แนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน

- ส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรของเกษตรกร พร้อมกับเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน ได้แก่ การใช้พันธุ์ดี ลดการใช้สารเคมี การจัดการผลผลิต มาตรฐานการผลิต (เกษตรปลอดภัย,GAP,เกษตรอินทรีย์) เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทานเตรียมพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- ส่งเสริมการจัดการเกษตรตามรูปแบบเกษตรแปลงใหญ่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการด้านการผลิตของเกษตรกรและการดำเนินงานบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐ เชื่อมโยงการทำงานกับศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตรอื่นๆ เช่น ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน
- ส่งเสริมและพัฒนากาใช้เทคโนโลยีการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์ พัฒนาบรรจุภัณฑ์ พัฒนาผลิตภัณฑ์ สร้างแบรนด์สินค้าให้มีคุณภาพและสร้างความมั่นใจปลอดภัยต่อผู้บริโภคในด้านสุขภาพ อนามัย (อย.,ฮาลาล,GMP) พัฒนาสินค้าจากวิสาหกิจชุมชนสู่สินค้า OTOP ,ของฝากที่ระลึกของจังหวัด

๔. พัฒนาพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ มีศักยภาพในการพัฒนาของจังหวัดอย่างครบวงจร เช่น ไม้ผลเมืองหนาว(กาแฟ ไม้ผลอื่นๆ) ถั่วเหลือง ถั่วลิสง งา กะหล่ำปลี พริกกะเหรียง เป็นต้น ตั้งแต่พัฒนาส่งเสริมด้านการปลูก จนถึงเก็บเกี่ยวแปรรูปพัฒนาผลิตภัณฑ์จากการเกษตร รวมถึงการตลาด โดยการร่วมมือจากทุกภาคส่วน

๕. มีการจัดการด้านผลผลิตของเกษตรกร การตลาด จำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรเพื่อกระจายผลผลิตของเกษตรกร เชื่อมโยงด้านการตลาดให้สินค้าเกษตร โดยมีการบูรณาการในหน่วยงานปลายน้ำที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พัฒนาชุมชนจังหวัด พาณิชย์จังหวัด สหกรณ์จังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด

๖. เพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้ Smart Officer และ Smart Office ได้แก่ ใช้ระบบส่งเสริมการเกษตร MRCF ,ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร พัฒนาโดยมีเกษตรกรเป็นศูนย์กลาง มองภาพรวม “พื้นที่-คน-สินค้า”

๗. พัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer , Young Smart Farmer มีความรู้ความสามารถในการผลิตการบริหารจัดการและการตลาด ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ เพื่อยกระดับเกษตรกรต้นแบบและสามารถถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรรายอื่นๆ

๘. ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร ทั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน พัฒนาการรวมกลุ่มให้เข้มแข็งบริหารจัดการเพิ่มอำนาจการต่อรอง สร้างเครือข่ายองค์กรเกษตรกรเชื่อมโยงและสนับสนุนกับผู้ประกอบการ

๙. นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาถ่ายทอดความรู้ส่งเสริมให้เกษตรกรปฏิบัติ เพื่อความยั่งยืนตามแนวทางพระราชดำริ ให้เป็นพื้นฐานของการพัฒนาภาคการเกษตร

๑๐. ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เชิงนิเวศ เพื่อสร้างรายได้แก่เกษตรกร ชุมชนและท้องถิ่น

๑๑. ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อ ประชาสัมพันธ์สินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์ แหล่งท่องเที่ยวด้านการเกษตรที่สร้างชื่อเสียงของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายของผู้บริโภค ประชาชนทั่วไป และประเทศ

๑๒. บูรณาการเชื่อมโยงการพัฒนาด้านการเกษตรระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน

๑๓. จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพื่อให้มีแนวทางในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ กระทรวง กรม กลุ่มจังหวัดและจังหวัด

ข้อมูลพืชที่มีศักยภาพสามารถส่งเสริมการเพาะปลูกในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๖๓

๑) ถั่วเหลือง

ปัจจัยที่ต้องการส่งเสริมการเพาะปลูก

ถั่วเหลืองเป็นพืชที่มีความสำคัญในฐานะพืชสร้างความมั่นคงด้านอาหาร ซึ่งภายใต้ยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศไทยปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๑ รัฐบาลได้มีนโยบายพัฒนาเป็นศูนย์กลางเมล็ดพันธุ์รองรับประชาคมอาเซียน(Seed Hub Center) โดยมีแหล่งผลิตหลักอยู่ภาคเหนือตอนบนบริเวณจังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และลำปาง ในปี ๒๕๕๙/๒๕๖๐ ซึ่งจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพื้นที่ปลูกถั่วเหลืองรวมทั้ง ๒ รุ่นมากที่สุดของภาคเหนือตอนบน จำนวน ๔๓,๐๙๙.๙๕ ไร่ ผลผลิต ๑๓,๐๗๕,๐๖๕ กิโลกรัม ผลผลิตต่อไร่ ๓๐๓ กิโลกรัม เมื่อพิจารณาแยกเป็นถั่วเหลืองรุ่น ๑ มีพื้นที่ ๓๗,๓๓๖.๕ ไร่ และถั่วเหลืองรุ่น ๒ พื้นที่ ๕,๗๖๓.๔๕ ไร่ (รายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืชแบบรายปี พ.ศ.๒๕๕๙/๒๕๖๐ กรมส่งเสริมการเกษตร) รายได้ภาพรวมประมาณ ๒๓๔ ล้านบาท และในปี ๒๕๖๐/๒๕๖๑ นี้ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพื้นที่ปลูกถั่วเหลือง(รุ่น ๑)

๓๗,๓๖๐ ไร่ จำนวนผลผลิตประมาณ ๑๓,๑๘๓,๒๐๘.๓๐ กิโลกรัม (รายงานข้อมูลภาวะการผลิตพืชแบบรายปี พ.ศ.๒๕๖๐/๒๕๖๑ กรมส่งเสริมการเกษตร) พันธุ์ถั่วเหลืองที่เกษตรกรนิยมปลูกได้แก่สายพันธุ์เชียงใหม่ ๖๐ (ปลูกมากใน จ.เชียงใหม่และลำปาง) เป็นเกรดแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร และพันธุ์สจ.๕(ปลูกมากใน จ.แม่ฮ่องสอน) เป็นถั่วเหลืองเกรดน้ำมัน

ในปัจจุบันพื้นที่ปลูกถั่วเหลืองลดลง เนื่องจากผลตอบแทนของพืชอื่นดีกว่าเช่น ข้าวนาปรัง แม้กระนั้นก็ตาม เนื่องจากถั่วเหลืองเป็นพืชที่สะท้อนถึงคุณค่าของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน และพืชที่ช่วยปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้เกษตรกรยังคงตัดสินใจเลือกปลูกถั่วเหลืองในหลายพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันความต้องการใช้ถั่วเหลืองของอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมอาหารสัตว์มีปริมาณมากกว่าผลผลิตที่มีอยู่ จึงต้องนำเข้ามาจากแหล่งผลิตนอกประเทศ แต่ด้วยจุดเด่นของถั่วเหลืองที่ปลูกในประเทศไทยเป็นถั่วเหลือง Non-GMOs จึงเป็นโอกาสของเกษตรกรผู้ผลิตถั่วเหลืองในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนโดยเฉพาะจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพิ่มความสามารถในการผลิตรวมทั้งการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานถั่วเหลืองเพื่อได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและความปลอดภัยได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาดตั้งแต่การผลิตเมล็ดพันธุ์ การใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดี การผลิตด้วยหลักการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว และการแปรรูปเช่น น้ำมันถั่วเหลือง เต้าเจี้ยว เป็นต้น การพัฒนาระบบฐานข้อมูล ตลอดจนการจัดเวทีให้ผู้ค้าและผู้ผลิตได้เจรจาซื้อขายระหว่างกัน

ปัจจุบันเกษตรกรผู้ผลิตถั่วเหลืองเกิดภาวะการณ์การขาดแคลนพันธุ์ดีสำหรับปลูกเป็นพันธุ์ขยาย องค์ความรู้ในการใช้เมล็ดพันธุ์และการใช้ปุ๋ยสูตรที่ถูกต้อง รวมทั้งการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านโรคและศัตรูพืชอย่างถูกต้อง ล้วนแต่เป็นปัจจัยทำให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพการผลิต ส่งผลให้ได้รับผลผลิตต่อไร่ต่ำ อีกทั้งตลาดและผู้บริโภคมีความต้องการอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ มาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหารเป็นความต้องการของประชาชนในแต่ละประเทศ ซึ่งทุกประเทศได้กำหนดมาตรฐานและกฎระเบียบด้านอาหารปลอดภัย เพื่อปกป้องชีวิตและสุขภาพของผู้บริโภค รวมถึงการสร้างความเข้าใจและตัดสินใจร่วมกันระหว่างเกษตรกรผู้ผลิต ผู้ส่งออกและผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามมาตรฐานและข้อกำหนด หากไม่ดำเนินการย่อมส่งผลกระทบต่อธุรกิจของตนเอง ยังเป็นการสร้างโอกาสทางการค้า และความสามารถเข้าถึงตลาดได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีการรับรองมาตรฐาน

แนวทางการดำเนินงานพัฒนาการผลิตถั่วเหลืองคุณภาพ

๑. การถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ (Seed) และเมล็ด (Grain) ถั่วเหลืองคุณภาพดี
๒. การสนับสนุนปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยีเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ (Seed) และเมล็ด(Grain) ถั่วเหลืองคุณภาพ
๓. การรับรองมาตรฐานแหล่งการผลิตเมล็ดพันธุ์(Seed) ถั่วเหลือง
๔. การส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดเล็ก/กลางเพื่อการผลิตเมล็ดพันธุ์(Seed) และเมล็ด (Grain) ถั่วเหลืองคุณภาพดี
๕. การสร้างและสนับสนุนเกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์(Seed) ดีไว้ใช้ในชุมชนและพัฒนาในเชิงพาณิชย์
๖. การพัฒนาเกษตรกรให้ได้รับความรู้การผลิตสินค้าเกษตร ระบบการจัดการคุณภาพ การปฏิบัติตามระบบการเกษตรที่ดี (GAP) และมีความรู้เรื่องการผลิตพืชตามระบบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
๗. การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย
๘. การเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการด้านการตลาด

๙. การพัฒนาเพิ่มมูลค่าจากการแปรรูปถั่วเหลืองให้ตรงตามความต้องการของตลาดและผู้บริโภค
๑๐. การสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค ผู้ส่งออกและผู้เกี่ยวข้องในคุณภาพสินค้าเกษตร
๑๑. การเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรกับตลาดผู้รับซื้อผู้ส่งออก
๑๒. การจัดทำโครงการความร่วมมือระหว่างเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรและภาคเอกชน
๑๓. การวางแผนทางกลไกและมาตรการด้านการตลาดหลังการส่งเสริมเพื่อการผลิตถั่ว

เหลืองอย่างยั่งยืน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรสามารถยกระดับองค์ความรู้และแนวทางการปฏิบัติที่ดีและถูกต้องของตนเองได้
๒. เกษตรกรสามารถยกระดับคุณภาพชีวิต ลดปัญหาความยากจนได้
๓. เกษตรกรสามารถสร้างมาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์ (Seed) และเมล็ด (Grain) เป็นแหล่งผลิตถั่วเหลืองคุณภาพดีได้
๔. เกษตรกรสามารถผลิตถั่วเหลืองตรงตามความต้องการของตลาดผู้บริโภค ผู้รับซื้อและส่งออกได้
๕. กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ มีความเข้มแข็ง คุณภาพชีวิตดีขึ้น
๖. เพิ่มช่องทางการตลาด ลดปัญหาการถูกกดราคา/ราคาผลผลิตตกต่ำ
๗. สร้างอัตลักษณ์ให้กับแต่ละพื้นที่/อำเภอ/จังหวัด

๒) ไม้เศรษฐกิจ

ปัจจัยที่ต้องการส่งเสริมการเพาะปลูก

กิจกรรมส่งเสริมการปลูกไม้ทดแทนการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่สูง เพื่อลดการเผาและหมอกควันในการเตรียมพื้นที่ปลูกพืชไร่บนพื้นที่สูง ปัญหาจากการเผาเศษวัสดุเหลือใช้จากการปลูกข้าวโพดลดการพังทลายของหน้าดิน และสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตของไม้ เช่น ไม้ไผ่ หน่อไม้ เป็นต้น และสามารถรวมกลุ่มเกษตรกรพัฒนาอาชีพในการทำเฟอร์นิเจอร์จากไม้ไผ่จำหน่ายได้

วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน

๑. ลดการเผาในพื้นที่การเกษตรเนื่องจากการเตรียมพื้นที่เพาะปลูกพืชไร่ล้มลุกบนพื้นที่สูง
๒. แก้ปัญหาการขาดผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์)
๓. แก้ปัญหาการเพาะปลูกพืชในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ลดปัญหาการพังทลายดิน

แนวทางการส่งเสริมการเพาะปลูกไม้เศรษฐกิจ

ส่งเสริมให้มีการปลูกไม้ช่างหม่นซึ่งเป็นไม้ยืนต้นเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ทดแทนพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากไม้เป็นพืชพื้นถิ่นสามารถเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทนแล้ง มีอายุยาวนาน โรคและแมลงรบกวนมีน้อย ต้นทุนต่ำ เพาะปลูกครั้งเดียวสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้หลายปี สามารถใช้ประโยชน์ได้หลากหลายทั้งในชุมชนและในเชิงอุตสาหกรรม มีตลาดรองรับอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง (อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่) โดยส่งเสริมให้จัดทำแปลงสาธิตการปลูกไม้ใน ๓ อำเภอ อำเภอละ ๒๐ แปลง (แปลงละ ๑ ไร่) รวมทั้งสิ้น ๖๐ ไร่ (ปี๖๒)

๓) กาแฟ

ปัจจัยที่ต้องการส่งเสริมการเพาะปลูก

กาแฟเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อระบบการปลูกพืชในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื่องจากกาแฟเป็นพืชที่สามารถปลูกได้ในพื้นที่ป่า และอยู่ร่วมกับป่าได้ จึงเกิดระบบวนเกษตรขึ้นในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื่องด้วยสถานการณ์ปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ลดลงเพราะมีพืชเชิงเดี่ยวเข้ามาในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมากขึ้น จึงทำให้กาแฟเป็นอีกพืชที่น่าส่งเสริม อีกทั้งปัจจุบันการบริโภคกาแฟในทุกกลุ่มไม่ว่าจะเจ๊ในวัยทำงาน จนถึงวัยเรียน เริ่มมีการบริโภคมากขึ้นจึงทำให้ประเทศไทยมีการนำเข้ากาแฟจากต่างประเทศ เพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคในประเทศ ดังนั้นจึงเห็นว่ากาแฟ ณ ปัจจุบันเป็นพืชที่มีมุมมองในด้านการตลาดที่น่าสนใจ เนื่องด้วยปริมาณผลผลิตในประเทศไทยไม่เพียงพอต่อการบริโภค ดังนั้น การส่งเสริมปลูกกาแฟในพื้นที่ป่าไม้ จึงเป็นแนวทางที่สำคัญและนำมาใช้ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้อย่างยั่งยืน คือ รายได้ยั่งยืน ป่าไม้ยั่งยืน คุณภาพชีวิตยั่งยืน

แหล่งผลิตกาแฟในจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ ทั้ง ๗ อำเภอ แต่มีพื้นที่ปลูกมากอยู่ที่อำเภอแม่ลาน้อยและอำเภอแม่สะเรียง รวมพื้นที่ปลูกในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจำนวน ๖,๗๒๕ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๓๐๐-๔๐๐ กก./ไร่ เก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงเดือน มกราคม – กุมภาพันธ์ ของทุกปี ราคาขายกาแฟ เซอร์รี่ กิโลกรัม ละ ๒๐ บาท ราคาขายกาแฟกะลา กิโลกรัมละ ๑๒๐ บาท ราคาขายกาแฟสาร กิโลกรัมละ ๑๘๐ บาท ราคาขายกาแฟคั่ว กิโลกรัมละ ๕๐๐ บาท

แนวทางในการส่งเสริมการปลูกกาแฟ

๑. นำเกษตรกรไปเรียนรู้กระบวนการผลิตกาแฟที่ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดแม่ฮ่องสอน (เกษตรที่สูง) เนื่องจากทางศูนย์ได้มีการจัดทำจุดเรียนรู้ด้านกาแฟโดยเฉพาะให้กับเกษตรกรที่สนใจปรับเปลี่ยนพืชเชิงเดี่ยวแล้วมาปลูกกาแฟทดแทน พร้อมทั้งเมื่อได้เรียนรู้กระบวนการทั้งหมดแล้วทางศูนย์ยังพร้อมที่จะสนับสนุนกล้ากาแฟที่ได้มาตรฐานให้กับเกษตรกรนำไปปลูกในพื้นที่การเกษตรของตนเอง จากนั้นเข้าไป จัดทำแผนการผลิตและแผนความต้องการเพื่อพัฒนาด้านกาแฟให้เกิดการขยายพื้นที่เพื่อให้ลดการปลูกพืชเชิงเดี่ยวให้ได้มากยิ่งขึ้น

๒. ส่งเสริมการปลูกกาแฟตามระบบมาตรฐาน GAP แก่เกษตรกรที่สมัครใจและอยู่ในพื้นที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของกาแฟ

๓. พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้มาปลูกกาแฟมากยิ่งขึ้นเพื่อจะให้เกษตรกรรุ่นใหม่นั้นมีแนวคิดการตลาดออนไลน์เข้ามาควบคุมในการจัดการเรื่องการตลาดสมัยใหม่ อีกทั้งการสร้างเครือข่ายระหว่างจังหวัดที่ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมกันบริหารจัดการเพื่อให้เกิดรูปแบบตลาดนำการผลิต ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๔) บุก

“บุกเนื้อทรายหรือบุกไข่” พบมากบริเวณแนวเขตผืนป่าชายแดนฝั่งตะวันตกของประเทศไทย ติดต่อกับประเทศสหภาพเมียนมาร์ บริเวณจังหวัดกาญจนบุรี ตาก และแม่ฮ่องสอน พื้นที่ลุ่มแม่น้ำสาละวินเขตอำเภอสบเมย แม่สะเรียง แม่ลาน้อย และขุนยวม โดยมีมากที่สุดที่เขตอำเภอสบเมย ในแต่ละปีคาดการณ์ว่ามีการขุดหัวบุกเพื่อจำหน่ายให้กับโรงงานรับซื้อของเอกชนประมาณ ๒,๕๐๐ ตัน (สองล้านห้าแสน กิโลกรัม) คิดเป็นมูลค่าโดยรวมประมาณ ๑๕ ล้านบาท/ปี ในลักษณะของการให้สัมปทานและการเก็บหาของป่า สำหรับในพื้นที่อำเภอสบเมย เป็นที่ตั้งของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง(บ้านแม่สามแลบ) ภายใต้หน่วยงาน สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้มีการจัดระบบพื้นที่ เกษตรกร และการบริหารจัดการด้านการตลาด “บุก” ตลอดจนการจัดระบบการส่งเสริมการปลูก การรักษาแหล่งพันธุกรรมบุกให้สอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมการปลูก “บุก” ตามนโยบายจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีหน่วยงานร่วมบูรณาการ

ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานของกระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยที่ต้องการส่งเสริมการเพาะปลูก

๑. การจัดเวทีชุมชน
๒. การทำพิกัดแผนที่รายแปลงเกษตรกรผู้ปลูกบุก
๓. การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร
๔. การสนับสนุนเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์การแปรรูปบุก เช่น เตอบุก ในแต่ละหมู่บ้าน
หรือตำบล โดยมุ่งเน้นที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่เป็นหลัก
๕. การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

แนวทางการส่งเสริม

การกำหนดแผน แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการผลิต “บุกทั้งระบบ” จังหวัดแม่ฮ่องสอน
เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาการใช้ทรัพยากรวัตถุดิบต้นทางจากธรรมชาติจนเกินกำลังการผลิตของป่า และการยกระดับ
แก้ไขปัญหาความยากจน ตลอดจนการคงอยู่ของทรัพยากรธรรมชาติ น้ำ และป่าไม้ ภายใต้มิติของการสืบทอด
ภูมิปัญญาของชุมชนที่มีความสอดคล้องกับแนวทางตามพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
ภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
ฯ สยามบรมราชกุมารี ในรัชกาลที่ ๙ ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการจัดระบบภูมิศาสตร์
สารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการพื้นที่ทำกินของเกษตรกรที่อยู่ในเขตพื้นที่ป่าไม้ (ระบบแผนที่รายแปลง)
และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนและความสำเร็จของการพัฒนาผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่เกิดจาก
“บุก” โดยการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชน

๔) อะโวคาโด

อะโวคาโด หรือ ลูกเนย (อังกฤษ: avocado) เป็นผลไม้ที่มีเนื้อมันเป็นเนย เป็นต้นไม้
พื้นเมืองของรัฐปวยบล่าในประเทศเม็กซิโก จัดเป็นพืชดอกในวงศ์ Lauraceae ซึ่งอยู่ในวงศ์เดียวกับบอบเบย
, กระจวาน และเบย์ลอเรล (bay laurel) ผลของอะโวคาโดมีรูปร่างคล้ายสาเล่ รูปไข่ หรือรูปกลม มีขนสั้น
ชาวอเมริกันนำมาปลูกในประเทศไทยครั้งแรกที่จังหวัดน่าน ต่อจากนั้นจึงมีหน่วยงานต่าง ๆ นำอะโวคาโดมา
ปลูกมากขึ้น

อะโวคาโดเป็นไม้ยืนต้น ต้นโตเต็มที่สูงถึง ๑๘ เมตร เปลือกต้นสีน้ำตาล เลื้อย ฝักรูขรุขระ ใบ
สีเขียวสด ดอกขนาดเล็ก สีเขียวอมเหลือง ดอกออกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง ผลกลมรีหรือทรงลูกแพร์ มีทั้งพันธุ์
เปลือกหนาและเปลือกบาง เนื้อสีเขียวออกเหลือง รสมัน เนื้อละเอียด ไม้มีกลิ่น มีเมล็ดเดี่ยว มีรากหุ้มเมล็ด อะ
โวคาโดแบ่งเป็น ๓ เผ่าคือ

๑. เผ่ากัวเตมาลา ผลสีเขียว ฝักรูขรุขระ เมล็ดเรียบเล็กค่อนข้างกลม เนื้อหนา ไขมันสูง
ชอบอากาศหนาวเย็นปานกลาง เช่น

๑.๑ พันธุ์แฮส (Hass)

๑.๒ พันธุ์พิงค์เคอตัน (Pinkerton)

๒. เผ่าอินดีสตะวันตก ฝักรูเรียบเป็นมัน สีเขียวอมเหลือง เปลือกหนา เมล็ดอยู่ในโพรง
เมล็ดอย่างหลวม ๆ รสหวานอ่อน ไขมันน้อย ชอบอากาศร้อน เช่น

๒.๑ พันธุ์ปีเตอร์สัน (Peterson)

๓. เผ่าเม็กซิโก ผลเล็กเรียบ เมื่อแก่สีม่วง เปลือกบางกว่าอีก ๒ เผ่า เปลือกหุ้มเมล็ดบาง
เมล็ดใหญ่อยู่ในโพรงเมล็ดอย่างหลวม ๆ มีไขมันมากที่สุด หน่ออากาศเย็นได้ดีที่สุด

ปัจจัยที่ต้องการส่งเสริมการเพาะปลูก

เนื่องด้วยอะโวคาโดเป็นไม้ผลยืนต้น ที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางภูมิประเทศซึ่งสามารถปลูกต้นอะโวคาโดได้ทั้งพื้นที่ราบและพื้นที่สูงตามสายพันธุ์ของอะโวคาโด และเป็นที่ต้องการของตลาด อีกทั้งยังเป็นพืชที่รักษาป่าไม้ เพราะเป็นพืชที่ต้องการความร่มเงาควบคู่กับการเจริญเติบโตของอะโวคาโด จึงเป็นพืชที่ให้คุณทั้งด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม เหมาะสมที่จะส่งเสริมให้กับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวทางการส่งเสริม

การกำหนดแผน แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการผลิต อะโวคาโด โดยใช้พื้นที่โครงการพระราชดำริเป็นพื้นที่นำร่อง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และขยายเข้าสู่ทุกพื้นที่โดยเป็นความต้องการของเกษตรกร เหตุด้วยการปลูกอะโวคาโดจะต้องใช้เวลา ๕-๗ ปี ถึงจะออกผลผลิต จึงวางแนวทางให้ปลูกพืชล้มลุกแซมในพื้นที่ปลูกอะโวคาโดเพื่อเกษตรกรจะได้มีรายได้ รายเดือน และรายปี ในช่วงรอผลผลิต อีกทั้งประสานหน่วยงานที่เพาะต้นกล้าและมีความรู้ทางวิชาการด้านอะโวคาโดเข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมและพัฒนาอะโวคาโด ให้กับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน สำหรับพืชล้มลุกที่จะปลูกแซมในพื้นที่แปลงอะโวคาโดได้ คือ พริก สมุนไพร และบุก

๖) ด้านปศุสัตว์

สภาพโดยทั่วไปของการเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน และใช้แรงงานเท่านั้น เหลือจากการบริโภคจึงจำหน่ายลักษณะการเลี้ยงพึ่งพาอาหารตามธรรมชาติเป็นหลัก ถึงแม้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดแม่ฮ่องสอนจะส่งเสริมให้เลี้ยงเพื่อจำหน่ายก็ตาม แต่เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีข้อจำกัดของสภาพพื้นที่และการคมนาคมขนส่งที่ยังไม่เอื้ออำนวย จึงทำให้การผลิตสัตว์ เช่น ไก่ โค กระบือและสุกร เป็นการผลิตและเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายในพื้นที่ใกล้เคียง ณ ปัจจุบันยังไม่มีการผลิตเพื่อเป็นธุรกิจฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่เพื่อจำหน่ายไปยังต่างพื้นที่เท่าที่ควร

ข้อมูลสัตว์เลี้ยงที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากข้อมูลจำนวนสัตว์เลี้ยงของจังหวัดแม่ฮ่องสอนปี ๒๕๖๓ พบว่ามีการเลี้ยงไก่อมากที่สุด รองลงมาคือ โคเนื้อ สุกร กระบือ เป็ด แพะและแกะ ตามลำดับโดยเฉพาะไก่อและโคเนื้อที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการส่งเสริมการเลี้ยงไก่อและโคเนื้อของโครงการที่เป็นภารกิจของหน่วยงาน ทำให้มีแหล่งวัตถุดิบประเภทเนื้อสัตว์เพียงพอในการบริโภคภายในจังหวัดและยังสามารถจำหน่ายออกไปยังจังหวัดใกล้เคียงทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจึงควรสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์ให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่องต่อไป

ตารางที่ ๔๙ ข้อมูลสัตว์เลี้ยงที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ปี	จำนวนเกษตรกร	จำนวนสัตว์เลี้ยง (ตัว)						
		ไก่อ	เป็ด	สุกร	แพะ	แกะ	โคเนื้อ	กระบือ
๒๕๕๘	๑๑,๐๖๕	๒๙๐,๘๘๓	๕,๕๒๓	๓๑,๐๘๕	๙๐๑	๒๗	๒๗,๗๐๑	๑๐,๘๕๕
๒๕๕๙	๑๑,๔๓๒	๓๑๕,๓๕๔	๕,๑๗๘	๓๑,๕๗๐	๖๒๘	๒๗	๒๕,๗๙๓	๑๐,๗๔๓
๒๕๖๐	๑๑,๕๓๖	๓๒๓,๒๘๕	๕,๕๗๗	๓๓,๗๐๐	๘๘๙	๔๕	๓๑,๐๔๕	๑๕,๔๒๖
๒๕๖๑	๑๗,๒๒๐	๕๗๒,๕๗๒	๘,๔๒๐	๔๔,๖๘๒	๒,๑๖๕	๔๖	๕๙,๗๑๘	๒๙๘๒๕
๒๕๖๒	๑๘,๕๘๕	๖๕๓,๔๔๘	๑๑,๖๘๔	๕๖,๔๘๖	๒,๔๒๕	๑๙๒	๗๑,๘๑๐	๓๙,๒๘๔
๒๕๖๓	๒๐,๔๐๔	๗๓๖,๐๘๐	๑๔,๗๕๖	๖๕,๔๔๑	๒,๕๑๑	๑๒๑	๗๔,๙๗๗	๓๘,๔๗๒

จุดแข็งด้านการปศุสัตว์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยใช้แรงงานในครัวเรือน
๒. มีแหล่งอาหารสัตว์ท้องถิ่นที่มีปริมาณมากและราคาถูก และมีผลพลอยได้จากการเกษตร
๓. มีระบบการเลี้ยงที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๔. ความนิยมเลี้ยงและบริโภค สัตว์พื้นเมือง ซึ่งเป็นพันธุ์ถิ่นท้องที่เลี้ยงง่าย ทนทาน ความสามารถกินอาหารเหลือใช้ทางการเกษตรได้อย่างดี

จุดอ่อนด้านการปศุสัตว์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. ด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ให้มีพันธุ์กรรมที่ดีขึ้น
๒. การจัดการเลี้ยงดูและการป้องกันโรคยังไม่ได้มาตรฐาน
๓. ช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น เพื่อการเพิ่มรายได้จากการจำหน่ายสัตว์ของเกษตรกร
๔. โรงฆ่าสัตว์มาตรฐานยังมีน้อยไม่ครอบคลุมทุกอำเภอ/พื้นที่
๕. การรวมกลุ่มในการเลี้ยงสัตว์เพื่อผลิตสัตว์จำหน่ายมีน้อย

โอกาสด้านการปศุสัตว์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. ความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์คุณภาพดีมีสูงขึ้นตลอดเวลาได้แก่นักท่องเที่ยวและ ผู้บริโภคภายในประเทศ
 - หันมาบริโภคเนื้อสัตว์คุณภาพและสะอาด-ปลอดภัย
 - เชื่อมโยงเครือข่ายโลจิสติกขนส่งสินค้า
 - หาพันธมิตรผู้ค้าทางการค้า
 - สร้างและพัฒนาตลาด e-commerce
 - เชื่อมโยงการท่องเที่ยว“ปศุสัตว์ท่องเที่ยว”เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเป็นอันดับต้น ๆ

อุปสรรคด้านการปศุสัตว์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

- ด้านเกษตรกร
 ๑. การสื่อสารระหว่างตัวเกษตรกรและเจ้าหน้าที่สื่อสารภาษาชนเผ่าเข้าใจตรงกันได้ลำบาก
 ๒. การส่งเสริมและติดตามการดำเนินงานเป็นไปด้วยความยากลำบากเนื่องจากหนทางในพื้นที่เลี้ยงสัตว์มีความห่างไกลและใช้เวลาในการเดินทางยาวนาน
 ๓. วิถีชีวิตในการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดำเนินการส่งเสริมและปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงให้ทันต่อเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์สมัยใหม่เป็นไปได้ยาก
- ด้านเจ้าหน้าที่
 ๑. ปัญหาการส่งเสริมด้านการเลี้ยงสัตว์ไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีน้อย และมีการโยกย้ายของข้าราชการบ่อย ทำให้งานไม่ต่อเนื่องและเกษตรกรหมดความเชื่อถือต่อหน่วยงาน
- ด้านแผนงานของกรมปศุสัตว์
 ๑. แผนงานการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์ของกรมปศุสัตว์ ส่วนมากเขียนโครงการโดยรวมทั่วประเทศ โดยไม่คำนึงถึงสภาพพื้นที่ วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของเกษตรกร จึงทำให้โครงการต่างๆ

ดำเนินการ ไปได้ไม่ดีเท่าที่ควร

แนวทางการแก้ปัญหา และการพัฒนาด้านการปศุสัตว์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

- รวบรวมปัญหาอุปสรรคต่างๆ เสนอไปยังกรมปศุสัตว์ เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาและหาแนวทางการพัฒนาด้านปศุสัตว์ต่อไป

๗) ด้านประมง

เนื่องจากสภาพพื้นที่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงแหล่งธรรมชาติ คือ น้ำไหลผ่านภูเขาสูงมายังระดับล่างโดยตลอดยังไม่มีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ หรือแหล่งทำการประมงขนาดใหญ่ แหล่งจับสัตว์น้ำตามธรรมชาติได้จากแม่น้ำสายหลัก ๓ สาย คือ แม่น้ำปาย แม่น้ำยวม และแม่น้ำแม่สะมาด นอกจากนี้ยังมีแหล่งทำการประมงขนาดเล็ก ตามบริเวณอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กหรือบริเวณทำนบเหมืองฝาย ซึ่งได้รับการส่งเสริมจากกรมประมง โดยการปล่อยพันธุ์ปลาลงในแหล่งน้ำเหล่านี้

ตารางที่ ๕๐ จำนวนผู้เลี้ยงและปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำจากการเพาะเลี้ยง

อำเภอ	ผู้เลี้ยง	พื้นที่เลี้ยง (ไร่)	ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำจากการเพาะเลี้ยง (กิโลกรัม)				
			ปลานิล	ปลา ตะเพียน	ปลาดุก	ปลาไน	ปลาเยือก
เมือง	๑๔๘	๑๔๕.๓๐	๒๑,๙๖๗.๖๐	๒,๘๕๕.๗๐	๒๖,๖๙๙.๒๐	๑๙๑๒.๕๐	๔๓๖.๐๐
ปาย	๒๗๓	๘๓.๔๐	๑๒,๔๓๐.๑๐	๘๗๑.๙๐	๑๕,๗๒๑.๐๐	๔๐.๐๐	-
ปางมะผ้า	๙๕	๑๔.๗๙	๓,๓๓๕.๐๐	๑๔๙.๐๐	๑,๙๙๐.๒๐	๔๑.๐๐	-
ขุนยวม	๒๘๙	๑๑๑.๐๙	๑๗,๘๒๗.๗๐	๓,๕๗๔.๒๐	๙,๓๔๘.๕๐	๒๒๖.๐๐	-
แม่สะเรียง	๒๐๘	๙๘.๔๕	๗,๗๒๖.๒๐	๘๖๕.๔๐	๑๒,๗๐๔.๒๐	-	-
แม่ลาน้อย	๖๔	๔๙.๒๕	๔,๑๖๗.๐๐	๙๙๖.๐๐	๕,๙๙๖.๒๐	-	-
สบเมย	๑๙๕	๔๙.๓๘	๒,๗๙๗.๐๐	๗๕๐.๐๐	๓,๙๕๓.๒๐	๙๙.๐๐	-
รวม	๑,๕๔๒	๕๕๒	๗๐,๒๕๐.๖๐	๑๐,๐๖๒.๒๐	๗๖,๔๑๒.๕๐	๒,๓๑๘.๕๐	๔๓๖.๐๐

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๘) ด้านอุตสาหกรรม

ภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก และเป็นวิสาหกิจในครอบครัวซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก และยังไม่สอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่ ทำให้การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมไม่เติบโต เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และเขตป่าอนุรักษ์ ประกอบกับเส้นทางคมนาคมทางบกมีลักษณะที่คดเคี้ยวผ่านภูเขาสูงชันและหุบเขา ทำให้การขนส่งค่อนข้างลำบากและใช้เวลามากส่งผลให้ต้นทุนสินค้ามีราคาสูง นอกจากนี้จังหวัดแม่ฮ่องสอนยังขาดปัจจัยเอื้อต่อการลงทุน อาทิ สิทธิในที่ดินทำกิน หรือยังขาดการพัฒนาโครงข่ายเส้นทางคมนาคมและการสื่อสาร ซึ่งอุปสรรคดังกล่าว ทำให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่สามารถดึงดูดความสนใจของนักลงทุนจากภาคอุตสาหกรรมเข้ามาลงทุนในพื้นที่

ตารางที่ ๕๑ สถิติจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาต

รายการ	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔
จำนวนโรงงาน	๑๑๔	๑๒๔	๑๒๙	๖๖	๖๕	๖๕

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ข้อมูล ณ วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒

หมายเหตุ : เนื่องจาก กฎหมายโรงงานมีการแก้ไข เพิ่มเติม ให้(โรงงานขนาดเล็กที่มีเครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า หรือคนงานไม่เกิน ๕๐ คน ไม่เข้าข่าย ตามประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๒ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒) ทำให้จำนวนโรงงานที่เข้าข่ายตามกฎหมายลดลง และเงินทุนลดลงตามไปด้วย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงต่อการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่

๑. ปัจจัยลบที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุน

๑.๑ ต้องปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมการค้าที่เป็นธรรมและอำนวยความสะดวกการค้าการลงทุน

๑.๒ พื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนร้อยละ ๘๗ เป็นพื้นที่ป่าและเขตป่าอนุรักษ์ ประชาชนไม่มีโฉนดที่ดิน หรือเอกสารสิทธิ์ ทำให้ไม่สามารถนำไปขอกู้เงินกับธนาคารพาณิชย์ มาลงทุนหรือขยายกิจการได้

๑.๓ สภาพภูมิประเทศไม่เอื้อต่อการลงทุน เนื่องจากมีภูเขาและเส้นทางสัญจรทางบกมีสภาพคดเคี้ยวและสูงชัน ซึ่งไม่เหมาะสมกับการขนส่งสินค้าในปริมาณที่มีเป็นจำนวนมาก

๒. ปัจจัยบวกที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุน

๒.๑ รัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนพัฒนาเอสเอ็มอีตามแนวประชารัฐ โดยมีนโยบายสนับสนุนให้ผู้ประกอบการที่มีความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน มีความพร้อมในด้านวิทยาศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัย ได้กั๊ยืมเงินไปลงทุนในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑ เพื่อนำไปต่อยอดกิจการ

๒.๒ ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุซึ่งส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานในด้านการยกระดับรายได้และทักษะฝีมือแรงงานจะช้าลง การอุปโภคสินค้ามีการเปลี่ยนแปลงเป็นอาหารเพื่อสุขภาพหรืออาหารเสริมมากขึ้น ซึ่งนับเป็นโอกาสในการพัฒนาสินค้าและบริการให้กับผู้ประกอบการ

๒.๓ ภาครัฐมีการปรับสมดุล การพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การให้อำนาจในการใช้จ่ายเงินงบประมาณให้กับพื้นที่อย่างเหมาะสม การปรับโครงสร้างภาครัฐให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างความตระหนักให้กับข้าราชการให้มีความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

๒.๔ การปรับโครงสร้างพื้นฐานเส้นทางคมนาคม ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน ไม่มีถนนชำรุด หรือดินลูกรัง ส่วนไฟฟ้าไม่ควรดับหรือตกบ่อยเพราะทำให้ผู้ประกอบการต้องรับภาระค่าใช้จ่ายค่าซ่อมแซมเครื่องจักรที่เกิดความเสียหายจากกระแสไฟฟ้าตกหรือดับ

๒.๕ การพัฒนาตามแนวตะเข็บชายแดนที่เป็นจุดผ่อนปรนชั่วคราวให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในพื้นที่ Special Economic Zones (SEZ) ชายแดน การส่งเสริมให้ภาคประชาชนและภาคีการพัฒนามีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์ การพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม ตลอดจนการลดความซ้ำซ้อนของกฎหมายของแต่ละหน่วยงาน โดยยกเลิก ปรับปรุงแก้ไข หรือควรถวายขึ้นใหม่ทั้งฉบับ ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาในพื้นที่อย่างยั่งยืน

แนวโน้มการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวโน้มการประกอบกิจการโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ จะลดลงในปี ๒๕๖๔ เนื่องจากโรงงานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการคัดแยกกรวด หิน ทราย ที่มีใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน จำนวน ๑๐ โรงงาน ขาดแคลนวัตถุดิบกรวด หิน ทราย ที่เป็นไปตามกฎหมาย เนื่องจากไม่สามารถอนุญาตขุดตักดิน ทรายในที่ดินกรรมสิทธิ์ สำหรับงานก่อสร้างในรัศมี ๑,๐๐๐ เมตร จากขอบแม่น้ำได้ และจังหวัดแม่ฮ่องสอนก็เป็นพื้นที่ที่ดินที่มีวัตถุติดดังกล่าวอยู่ในระยะของขอบแม่น้ำ ปัจจุบันมีการแจ้งหยุดประกอบกิจการแล้ว จำนวน ๑ โรงงาน และความต้องการประกอบกิจการของประชาชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นการประกอบกิจการ เช่น อุตสาหกรรมการผลิตอาหาร ผังเมืองรวมจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่อนุญาตให้ตั้งโรงงานจำพวกที่ ๓ ได้ จึงไม่สามารถออกใบอนุญาตได้แต่อย่างไรก็ดี การแก้ไขพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕

และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทำให้ประชาชนสามารถประกอบการอุตสาหกรรมโดยใช้กำลังเครื่องจักรไม่เกิน ๕๐ แรงม้า หรือคนงานไม่เกิน ๕๐ คนได้ โดยไม่เข้าข่ายเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม

จุดแข็งด้านภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะทางด้านเกษตร สามารถปลูกพืชผลทางเศรษฐกิจ เช่น กาแฟ งาม กระเทียม เป็นต้น และสามารถนำเอาสร้างมูลค่าเพิ่มได้เป็นอย่างดี
๒. มีชายแดนเป็นจุดเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่สามารถพัฒนาเป็นจุดเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจได้อย่างดี

จุดอ่อนด้านภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. จังหวัดแม่ฮ่องสอนควรปรับปรุงกฎกระทรวงผังเมืองรวม พระราชบัญญัติป่าไม้ และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เอื้อต่อการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมของพื้นที่
๒. ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ ทำให้นักลงทุนไม่ยอมลงทุน
๓. การสนับสนุนจากภาครัฐ ไม่ต่อเนื่องและขาดงบประมาณในการสนับสนุนส่งเสริม

ภาคอุตสาหกรรม

๔. ผู้ประกอบการยังขาดแรงจูงใจในการลงทุนและขาดการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาปรับใช้ในการจัดการผลผลิตและกระบวนการผลิต

โอกาสด้านภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. นโยบายกระทรวงอุตสาหกรรม และจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้การสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรม และทรัพยากรบุคคล ทำให้ภาคอุตสาหกรรม และบุคลากรใน สอจ. มีโอกาสได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง
๒. ได้รับความร่วมมือและสนับสนุนด้วยดีจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัด

ปัญหาและอุปสรรคด้านภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. จังหวัดแม่ฮ่องสอนควรปรับปรุงกฎกระทรวงผังเมืองรวม พระราชบัญญัติป่าไม้ และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เอื้อต่อการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมของพื้นที่
๒. ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ ทำให้นักลงทุนไม่ยอมลงทุน
๓. สภาพภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีภูเขาล้อมรอบเส้นทางคดเคี้ยว การคมนาคมไม่สะดวก
๔. ต้นทุนด้านโลจิสติกส์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนสูง ทำให้ต้นทุนสินค้าอุปโภคบริโภคสูงขึ้น

๒) ด้านสังคมและความมั่นคง ประชากรและกำลังแรงงาน

ภาวะด้านแรงงานมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สืบเนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ส่งผลถึงความเชื่อมั่นของนักธุรกิจ นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ เกิดการชะลอ การลงทุน ชะลอการขยายกิจการ รวมถึงชะลอการจ้างงาน ในขณะที่การผลิตคนเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานของ ภาคการศึกษายังคงมีอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลต่อการว่างงาน การทำงานต่ำระดับ นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลง ทางเทคโนโลยีการผลิต ต้นทุนการผลิตฤดูกาล ทักษะคนดีทั้งของฝ่ายนายจ้างและผู้ใช้แรงงาน เหล่านี้ล้วนเป็น ปัจจัยที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของภาวะด้านแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการจ้างงาน การเคลื่อนย้ายแรงงาน ฝีมือแรงงาน มาตรฐานแรงงาน

และในช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ในทั่วโลกจึงส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการท่องเที่ยวซึ่งเป็นปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการมีการจ้างงาน ลดลง และแรงงานบางส่วนสมัครใจลาออกในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-๑๙ และหันไปประกอบอาชีพ อื่นแทน แม้ภายหลังธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการส่วนใหญ่กลับมาเปิดบริการและทยอยเรียกแรงงานกลับ เข้ามาแต่การจ้างงานยังไม่กลับสู่ระดับปกติ นอกจากนี้ การระบาดระลอกใหม่ส่งผลให้ธุรกิจต้องกลับมาปิด กิจการเองเป็นการชั่วคราว โดยให้แรงงานลาหยุดโดยไม่ได้รับค่าจ้าง (Leave without Pay) อีกครั้ง ขณะที่ การจ้างงานในภาคการผลิตมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากธุรกิจส่วนใหญ่ไม่มีนโยบายจ้างงานเพิ่มเมื่อพนักงาน ลาออก

ทั้งนี้ ในช่วงการระบาดรอบแรกในห้วงต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๓ กระทรวงแรงงานได้มีมาตรการ เพื่อช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดดังกล่าว โดยให้ผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ ขึ้นทะเบียนกรณีว่างงานทั้งเหตุผลวิสัย การลาออกด้วยตนเอง และกรณีกิจการเลิกจ้าง มีมาตรการส่งเสริมการ จ้างงานใหม่สำหรับผู้จบการศึกษาใหม่โดยภาครัฐและภาคเอกชน (Co-Payment) และสำนักงานพัฒนาฝีมือ แรงงานแม่ฮ่องสอนได้รับงบประมาณกู้เพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบ จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือ COVID-๑๙ ซึ่งเป็นงบจังหวัด เพื่อจัดฝึกอบรมทักษะ ฝีมือแรงงานให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าว

การระบาดระลอกใหม่ กระทรวงแรงงานโดยสำนักงานประกันสังคม ได้มีมาตรการช่วยเหลือ ผู้ประกันตนเพื่อให้การช่วยเหลือแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-๑๙ และบรรเทาภาระ นายจ้างและผู้ประกันตนช่วง COVID-๑๙

มาตรการบรรเทาภาระของนายจ้างและผู้ประกันตนในช่วง COVID-๑๙ มีดังนี้

๑. ลดอัตราเงินสมทบ มาตรา ๓๓ และ มาตรา ๓๙ งวดเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม ๒๕๖๔ ให้จัดเก็บเงินสมทบฝ่ายนายจ้างในอัตราร้อยละ ๓ ผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ ลดลงเหลือร้อยละ ๐.๕ และ ผู้ประกันตนมาตรา ๓๙ ลดลงเหลือ ๓๘ บาท

๒. เพิ่มเงินสงเคราะห์บุตร ๘๐๐ บาท การปรับเพิ่มเงินสงเคราะห์บุตรให้กับบุตรของผู้ประกันตนที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๖ ปี ให้มีสิทธิได้รับเงินเพิ่มจากเดิมเดือนละ ๖๐๐ บาท เป็นเดือน ละ ๘๐๐ บาทต่อคน โดยจ่ายคราวละไม่เกิน ๓ คน ตามประกาศกฎกระทรวงการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณี สงเคราะห์บุตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๔ เป็นต้นไป โดยสำนักงานประกันสังคมจะจ่ายเงินในส่วนที่ปรับเพิ่มขึ้นของงวดเดือน มกราคม ๒๕๖๔ ในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๔ เนื่องจากระบบตัดจ่ายเงินกรณีสงเคราะห์บุตร ของสำนักงานประกันสังคม ที่กำหนดให้ การตัดจ่ายเงินย้อนหลัง ๓ เดือน เพื่อปรับฐานข้อมูลผู้ประกันตน ให้ถูกต้องก่อนการตัดจ่าย

๓. เพิ่มค่าตรวจและฝากครรภ์ ๑,๕๐๐.- บาท(เดิม ๑,๐๐๐.-บาท) และปรับเพิ่มค่าคลอดบุตร
เหมาจ่าย ๑๕,๐๐๐.- บาท (เดิม ๑๓,๐๐๐.- บาท)

๔. การดำเนินโครงการ มตตเรารักกัน โดยผู้ประกันตน มาตรา ๓๓ ลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์
เพื่อรับสิทธิเงินโอน จำนวน ๔,๐๐๐.- บาท เพื่อใช้จ่ายผ่านแอป “เป๋าตัง”
ที่มา: สำนักงานประกันสังคมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สถานการณ์ด้านแรงงานในพื้นที่ การหยุดกิจการชั่วคราว ตามมาตรา ๗๕ แห่ง
พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

สถานการณ์แรงงานในพื้นที่อยู่ในภาวะปกติ ไม่มีข้อเรียกร้อง ข้อพิพาทแรงงาน การนัดหยุดงาน
หรือการปิดงาน แต่อย่างไรก็ตามในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-๑๙)
ส่งผลกระทบต่อสถานประกอบการในเขตพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งร้อยละ ๔๕ เป็นกิจการประเภท
บริการ โรงแรมและรีสอร์ท ทำให้ผู้มารับบริการลดลงจำนวนมาก และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติซึ่งเป็นลูกค้า
หลักไม่เข้ามาในพื้นที่ ทำให้นายจ้าง ผู้ประกอบกิจการต้องปรับตัวโดยการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นต่าง ๆ อาทิ
ค่าสาธารณูปโภค ลดชั่วโมงการทำงาน ลดวันทำงาน ให้ลูกจ้างใช้สิทธิลา

(ที่มา : สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน)

การมีงานทำ (๕ ปีล่าสุด)

ตารางที่ ๕๒ ประชากรอายุ ๑๕ ปี ขึ้นไปที่มียางานทำ จำแนกเป็นประเภทอาชีพ ดังนี้

ประเภทอาชีพของการมีงานทำ	พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร้อยละ)	พ.ศ. ๒๕๖๐ (ร้อยละ)	พ.ศ. ๒๕๖๑ (ร้อยละ)	พ.ศ. ๒๕๖๒ (ร้อยละ)	พ.ศ. ๒๕๖๓ (ร้อยละ)
๑. ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับ อาวุโสและผู้จัดการ	๑,๙๒๘	๑,๔๗๘	๑,๒๙๕	๑,๐๕๖	๓,๑๘๒
	(๑.๗๖)	(๑.๓๗)	(๑.๒๑)	(๑.๐๐)	(๓.๐๘)
๒. ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ	๔,๔๙๒	๔,๕๖๘	๔,๖๔๗	๔,๗๗๗	๓,๗๗๘
	(๔.๐๙)	(๔.๒๔)	(๔.๓๔)	(๔.๕๓)	(๓.๖๕)
๓. ผู้ประกอบวิชาชีพด้านเทคนิคสาขา ต่างๆและอาชีพที่เกี่ยวข้อง	๑,๙๒๔	๒,๐๑๓	๒,๔๓๑	๒,๔๒๖	๑,๑๑๔
	(๑.๗๕)	(๑.๘๗)	(๒.๒๗)	(๒.๓๐)	(๑.๐๘)
๔. เสมียน	๒,๕๕๔	๒,๖๐๗	๓,๘๙๒	๒,๙๙๑	๒,๓๘๓
	(๒.๓๓)	(๒.๔๒)	(๓.๖๔)	(๒.๘๔)	(๒.๓๐)
๕. พนักงานบริการและพนักงานใน ร้านค้า และตลาด	๑๓,๔๖๑	๑๓,๖๕๙	๑๑,๖๖๓	๑๓,๐๐๒	๑๒,๘๙๗
	(๑๒.๒๗)	(๑๒.๖๘)	(๑๐.๘๙)	(๑๒.๓๓)	(๑๒.๔๗)
๖. ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตร และการประมง	๖๙,๘๕๓	๖๗,๒๓๐	๖๗,๙๙๐	๖๙,๗๖๓	๖๕,๗๔๖
	(๖๓.๖๗)	(๖๒.๔๓)	(๖๓.๕๐)	(๖๖.๑๖)	(๖๓.๕๖)

ประเภทอาชีพของการมีงานทำ	พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร้อยละ)	พ.ศ. ๒๕๖๐ (ร้อยละ)	พ.ศ. ๒๕๖๑ (ร้อยละ)	พ.ศ. ๒๕๖๒ (ร้อยละ)	พ.ศ. ๒๕๖๓ (ร้อยละ)
๗. ผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทาง ฝีมือและธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	๔,๖๘๕ (๔.๒๓)	๓,๕๖๕ (๓.๓๓)	๒,๘๖๖ (๒.๗๘)	๒,๕๖๙ (๒.๔๔)	๒,๘๓๐ (๒.๗๔)
๘. ผู้ปฏิบัติการโรงงานและเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ	๑,๗๕๕ (๑.๖๐)	๑,๖๖๙ (๑.๕๕)	๑,๘๙๘ (๑.๗๗)	๑,๕๕๓ (๑.๔๗)	๑,๓๗๘ (๑.๓๓)
๙. อาชีพขั้นพื้นฐานต่างๆในด้านการขาย และการให้บริการ	๙,๑๐๑ (๘.๓๐)	๑๐,๘๗๑ (๑๐.๑๐)	๑๐,๒๖๘ (๙.๖๐)	๗,๓๑๖ (๖.๙๔)	๑๐,๑๓๐ (๙.๗๙)
รวม	๑๐๙,๗๑๒	๑๐๗,๖๘๐	๑๐๗,๐๕๕	๑๐๕,๔๕๓	๑๐๓,๔๓๘

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางที่ ๕๓ ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกเป็นตามอุตสาหกรรม ดังนี้

อุตสาหกรรม	พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร้อยละ)	พ.ศ. ๒๕๖๐ (ร้อยละ)	พ.ศ. ๒๕๖๑ (ร้อยละ)	พ.ศ. ๒๕๖๒ (ร้อยละ)	พ.ศ. ๒๕๖๓ (ร้อยละ)
๑. เกษตรกรรม การล่าสัตว์และ การป่าไม้และการประมง	๖๙,๕๓๓ (๖๕.๗๖)	๗๑,๑๔๘ (๖๖.๗๓)	๖๙,๗๒๐ (๖๕.๑๓)	๗๑,๒๗๐ (๖๗.๕๘)	๖๘,๖๘๗ (๖๖.๔๐)
๒. การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน	- -	๑๒๕ (๐.๑๒)	- -	- -	๑๗ (๐.๐๒)
๓. การผลิต	๑,๗๖๘ (๑.๖๗)	๑,๗๔๕ (๑.๖๔)	๑,๖๒๔ (๑.๕๒)	๑,๓๘๖ (๑.๓๑)	๑,๗๐๑ (๑.๖๔)
๔. การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	๓๑๐ (๐.๒๙)	๒๑๑ (๐.๒๐)	๒๕๔ (๐.๒๔)	๒๑๙ (๐.๒๑)	๑๔๖ (๐.๑๔)
๕ การจัดหา น้ำ บำบัดน้ำเสีย	๒๑ (๐.๐๒)	๑๕ (๐.๑๔)	๑๙๔ (๐.๑๘)	๔๘ (๐.๐๕)	๕๐๗ (๐.๔๙)
๖. การก่อสร้าง	๔,๒๙๙ (๔.๐๗)	๔,๘๒๔ (๔.๕๒)	๕,๑๔๕ (๔.๘๑)	๓,๐๑๔ (๒.๘๖)	๓,๓๖๗ (๓.๒๖)
๗. การขายส่ง การขายปลีก	๑๑,๔๓๕ (๑๐.๘๒)	๗,๙๘๙ (๗.๔๙)	๗,๕๐๔ (๗.๐๑)	๘,๙๗๘ (๘.๕๑)	๙,๘๐๒ (๙.๔๘)
๘. การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	๕๑๓ (๐.๔๙)	๔๘๑ (๐.๔๕)	๗๘๓ (๐.๗๓)	๖๔๘ (๐.๖๑)	๗๘๓ (๐.๗๖)
๙. กิจการโรงแรม และอาหาร	๓,๗๐๗ (๓.๕๑)	๔,๒๓๖ (๓.๙๗)	๔,๒๘๗ (๔.๐๐)	๔,๒๔๗ (๔.๐๓)	๓,๘๑๑ (๓.๖๘)
๑๐. ข้อมูลข่าวสารและการ สื่อสาร	๒๖๑ (๐.๒๕)	๒๓ (๐.๐๒)	๑๒๕ (๐.๑๒)	๓๒๓ (๐.๓๑)	๒๐๔ (๐.๒๐)

อุตสาหกรรม	พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร้อยละ)	พ.ศ. ๒๕๖๐ (ร้อยละ)	พ.ศ. ๒๕๖๑ (ร้อยละ)	พ.ศ. ๒๕๖๒ (ร้อยละ)	พ.ศ. ๒๕๖๓ (ร้อยละ)
๑๑. กิจการทางการเงินและการประกันภัย	๕๕๑ (๐.๕๒)	๔๘๓ (๐.๔๕)	๒๙๕ (๐.๒๘)	๒๔๑ (๐.๒๓)	๒๗๕ (๐.๒๗)
๑๒. กิจการอสังหาริมทรัพย์	-	๓๐ (๐.๐๓)	๑๑๓ (๐.๑๑)	๖๑ (๐.๐๖)	๑๕ (๐.๐๑)
๑๓. กิจกรรมทางวิชาชีพและเทคนิค	๘๗๖ (๐.๘๓)	๙๗๙ (๐.๙๒)	๑๙๔ (๐.๑๘)	๑๒๔ (๐.๑๒)	๑๓๔ (๐.๑๓)
๑๔. การบริหารและการสนับสนุน	๔๕ (๐.๐๔)	๒๘๑ (๐.๒๖)	๗๒๓ (๐.๖๘)	๑๗๙ (๐.๑๗)	๕๔๙ (๐.๕๓)
๑๕. การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ	๕,๖๗๒ (๕.๓๖)	๕,๗๙๒ (๕.๕๓)	๗,๗๒๖ (๗.๒๒)	๖,๕๖๕ (๖.๒๓)	๕,๖๑๕ (๕.๕๓)
๑๖. การศึกษา	๓,๘๑๘ (๓.๖๑)	๓,๑๐๙ (๒.๙๒)	๒,๖๘๐ (๒.๕๐)	๓,๑๒๐ (๒.๙๖)	๑,๗๒๒ (๑.๖๖)
๑๗. สุขภาพและสังคมสงเคราะห์	๑,๕๒๗ (๑.๔๔)	๒,๕๓๙ (๒.๓๘)	๓,๐๙๙ (๒.๘๙)	๒,๙๓๘ (๒.๗๙)	๒,๕๙๖ (๒.๕๑)
๑๘. ศิลปะความบันเทิง นันทนาการ	๑๐๙ (๐.๑๐)	๒๑๖ (๐.๒๐)	๖๒ (๐.๐๖)	๕๓๙ (๐.๕๑)	๓๘๖ (๐.๓๗)
๑๙. กิจกรรมบริการด้านอื่น ๆ	๑,๑๔๗ (๑.๐๘)	๕๑๔ (๐.๔๘)	๑,๒๑๒ (๑.๑๓)	๑,๓๔๑ (๑.๒๗)	๒,๗๗๙ (๒.๖๙)
๒๐. ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	๑๐๐ (๐.๐๙)	๑,๔๒๐ (๑.๓๓)	๙๙๙ (๐.๙๓)	๒๑๒ (๐.๒๐)	๒๖๒ (๐.๒๕)
๒๑. องค์กรระหว่างประเทศ	๓๘ (๐.๐๔)	๓๒๖ (๐.๓๑)	๓๑๖ (๐.๓๐)	-	๘๑ (๐.๐๘)
ยอดรวม	๑๐๕,๗๓๐	๑๐๖,๖๒๓	๑๐๗,๐๕๕	๑๐๕,๔๕๓	๑๐๓,๔๓๘

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประชากรอายุ ๑๕ ปีขึ้นไปที่มีงานทำของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกประเภทของการประกอบอาชีพ และจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พบว่าโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม การค้าสัตว์และการป่าไม้และการประมง คิดเป็นประมาณ ร้อยละ ๖๐ ของประชากรที่มีงานทำ รองลงมาคือ พนักงานบริการและพนักงานในร้านค้าและตลาด คิดเป็นประมาณร้อยละ ๑๒ และการขายส่ง และการขายปลีก คิดเป็นประมาณร้อยละ ๑๐ และการประกอบอาชีพการทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน มีจำนวนน้อยที่สุดซึ่งในบางปีไม่มีผู้ประกอบอาชีพนี้เลย

ทั้งนี้ การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมยังเป็นอาชีพที่มีประชากรวัยแรงงานดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และอาชีพการให้บริการด้านการขาย และการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้ายังคงมีแนวโน้มที่สูงขึ้น อาจเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-๑๙ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและการปรับเปลี่ยนวิธีการในการขาย รวมถึงผู้บริโภคมีการปรับเปลี่ยนจากการซื้อของหน้าร้านเป็นการสั่งของทางระบบออนไลน์มากขึ้น จึงทำให้การขายและการขนส่งยังมีแนวโน้มที่ดี

ตารางที่ ๕๔ การว่างงาน (๕ ปี ล่าสุด)

ปี	ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน (คน)	ผู้ว่างงาน (คน)	ร้อยละของผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน
พ.ศ. ๒๕๕๙	๑๕๒,๙๘๔	๕๑๓	๐.๓๔
พ.ศ. ๒๕๖๐	๑๕๒,๘๐๑	๓๕๐	๐.๒๓
พ.ศ. ๒๕๖๑	๑๕๒,๖๑๒	๑,๓๘๘	๐.๙๑
พ.ศ. ๒๕๖๒	๑๕๒,๔๑๘	๕๖๘	๐.๓๗
พ.ศ. ๒๕๖๓	๑๕๒,๑๓๙	๘๔๑	๐.๕๕

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดแม่ฮ่องสอน

อัตราการมีงานทำและอัตราการว่างงาน

ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปี ขึ้นไป และมีงานทำเมื่อเทียบสัดส่วนระหว่างปี ๒๕๖๓ กับปี ๒๕๖๒ พบว่าในปี ๒๕๖๓ ผู้มีงานทำมีจำนวนลดลงจากปี ๒๕๖๒ จำนวน ๒,๐๑๕ คน (ปี ๒๕๖๓ จำนวน ๑๐๓,๔๓๘ คน และปี ๒๕๖๒ จำนวน ๑๐๕,๔๕๓ คน) คิดเป็นร้อยละ ๑.๙๑ ของปี ๒๕๖๒

และอัตราการว่างงานในปี ๒๕๖๓ สูงขึ้นกว่าปี ๒๕๖๒ เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสถานการณ์ต่างๆ ในประเทศไทย ส่งผลให้อัตราการว่างงานในปี ๒๕๖๓ มีผู้ว่างงาน ๘๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๕ ของกำลังแรงงาน อย่างไรก็ตาม อัตราการว่างงานมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรหรือเกษตรผสมผสานซึ่งเป็นอาชีพอิสระและเป็นลักษณะการพึ่งพาตนเอง

ผลการสำรวจค่าใช้จ่ายที่จำเป็นของแรงงานเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานทั่วไปแรกเข้าทำงาน ในภาคอุตสาหกรรม ปี ๒๕๖๓

การตอบแบบสำรวจฯ จำนวน ๑๐๑ ตัวอย่าง โดยส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ อุตสาหกรรมประเภทการขายส่งและการค้าปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยายนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน จำนวน ๓๒ คน (ร้อยละ ๓๑.๖๘) รองลงมาเป็นในสถานประกอบการอุตสาหกรรมประเภทที่พักแรมและบริการด้านอาหาร จำนวน ๒๓ คน (ร้อยละ ๒๒.๒๗) ผลการสำรวจที่แยกตามประเภทของลูกจ้างรายวันและลูกจ้างรายเดือน พบว่ามีรายได้เฉลี่ย ดังนี้ (๑) ลูกจ้างรายวัน จำนวน ๒๙ คน (ร้อยละ ๒๘.๗๑) มีรายได้เฉลี่ยต่อวัน เป็นเงิน ๓๑๕.๓๔ บาท และ (๒) ลูกจ้างรายเดือน จำนวน ๗๒ คน (ร้อยละ ๗๑.๒๘) มีรายได้เฉลี่ยต่อวัน เป็นเงิน ๓๓๓.๒๙ บาท

ความเห็นต่อการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำรายชั่วโมง

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-๑๙ ส่งผลให้ลักษณะการจ้างงานในภาพรวมของประเทศเปลี่ยนแปลงไปโดยมีการจ้างงานเป็นรายชั่วโมง ทั้งนี้ กระทรวงแรงงานจึงให้จังหวัดจัดประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาอัตราค่าจ้างขั้นต่ำจังหวัดเพื่อพิจารณาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดอัตราค่าจ้างรายชั่วโมงจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพื่อนำไปเป็นข้อมูลก่อนการกำหนดอัตรารายชั่วโมง ซึ่งผลของการประชุมคณะกรรมการฯ วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓ โดยไม่มีการลงมติ มีผู้เข้าร่วมประชุมและตอบแบบสอบถาม รวม ๓๒ ราย โดยมีผู้ที่เห็นด้วยกับการกำหนดอัตราค่าจ้างรายชั่วโมงจำนวน ๑๕ ราย และไม่เห็นด้วย ๑๗ ราย และมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดอัตราค่าจ้างรายชั่วโมง และมีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. การกำหนดค่าจ้างรายชั่วโมงควรคำนึงถึงสภาพของสถานประกอบการและประเภทกิจการ โดยกำหนดอัตราค่าจ้าง ตามประเภทของกิจการและตามระดับมาตรฐานฝีมือ

๒. การประกาศใช้อัตราค่าจ้างรายชั่วโมงจะช่วยให้นายจ้างและลูกจ้างมีแนวทางปฏิบัติหรือใช้เป็นแนวทางตกลงร่วมกัน และใช้เป็นข้อมูลหากมีกรณีข้อพิพาท

๓. ควรคำนึงถึงค่าครองชีพของแต่ละจังหวัดซึ่งมีความแตกต่างกัน

ตารางที่ ๕๕ การประกันสังคม (๕ ปี ล่าสุด)

ประเภท	พ.ศ. ๒๕๕๙	พ.ศ. ๒๕๖๐	พ.ศ. ๒๕๖๑	พ.ศ. ๒๕๖๒	พ.ศ. ๒๕๖๓
สถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียนประกันสังคม (แห่ง)	๖๐๘	๖๑๗	๗๕๘	๗๖๐	๘๗๐
ผู้ประกันตนมาตรา ๓๓	๖,๗๙๕	๗,๑๗๕	๗,๖๙๑	๗,๕๙๗	๗,๕๕๕
ผู้ประกันตนมาตรา ๓๙	-	-	๑,๕๘๘	๑,๗๔๗	๑,๗๕๒
ผู้ประกันตนมาตรา ๔๐	๘,๘๗๐	๑๐,๐๙๙	๑๒,๘๐๑	๑๖,๐๐๖	๑๘,๑๒๓

ที่มา : สำนักงานประกันสังคมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หมายเหตุ ข้อมูล ณ สิ้นธันวาคม ของแต่ละปี

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีสถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียนประกันสังคมกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย

ผู้ประกันตนภาคบังคับ (มาตรา ๓๓) คือ ลูกจ้างซึ่งทำงานให้กับนายจ้างที่อยู่ในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๑ คนขึ้นไป อายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี และไม่เกิน ๖๐ ปี โดยต้องส่งเงินสมทบเข้ากองทุน สิทธิประโยชน์ที่ผู้ประกันตนภาคบังคับ (มาตรา ๓๓) และจะได้รับความคุ้มครอง ๗ กรณี มีดังนี้ กรณีเจ็บป่วย/ อุบัติเหตุ กรณีทุพพลภาพ กรณีเสียชีวิต กรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ และกรณีว่างงาน

ผู้ประกันตนภาคสมัครใจ (มาตรา ๓๙) คือ ผู้ประกันตนโดยสมัครใจและเป็นบุคคลที่เคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ จ่ายเงินสมทบก่อนออกจากงานมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑๒ เดือน แล้วลาออก แต่ต้องการรักษาสิทธิประกันสังคมไว้ จึงสมัครเข้าใช้สิทธิประกันสังคมในมาตรา ๓๙ โดยได้รับความคุ้มครอง ๖ กรณี ดังนี้ กรณีเจ็บป่วย อุบัติเหตุ กรณีทุพพลภาพ กรณีเสียชีวิต กรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร และกรณีชราภาพ

ผู้ประกันตนภาคสมัครใจ (มาตรา ๔๐) ผู้ประกันตนตามมาตรา ๔๐ คือ บุคคลที่ไม่ได้เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ และไม่เคยสมัครเป็นผู้ประกันตนในมาตรา ๓๙ ผู้ที่จะสมัครประกันสังคม